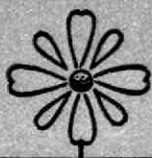
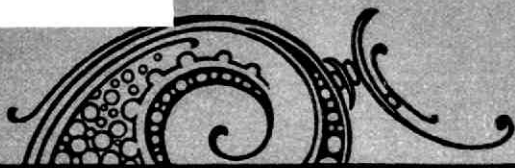

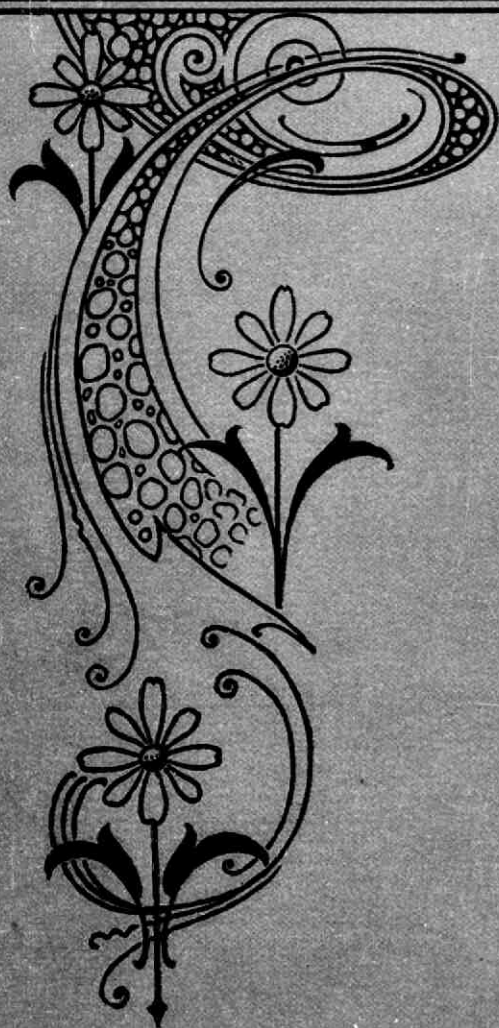
Sint-Dominicus' bloemen

<https://hdl.handle.net/1874/236356>

G. H. Meijer, O. P.

Sint Dominicus Bloemen

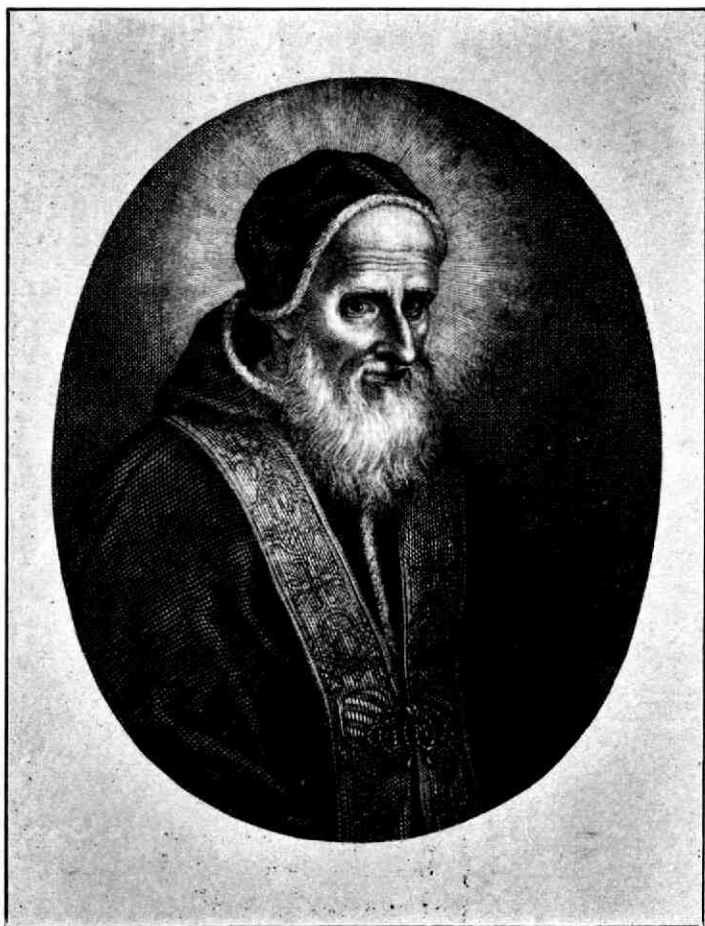

mm 13346

SINT-DOMINICUS' BLOEMEN.

De H. PIUS V. Paus.

int-Dominicus' Bloemen

DOOR

G. A. MEIJER,

Ord. Praed.

TWEEDE DEEL.

N I M E G E N,
L. C. G. MALMBERG.
1898.

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

2722 989 1

VERKLARING.

Gehoorzamend aan het decreet van Paus Urbanus VIII, verklaren wij, bij het vermelden van bovennatuurlijke of wonderbare feiten, ons volkomen te onderwerpen aan de voorschriften van het heilig kerkelijk gezag.

Op verzoek van den Hoogeerw. Pater Provinciaal hebben wij de levensschetsen der Heiligen onzer Orde, door P. Fr. G. A. MEIJER, Ord. Praed. met aandacht gelezen, en achten ze tot stichting der geloovigen zeer geschikt.

HUISSEN, 7 Maart 1898.

Fr. THOMAS VAN DEN ACKER,
S. Theol. Magister.

Fr. TH. VAN HOOGST RATEN,
S. Theol. Magister.

Imprimi permittimus.

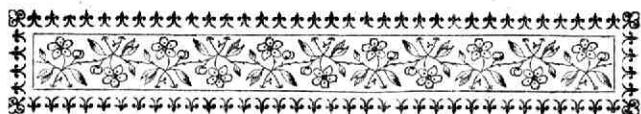
Fr. LUD. THEISSLING,
Prior Prov.

HUISSEN, in Conventu Reg. S.S. Rosarii 7 Martii 1898.

IMPRIMATUR.

HAAREN, 17 Martii 1898.

L. BERK VENS,
Libror. Cens.

V O O R R E D E.

Salvete cedri Libani
Plantae virentes Ordinis,
Quae prata nunc coelestia
Impletis almo germine.

(Ex Off. Omn. S.S. Ord. Praed.)

 De Orde van den *H. Dominicus* bij een gaarde
vergelijkend, zien wij in de hier volgende
Heiligen eene treffende overeenkomst met de
zinrijkste bloemen. Den *H. Pius V* zouden
wij kunnen noemen een zonnebloem, de
H. Catharina de Ricci een lelie van Calvarië, den
H. Ludovicus Bertrandus een passiebloem, den *H.*
Antoninus een pinksterroze. Allen zijn bloemen,
die, hoe verschillend ook van blad, knop en bloesem,
het oog bekoren door de frischheid en levendig-
heid van verven, den reuk streelen door den goeden
geur.

De H. Pius V treedt voor ons op als de Herder, die met zorg zijne kudde langs grazige weiden voert en tegen wolfsbeet beschut, als de Opperpriester, in wiens gouden diadeem het »Heilig den Heer» verblindende stralen schiet, als de strijder Gods, de Gedeon, voor wiens zwaard Madian's duizendtallen vlieden.

De H. Catharina de Ricci verschijnt ons als de Bruid van Calvarië's Koning, evenals haar Bruidgom met de heilige wondteekenen gemerkt, met doornen gekroond, zieltogende aan het Kruis. Zij vervult in de treffendste werkelijkheid het woord des Apostels: »Met Christus ben ik mede-gekrui-sigd.»

Verborg en voor de wereld, strekt de H. Ludovicus Bertrandus tot voorbeeld van heldendeugd zonder vertoon beoefend binnen de stille kloostermuren, van zielenijver, ook zich openbarend in het gebed en de versterving. Niets treedt bij hem zoozeer op den voorgrond als de religieus, de man van afzondering, gebed en zelfbedwang.

In den H. Antoninus vereeren wij den vromen religieus, den ijverigen bisschop, den diepen geleerde, den waardigen voorganger der H.H. Franciscus van Sales, Carolus Borromaeus, Alphonsus de Liguorio. Ofschoon niet met het aureool der Leeraren gekroond, wordt hem toch in de kerkelijke getijden met volle recht toegezongen:

»Het koor der Maagden prijst u; de schaar

»der Leeraren juicht u toe; de Prelaten bewonderen in u den heiligen Prelaat.»

Ten dienste sommiger lezers deelen wij hier mede, welke bronnen voor deze schetsen, die stichting geen studie beoogen, gebruikt zijn :

DE FALLOUX. *Vie de Pie V.*

C. BAYONNE. *O. P. Vie de Ste Cathér. de Ricci.*

V. J. ANTISTIUS. *O. P. Vita S. Ludovici Bertr. (A. S.S.)*

B. AVIGNONUS. *O. P. Vita S. Ludovici Bertr. (A. S.S.)*

Fr. CASTIGLIONE. *Vita S. Antonini. (A. S.S.)*

ANNÉE DOMIN. XIII Févr. V Mai. X Mai.

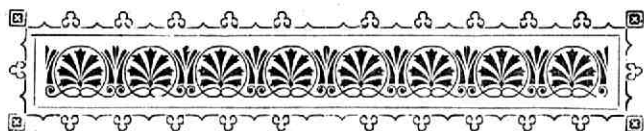
De welwillendheid, waarmede het eerste deel onzer »Bloemen» is ontvangen, sterkt ons vertrouwen, dat ook dit tweede deel den goedgunstigen lezer niet ongevallig zal wezen.

p. fr. G. A. MEIJER,
Ord. Praed.

NIJMEGEN.

Feestdag van de H. Cath. de Ricci, 1898.

DE H. PIUS V.

Michael Ghislieri treedt in de Orde van den H. Dominicus. — Zijn kloosterlijk leven. — Hij wordt tot inquisiteur benoemd voor Lombardije. — P. Ghislieri commissaris van het H. Officie. — De Heilige wordt bisschop gewijd. — Kardinaal Alexandrinus, zijne levenswijze. — Kardinaal Alexandrinus tot Paus gekozen. — Pius V in zijn bijzonder leven. — Het christelijk leven te Rome opgewekt. — Pius V bezorgt de uitgave van den Roomschen Catechismus, verbetert het brevier en het missaal. — Pius V en Nederland. — De zeeslag bij Lepanto — Stichtend afsterven des Opperpriesters.

In de lente van het jaar 1518 sloegen twee Dominicaner kloosterlingen den grooten weg af, die van Alessandria naar Novi voert, om over het dorpje Bosco het aanzienlijker Voghera te bereiken, waar hun klooster gelegen was. Eenigen tijd waren zij op den landweg voortgegaan langs wilgen- en popelboschjes, langs weiden, door talrijke klaterende beekjes doorsneden, toen een knaap uit het kreupelhout te voorschijn

trad en bij deze onverwachte ontmoeting der twee witte paters bedremmeld staan bleef. De goedige blik der religieuzen verdreef de kinderlijke vrees; hij trad nader en vroeg bedeesd, wie zij waren en waarheen zij gingen. »Wij zijn zonen van den H. »Dominicus», antwoordden zij, »wij hebben in de »naburige dorpen Gods Woord verkondigd en keeren nu naar ons klooster terug om daar te bidden en te studeeren." Het was, of bij elk dezer woorden een licht opging voor den knaap; zijn oogen glinsterden van vreugde. Met vertrouwelijke vrijheid deelde hij den kloosterlingen mede, dat hij zoo gaarne de wereld wilde verlaten; dat hij geen grooter geluk kende dan onbekend, alleen voor God te leven; dat geen offers hem daarvoor te zwaar zouden vallen. Deze openhartige bekentenis, gevoegd bij zijn onschuldig uiterlijk en zijne meer dan gewone schranderheid in het vragen, namen zóó voor hem in, dat de paters hem vroegen: »Wilt gij soms met ons mede gaan?" — »Niets »liever dan dat", riep de knaap verrukt uit, »maar »gaat eerst met mij naar mijne ouders." Hij liep hen verheugd door het veld vooruit naar eene arme hofstede, achter dicht groen verscholen. Daar woon- den zijne ouders: Paulus Ghislieri en Dominica Angeria. Men zou het den eenvoudigen landlieden niet aangezegd hebben, dat zij van adel waren, en toch hadden hunne ouders de aanzienlijkste ambten te Bologna bekleed. Door een volksoproer in 1475

was echter hun gansche geslacht de stad uitge-
wezen en zelfs de poort, waardoor zij in balling-
schap gingen, dichtgemetseld. Thans leefden zij
eenzaam en vergeten, door een wijngaard en eene
kleine kudde tegen de uiterste armoede gevrij-
waard.

Opgetogen leidde de kleine Michael de twee
kloosterlingen binnen, en had in minder dan een
oogenblik aan zijne ouders de komst der vreemde
geestelijken beduid. Geen bezwaren kon de vader
tegen dit onverwacht voorstel inbrengen dan hun-
nen behoeftigen staat. Ook hij had reeds lang
bespeurd, dat de knaap bijzonder aanleg had voor
de studie en door zijne voorbeeldige vroomheid de
roeping tot het geestelijk leven verried, maar hoe
zou hij zonder de hulp zijns zoons den veldarbeid
verrichten, hoe in de kosten der studie voorzien?
De paters ruimden alle moeilijkheden uit den weg
en verlevendigden het vertrouwen op God, die elk
offer honderdvoudig beloont. Toen gaf Paulus
Ghislieri zijne toestemming, strekte zegenend zijne
hand over Michael uit, die nu, na hartelijk afscheid
zijner ouders, met lichten, ongelijken tred de kloos-
terlingen begeleidde. De tocht, al duurde hij zeven
uren, viel den knaap niet zwaar. De blijde ge-
dachte aan het klooster, aan de plaats, waar hij
God volgens zijn hart dienen kon, deed hem alle
vermoeienis vergeten. Eindelijk doemde het een-
voudig godshuis aan den gezichteinder op; nog

eene goede wijl, en het ontsloot zijne poort voor den gelukkigen knaap.

Michael Ghislieri telde veertien jaar. De Prior en de overige kloosterbroeders namen den jeugdigen leviet met hartelijke liefde op; zij waren ingenomen met zijne eenvoudige, kinderlijke manieren, gesticht door zijne vurige godsvrucht en oprechte ingetogenheid. Er werd een pater aangewezen om hem te onderrichten in de voorbereidende studiën en daarbij, als geestelijke leidsman acht te geven op zijn inborst. De uitnemende aanleg naar geest en hart openbaarde zich dagelijks treffender. Des morgens was het hem eene vreugde de H. Mis te mogen dienen, daarna begaf hij zich tot de studie. Had hij, nog tehuis zijnde, de dorpskerk vaak bezocht en daar menig uur in het gebed doorgebracht, thans, in de schaduw van 's Heeren Huis vertoevend, kende hij geen grooter geluk dan nu en dan zijne werkzaamheden te onderbreken en, voor het Tabernakel neergeknield, in zoet verkeer met Jezus zijne liefde te ontvonken. Zoo nam hij dagelijks toe in heiligheid en geleerdheid. Binnen drie jaren oordeelde de Prior hem genoegzaam ontwikkeld en beproefd, om het kleet van den H. Dominicus te ontvangen.

Michael ging nu naar het klooster van Vigevano om aldaar het novitiaat te beginnen. Met allen ijver legde hij zich toe op het inwendig leven: het gebed, de overweging, de versterving, de onder-

werping, de zelfbeheersching. Vooral deze laatste deugd kostte hem moeite, want van nature was hij driftig en oplopend. Toch bracht hij het door zijn volhardende wilskracht in zelfbeheersching zoover, dat men meende met den zachtmoedigsten kloosterling te doen te hebben, zoo niet de verandering zijner gelaatstrekken getuigde van innerlijken strijd, van met geweld bedwongen aandoening.

De verwachting der Oversten overtreffend, werd hij den 18den Mei 1521 tot de religieuze professie toegelaten. Bij deze plechtigheid vroeg hem de Provinciaal: »Hoe heet gij?» — »Michael van Bosco», antwoordde hij. »Maar die plaats is bij niemand »bekend»; hernam de Provinciaal. »Omdat gij in »de omstreken van Alessandria geboren zijt, zult »gij voortaan heeten: frater Michael Alexandri- »nus.»

De jeugdige kloosterling maakte zulke vorderingen in het geestelijke leven, dat zij, die eertijds zijne gidsen geweest waren op den weg der volmaaktheid, hem nu tot voorbeeld moesten nemen. Met dezen voortgang in de deugd hielden zijne vorderingen in de wetenschap gelijken tred. Achtereenvolgens studeerde hij met schitterend gevolg de wijsbegeerte en de godgeleerdheid, totdat hij op den leeftijd van 24 jaren het bevel ontving zich tot het H. Priesterschap voor te bereiden. Nog nooit, wat hem ook was opgelegd, had de Heilige eene opmerking gemaakt; zwijsend had hij steeds

gehoorzaamd, maar nu hem zulk eene ontzagwekkende waardigheid zou worden opgelegd, achtte hij zich verplicht den Provinciaal op zijne zwakheid en onvolmaaktheid te wijzen.

Zijn schrijven had echter eene tegenovergestelde uitwerking, want het was voor den Overste een reden te meer om zijn besluit te handhaven.

In 1528, het rampspoedig jaar, waarin Italië door de Duitsche en Fransche legers werd geplunderd en verwoest, ontving Michael Alexandrinus, na eene heilige voorbereiding, het Heilig Priesterschap te Genua. Zijne gelukkige ouders, die hun zoon sinds zijn kloosterleven niet meer gezien hadden, wisten bij de overheid te bewerken, dat hij te Bosco de eerste H. Mis zou opdragen; de nederige dorpskerk, waarin hij gedoopt was, waar hij zoo dikwijls met alle vurigheid des gemoeds had gebeden en van God zoovele genade ontvangen, moest ook getuige zijn van het eerste Offer, dat zijne reine priesterhand zou opdragen. Doch bittere teleurstelling voor de godvreezende lieden! Terzelfder tijd trok eene bende soldaten door Bosco, en ging het geheele dorp in vlammen op. Slechts rook en puin bleef achter. Te Sezza, waarheen de arme landlieden gevlucht waren, had nu de troostende plechtigheid plaats.

Nadat P. Michael zijne studiën voleindigd had, werd hem de eervolle taak opgedragen, zijne jongere kloosterbroeders in de gewijde wetenschappen

te onderrichten. Zestien jaren bekleedde hij het leeraarsambt; en zij, die zijne lessen mochten bijwonen, waardeerden dit geluk tot op hoogen leeftijd.

Sinds zijn drie en dertigste jaar nam hij achtereenvolgens in verschillende kloosters het prioraat waar, doch alleen de gehoorzaamheid, de uitdrukkelijke wil Gods kon hem hiertoe bewegen. Wegens de zware verantwoording en de vele zielsgevaren, bekende hij eens aan een vertrouwd vriend, zou hij alle waardigheden afgewezen hebben, indien hij dit had kunnen doen zonder God te beleedigen. Thans onderwierp hij zich aan Gods Voorzienigheid en gebruikte deze gelegenheid om zich des te meer te volmaken. Elke opwelling van drift, door welke onaangenaamheid ook veroorzaakt, werd onmiddellijk onderdrukt; de lichtgeraaktheid van zijn opbruisenden aard met kracht tegengewerkt, zoodat zijn karakter ten laatste die zeldzame vereeniging bezat van zachtheid en strengheid, teederheid en wilskracht, die in hem wordt bewonderd. Door zijne strenge gelaatstrekken straalde eene teedere minzaamheid, die hem, vooral door de armen en ongelukkigen, een tweeden H. Bernardinus deed noemen. Nooit ontaardde zijne strengheid in hardvochtigheid.

Terwijl hij prior te Alba was, kwamen driehonderd Fransche soldaten, door honger gedreven, naar het klooster om dit te plunderen. De Heilige

weerhield hen van dit snood plan, nam allen met liefde op en voorzag zooveel mogelijk in aller behoeften. Doch weldra kwam een tweede bende aanstormen, op brasserie belust. Onverschrokken trad hij aan de poort de woestaards tegemoet, bedreigde hen met de wrake Gods in zulk eene vurige, krachtige taal, dat zij afdeinsden. »Wat!» riep hij uit, »Kan de Kerk ons dan niet meer vrijwaren »voor uwe beleedigingen? Indien de Katholieken »zulke buitensporigheden bedrijven, wat hebben »wij dan van andersgezinden te wachten? Wat »zullen onze vijanden doen, wanneer onze verdigers ons aldus behandelen? Gaat gij altaren, »kerken en kloosters verwoesten? De nood is hoog »gestegen, dat is waar, doch moet gij daarom de »kloosters plunderen? Is dit het loon, omdat wij »reeds met driehonderd uwer krijgsmakkers een »leeftocht gedeeld hebben, voor dertig man te »karig?» Een soldaat voegde hem toe, dat dit te boud gesproken was, en wilde hem te lijf. »Ik zeg, »wat ik moet,” antwoordde de Prior. »ik spreek »in naam der Kerk, waarvoor ik bereid ben te »sterven.”

Tegenover zichzelf was de dienaar Gods uiterst gestreng. Ofschoon van een tenger gestel, at hij weinig, onderhield nauwgezet de vasten der Orde en gebruikte zelden wijn. Hij trachtte zijn onderhorigen te overtuigen, dat de vrijheid en scherpzinnigheid des geestes winnen bij eene vermindering der

lichaamskrachten. »Zonder matigheid», zeide hij, »kan men de reinheid niet bewaren; een religieus moet alleen voedsel nemen om de krachten te onderhouden, noodig voor zijne bediening.»

Zelden ging hij uit, want — placht hij te zeggen — een religieus buiten het klooster is een visch buiten het water. Men zag hem dan steeds te voet met den reiszak op de schouders. Gedurende die tochten was het hem eene vreugde gebrek te lijden, want de religieuze armoede beminde hij vurig.

Tijdens zijn prioraat was hij biechtvader van den Gouverneur van Milaan. Dit ambt verplichtte hem om meermalen een weg van zeven uren af te leggen, somtijds door weer en wind. Zijn vrienden rieden hem aan een reismantel te koopen om zich tegen regen en koude te beschutten, doch hij sloeg dit volstrekt af, zeggende: »Een religieus moet tevreden zijn met zijn kloosterkleed. Wanneer hij even goed gekleed is, als iemand in de wereld, behoeft hij geene gelofte van armoede te doen.»

De kloostertucht vond in hem een ijverig beoefenaar. Persoonlijk maakte hij nooit gebruik van de vrijstellingen, die volgens den Regel toegestaan worden aan degenen, die met prediken of onderrichten belast zijn. Tegenover anderen was hij hierin ver van gemakkelijk. Vooral het koorgebed maakte zijne zorg uit. »Zonder het koorgebed», zeide hij, »is er geen godsdienstzin in onze kloosters, en daalt er zelfs geen tijdelijke zegen neder.

»Daarentegen zal er overvloed heerschen, wanneer de dienst van God zorgvuldig onderhouden wordt.»

In 1543 werd P. Michael door het Oppergerechts-hof der Romeinsche Inquisitie, ook het Heilig Officie genaamd, benoemd tot inquisiteur van Lombardije, dat aan zijne grenzen, Zwitserland en Venetië, bedreigd werd met een inval der ketterij. De waakzaamheid, onverschrokkenheid en zelfopoffering, die voor zulk een gewichtig ambt gevorderd worden, bezat hij in de hoogste mate, daarbij een rechtsgevoel dat geen aanzien van personen kende. Terstond vestigde hij zich te Como op de grenzen van Grauwbunderland, om het oog te houden op alles wat daar binnentrok. Zonder vrees, al wist hij dat zijn leven gevaar liep, begaf hij zich naar de eenzaamste gehuchten, trok bij nacht en ontijden door het gebergte en verscheen meermalen te midden der Calvinisten. Het was gedaan met hunne propagande-tochten in Lombardije. De apostelen der ketterij waagden zich niet meer op Roomsche gebied.

De dwaling zon echter op een ander middel om de waakzaamheid des onvermoeiden inquisiteurs te verschalken en hare verderfelijke leer te verbreiden. Goddelooze boeken werden gedrukt, tersluik over de grens gevoerd en vervolgens overal verspreid. De zaaier van dit onkruid bleef den kloosterling niet lang verborgen. Eensklaps stond hij in diens huis en legde beslag op twaalf kisten, die tot ver-

voer gereed stonden. De koopman deed zijn beklag bij den vicaris-capitularis van Como, en inderdaad, deze liet het beslag opheffen. Maar nu toonde de inquisiteur, in het volle bewustzijn van zijn recht, dat zijn titel geen doode letter was. Na herhaalde vermaning sprak hij den ban uit over den vicaris en allen, die hem hadden terzijde gestaan, en zond onverwijld een officiëel verslag naar het Opperge-rechtshof te Rome. Daar kwam na eenige dagen te Como de vreeswekkende tijding, dat het Romeinsche hof den vicaris-capitularis en alle kannuniken voor zijn rechtbank daagde. Wie schetst de ontsteltenis, de verslagenheid, de opschudding in het stedeke! De verontwaardiging der kapittelheeren over den stoutmoedigen kloosterling steeg tot verbittering, ontaardde in openbare vijandschap. Bloedverwanten, vrienden en aanzienlijken trokken voor hen partij; het gemeen nam de straatsteen op. In allerijl spoedde men zich tot den Gouverneur van Milaan om den inquisiteur als rustverstoorder aan te klagen. Deze gaf gehoor aan de beschuldiging en daagde, tegen alle kerkelijk recht, den afgevaardigde van den H. Stoel voor zijne rechtbank. Pater Michael gehoorzaamde. Gewaarschuwd, dat eenige ketters zich kort recht wilden verschaffen en sluipmoordenaars op den weg geposteed hadden, ging hij langs een omweg van tien uren, en verscheen te bestemder tijd voor den Gouverneur. Krenkend was de wijze, waarop

hij hier bejegend werd. Men gunde hem geen woord ter verdediging, dreigde met den kerker en wees hem beleedigend de deur. De Heilige liet zich deze onwaardige behandeling welgevallen. Inwendig dankte hij Jezus Christus, dat hij voor Zijn Naam versmading mocht ondergaan; maar zijn ambt laten verachten, het kerkelijk recht laten schenden, dit mocht hij niet dulden. Vandaar begaf hij zich, zoodra het krijgsvolk hem uitgeleid had, regelrecht naar de Eeuwige Stad.

Op Kerstavond van het jaar 1550 klopte een arme Dominicaner pater aan het Sint-Sabina-klooster te Rome. Van vermoeienis en uitputting zeeg hij aan de poort bijna neer, want niets had hij dien dag genuttigd en verkleumd was hij van koude. De Prior, van zijne komst niet verwittigd, meende een kloosterling te zien, die, tegen het uitdrukkelijk verbod der Orde, op eigen gezag naar Rome gereisd was. Hij ontving hem deswege zeer koel, en zeide spottend: »Zoo pater, wat komt ge »hier doen? Denkt gij soms paus te worden? »Komt ge zien, of de kardinalen voornemens zijn »u te kiezen?» — »Ik kom hier,» antwoordde Ghislieri — want hij was de arme monnik — »omdat de eer van God en de belangen der Kerk »mij hier roepen. Ik vraag u slechts voor korten »tijd gastvrijheid en een handvol hooi voor mijn »muildier.» Den volgenden dag ging de inquisiteur naar het H. Officie, gaf een omstandig verhaal der

verwikkelingen te Como en bewees zijn goed recht zoo overtuigend, dat de Kardinalen hem niet alleen in het gelijk stelden, maar hem ook prezen als een vastberaden, bekwaam en vroom man, op wien men zich veilig verlaten kon. Vooral was de eerbiedwaardige, grijze kardinaal Caraffa vol bewondering. Zijn scherpe blik ontdekte, welk edel en vurig hart onder dat eenvoudig kloosterhabijt klopte.

Met het volle vertrouwen van den H. Stoel ver-eerd, keerde de Heilige naar Lombardije terug, waar nieuwe moeilijkheden hem wachtten. Te Chur in Grauwbunderland werd de bisschopszetel door twee kanunniken betwist. De strijd liep zoo hoog, dat de inquisiteur door den Paus werd afgevaardigd om volgens recht uitspraak te doen. Verschillende personen rieden hem aan op dit kettersch grondgebied het kloostergewaad af te leggen om de aanslagen der Calvinisten te ontwijken, maar hij antwoordde fier: »Tegen geen prijs zal ik van »kleed verwisselen. Zoo het moet, zal ik volgaarne »dit blank gewaad met mijn bloel verven en voor »het geloof mijn leven prijsgeven." Deze zending, gelijk nog vele andere, volbracht hij met goed gevolg.

In het jaar 1551 werd pater Ghislieri benoemd tot commissaris van het H. Officie. Deze benoeming was vooral het werk van kardinaal Caraffa, die steeds verklaarde, dat deze kloosterling een ware dienaar Gods was en de hoogste eerambten

waardig. Toen de inquisiteur zich dan ook krachtens zijn ambt te Rome gevestigd had, rustte de hooge prelaat niet, voordat de vrome religieus in zijn paleis zijn intrek genomen had. Veel kostte het den ootmoedigen pater dagelijks te midden van zooveel rijkdom en weelde te verkeerren, maar hij wist zijn hart van alles te onthechten en de armoede, zijne trouwe gezellin, te eeren. Geld vond men nooit in zijne lade; een medebroeder beheerde zijn kapitaal: de som van tien kronen.

Het ambt, dat pater Ghislieri was opgedragen, mocht eervol zijn, het was in die dagen aller-moeilijkst en voor zijn liefderijk hart allerpijnlijkst. Recht moest geschieden aan degenen, die zich aan de wetten van Kerk en Staat hadden vergrepen, maar de christelijke barmhartigheid had ook hare eischen. Dagelijks begaf hij zich in de gevangenis om de ongelukkig verdwaalden op den waren weg terug te voeren, door hartelijk onderhoud hunne moeilijkheden op te lossen, hunnen hartstochtelijken afkeer te overwinnen en vooral hun lot te verzachten. Meermalen werd een veroordeelde door zijne tusschenkomst aan de straf ontrukkt en tot de ware Kerk teruggebracht.

Merkwaardig vooral is de bekeering van Sixtus van Siena. Deze man, uit Joodsche ouders geboren, had het Christendom omhelsd en door zijne veel-omvattende taalkennis aan vele universiteiten van Italië grooten naam verworven. De hoogmoed

bracht hem ten val; hij verviel in dwaling. Ter verantwoording geroepen, zwoer hij zijn dwaalleer af, doch week weldra nog verder af dan voorheen. Nu werd hij wederom in hechtenis genomen en, volgens het recht dier dagen, aan den wereldlijken arm overgeleverd. Pater Ghislieri had oprecht medelijden met den ongelukkige. Dat een man met zulke uitnemende gaven aan de Kerk voor altijd moest ontvallen, dat eene ziel, door Jezus' H. Bloed vrijgekocht, voor altijd wellicht zou verloren gaan, vervulde zijn hart met bittere droefheid. Hij smeekte tot God, dat toch een enkele straal van genade in de duisternis dezer ziel mocht doordringen, dat de goede Herder dit afgedoolde schaap mocht terugvoeren. De Heer verhoorde zijn gebed. De rampzalig verblinde werd getroffen door het licht der genade; hij bekeerde zich, ontving uit de hand zijns redders het kloosterhabijt en strekte geheel zijn volgend leven door geleerdheid en deugd zijne Orde en de Kerk tot sieraad en steun. In de opdracht van een zijner beroemdste werken schreef Sixtus: »Dankbaarheid verplicht mij, aan U (Paus »Pius V) dit werk op te dragen. Gij hebt mij aan »de hel ontrukkt, van de duisternis der dwaling »bevrijd, door het zuiver licht der waarheid ver- »licht. Gij hebt mij tot hoogere volmaaktheid op- »gevoerd. Uit uwe handen heb ik het heilig kloos- »terkleed ontvangen. Gij hebt mij als uw en zoon »aangenomen en in de Orde der Predikheeren mij

»met zooveel goedheid en liefde omringd, dat ik »aan u alles verschuldigd ben.»

Het jaar 1555 was voor de Roomsche Kerk een gewichtig jaar. De Paus was gestorven, maar Petrus herleefde in Paulus IV, kardinaal Caraffa. Op den pauselijken stoel zou de kardinaal zijn vriend, dien hij zoozeer beminde en hoogachtte, niet vergeten. Toen pater Ghislieri, gelijk de andere waardigheidsbekleeders, den nieuwgekozen Stedehouder van Christus kwam gelukwenschen, zeide de H. Vader veelbeteekenend: »Vriend, weldra zult gij »de helft van het Pausdom dragen.» De Heilige ontstelde bij die woorden; hij gaf te kennen, dat hij van geringe afkomst was, slechts in nederige kloosters geleefd had, onbekwaam was tot hooge bedieningen, en niets vuriger wenschte dan in de eenzaamheid des kloosters zijn leven te eindigen. Tranen schoten hem bij deze bede naar de oogen. Doch de Paus liet zich niet vermurwen; hij glimlachte en beval hem, bereid te zijn om alles aan te nemen tot eer van God en tot de zaligheid der zielen.

Weldra ontving de commissaris een pauselijk schrijven, meldende, dat hij benoemd was tot bisschop van Sutri en Nepi, een diocees in de omstreken van Rome. Tegenspraak zou niet alleen nutteloos, maar ook ongepast geweest zijn. Met volkomen berusting liet de Heilige zich den 1sten September 1556 tot bisschop wijden. Deze waardig-

heid was de voorbereiding tot eene hoogere: het kardinalaat.

Op zekeren morgen werd Mgr. Ghislieri aan het pauselijk hof ontboden. Paulus IV deelde hem mede, dat het consistorie hem dien dag tot het Romeinsch purper zou verheffen. Toevallige bezigheden namen echter al den tijd der zitting in beslag. Als verlost van een dreigend ongeluk, verliet de Bisschop de zaal, verheugd roepend: »Goddank, wij zijn verlost; wij zijn gered!» — Maar zijne vreugde, die alle omstanders stichtte, was van korten duur: den 15den Maart 1557 werd hij tot het kardinalaat verheven, onder den naam van kardinaal Alexandrinus, een naam, zoo dierbaar door de zoete herinneringen zijner geboorteplaats, jeugd en religieuze professie.

Zooals men van een heiligen kloosterling verwachten kon, brachten de hooge bedieningen geen noemenswaardig onderscheid in zijne eenvoudige levenswijze. Hij was en bleef de nederige zoon van den H. Dominicus. Geen kleed was hem eervoller dan het habijt; geen wet hem dierbaarder dan de Ordesregel; geen vreugde hem grooter dan wanneer hij zijne ordebroeders aan zijn soberen disch ontving. Dit getuigt ons o. a. pater Godefridus van Mierlo, den lateren vermaarden bisschop van Haarlem. Toen deze Predikheer, ter bijwoning van een Generaal Kapittel, zich te Rome bevond, ontving kardinaal Alexandrinus hem met de grootste

hartelijkheid. Hij omhelsde hem, deed hem aan zijne tafel aanzitten en bewees, tot groote bewondering en stichting van zijnen gast, door het dragen des habijts, dat hij zijn voormaligen staat nog eerde en liefhad. Van de strenge vastenwetten zijner Orde week hij nooit af. Gedurende den maaltijd werd steeds de H. Schrift of eenig geestelijk werk voorgelezen. In tegenstelling van andere Prinzen der Kerk, die eene talrijke hofhouding hielden, was zijn dienstpersoneel tot het streng noodzakelijke beperkt. Een twintigtal dienaren stonden hem ter zijde in zijne veelvuldige ambtszaken, als grootinquisiteur van het pauselijk hof, en droegen zorg voor de huishouding. Scherp zag hij toe, alvorens zij in dienst kwamen. »Denkt niet,» zoo sprak hij, »dat gij aan een hof komt, maar aan een klooster.» Onberispelijke zeden was een eerste vereischte. Persoonlijk ging hij hunne gangen na, gaf hun godsdienstig onderricht, zat voor bij het gemeenschappelijk avondgebed, waakte over allen met de strengheid eens vaders, maar ook met de teederheid eener moeder. Was iemand hunner ziek dan kende zijne bezorgdheid geene grenzen; de laatste penning zou desnoods uitgegeven zijn om den zieke te verlichten.

In Augustus 1559 kwam Paulus IV te sterven. De politieke strijd, waarmede destijds eene pauze veelal vergezeld ging, ontbrandde ook nu. Alle vrienden en verwanten des overledenen Pausen werden van het hof verwijderd, of vielen in onge-

nade. Kardinaal Alexandrinus voorzag, dat ook zijne dagen te Rome geteld waren. Pius IV benoemde hem tot bisschop van Mondovi in Sardinië. Aanstonds verliet hij de Eeuwige Stad om zijn bisdom te bezoeken, waar, zooals het gerucht liep, vele misbruiken waren voortgewoekerd. Te Luca wachtten hem vier galeien, door den Senaat van Genua tot zijn overtocht afgezonden.

Vorstelijk was de ontvangst van kardinaal Alexandrinus in het betooverend schoone Genua, dat zich amphitheatrsgewijze tegen de hooge bergen verheft en trotsch zich spiegelt in de rimpellooze, kristallijne vlakte der onmetelijke zee. Nauwelijks waren de statige galeien in het verschiet, of rijkgevlagde sloepen stevenden tegemoet, dra gevolgd door tallooze bootjes en gondels, die in snelle vaart over den waterspiegel gleden. Het kanongebulder rolde dreunend over de wateren, weerkaatst door het gebergte, terwijl het feestelijk gelui der tallooze klokken geheel de burgerij naar de haven deed snellen, waar de hertog van Savoie, Emmanuel Philibert aan het hoofd der geestelijke en burgerlijke overheid den hoogen gast afwachtte. Hoe moet de kardinaal getroffen zijn geweest, toen hij met zooveel praal werd ingehaald in die stad, waar hij eens als een arme, onbekende kloosterling de H. Priesterwijding had ontvangen, toen hij de Kathedraal binnentrad, waar de Bisschop hem zegenend de hand had opgelegd!

Twee dagen moest de Kerkvorst in het hertogelijk paleis vertoeven om zijn gastheer ter wille te zijn en hem in regeeringszaken voor te lichten. Daarna reisde hij af naar zijn bisdom Mondovi. Terstond begon hij zijne canonieke rondreis, onderzocht of de eeredienst met betamende waardigheid werd onderhouden, predikte in alle kerken tot de saamgestroomde menigte en diende overal het H. Vormsel toe. Tegen alle misbruiken bedacht hij doeltreffende maatregelen.

Deze apostolische tocht bracht hem in de nabijheid van zijn dierbaar Bosco; en nu kon de Kardinaal aan den heimelijken trek van zijn geboorte-grond niet weerstaan. Hij wilde nog eenmaal die plek bezoeken, waar de herinneringen zijner jeugd voortleefden. Zijne godvreezende ouders waren reeds tot een beter leven overgegaan, maar hunne gedachtenis moest hij eeren; op de plaats der ouderlijke woning stichtte hij een ruim klooster voor zijne ordebroeders.

Nog geheel beslommerd in zijn diocesaan bestuur, ontving hij na vier maanden van Pius IV bevel om naar Rome terug te keeren. Het Concilie van Trente had namelijk zijne zittingen hervat. De besluiten werden ter bekrachtiging naar den Paus gezonden, maar alvorens tot deze gewichtige daad over te gaan, wilde de heilige Vader den raad inwinnen zijner Kardinalen, en niet het minst van kardinaal Alexandrinus. De Heilige gehoorzaamde

onmiddelijk; al had hij zeker zijne krachten volgaarne aan zijne kudde gewijd. Te Rome ontmoette hij in het heilig College den H. Carolus Borromeus. Deze eerste ontmoeting was voldoende om tusschen deze twee uitverkoren zielen eene heilige en trouwe vriendschap te bewerken.

In de talrijke vergaderingen, die gedurende het Concilie door den Paus met zijne Kardinalen belegd werden, was de invloed van kardinaal Alexandrinus overwegend. Men placht zelfs te zeggen dat zijn gevoelen bij den Paus even zwaar woog als dat van de andere Kardinalen te zamen. Dit aanzien bij het Opperhoofd der Kerk deed hem echter nooit het algemeen welzijn der Christenheid uit het oog verliezen. Zijn rechtsgevoel was zoo ontwikkeld, dat, waar dit sprak, zelfs de persoon van den H. Vader geene genade vond.

Zoo gebeurde het, dat Pius IV den 6den Januari 1563, den verjaardag zijner kroning, de Kardinalen ten hove genoodigd had, en bij deze gelegenheid een voorstel deed van bedenkelijken aard. De Hertog van Mantua en de Hertog van Toscane hadden bij den Paus aangedrongen om hun zoons, twee jongelingen van dertien en van een en twintig jaar, den kardinaalshoed te geven. De H. Vader durfde dit onbetamelijk verzoek niet afslaan, en vroeg het gevoelen van het H. College. Allen stemden toe, of zwegen. Toen stond kardinaal Alexandrinus op. Zonder op iemand acht te slaan, zeide

hij: »Uwe Heiligheid sta mij toe in het midden te »brengen, dat, daar het Concilie van Trente met »zooveel zorg gearheid heeft aan de hervorming »der zeden en het herstel der kerkelijk tucht, alle »Bisschoppen met leedwezen zullen zien, dat van »een hunner heilzaamste decreten, omtrent den »vereischten leeftijd voor de kerkelijke waardig- »heden, aldus wordt afgeweken. En dat door het »Opperhoofd der Kerk, en wel te Rome! De Kerk »Gods heeft geen jongelingen noodig, maar volwas- »sen mannen. Wat kan men van de onbezonnen »jeugd verwachten? Welke waarde heeft de uit- »spraak van 's Pausen Raad, wanneer rijpe leeftijd »niet alleen daarin zitting heeft? Wat zullen de »kettters van zulke raadsbesluiten zeggen?" — Op strengen toon voer de Kardinaal aldus voort tot niet geringe beschaming van verschillende prelaten, die spijt gevoelden over hunne verregaande inschik- »kelijkheid. »Hoe is het mogelijk," zeide kardinaal Saint-Ange bij het verlaten van het paleis, »dat »onder zulk een gezelschap niemand openhartig »heeft durven spreken dan die eenvoudige kloos- »terling! Moge God hem daarvoor beloonen en »hem op Sint-Petrus' Stoel verheffen, want meer »dan iemand anders heeft hij dit verdiend."

Deze onwrikbare trouw aan hetgeen hij zijn plicht achtte, berokkende hem eindelijk 's Pausen ongenade. De Heilige had dit voorzien. Met de grootste gelatenheid sprak hij: »Welnu, ik kan

»altijd in mijn klooster terugkeeren, indien ik het »H. College verlaten moet, omdat ik de waarheid »beleden heb." Zijn eenvoudig huisraad, boeken en geschriften, liet hij inschepen, maakte zich tot het vertrek gereed, maar Gods Voorzienigheid had het anders beschikt. Hij mocht Rome niet verlaten. Eene zware ziekte overviel hem, en bracht hem aan den rand des grafs. Bij zijn herstel was Pius IV den 9den December 1565 in den Heere ontslapen.

Groot was de spanning, die te Rome en in de Christenwereld heerschte, wie er uitverkoren zou worden om de Sleutels van Sint-Petrus te dragen. De H. Carolus Borromaeus, een der schitterendste sieraden van het H. College, had reeds enkele voorname kandidaten voorgesteld, maar zij konden het vereischt aantal stemmen niet op zich vereenigen. De geestelijkheid noch het volk dacht aan kardinaal Alexandrinus, die in ongenade was gevallen bij den vorigen Paus en door velen als oud-inquisiteur eerder gevreesd dan bemind werd. Daar ontving de H. Carolus eene ingeving als uit den Hemel: Kardinaal Alexandrinus moet Paus worden. Hij deelde zijne meening aan de andere leden van het conclaaf mede en wat niemand verwacht had, geschiedde: bijna eenparig werd hij tot Stedehouder van Christus voorgedragen. De H. Carolus haastte zich met eenige Kardinalen om den nieuwbenoemde, die deze dagen in vurig gebed had doorgebracht, de blijde tijding te brengen. Zij von-

den den eerbiedwaardigen prelaat in het gebed verzonken

Opgeschrikt door dit bezoek, hevig ontsteld door deze mededeeling, scheen de Heilige een oogenblik buiten zichzelf; vervolgens viel hij hun te voet, beleed zijne onwaardigheid en zwakheid, en smeekte met betraande oogen hem voorbij te gaan en een ander te kiezen. Het mocht niet baten. Toen hij bij alle beweegredenen der Kardinalen onverzettelijk bleef aanhouden, gebruikten zij zacht geweld. Zij sleepten hem onder hunne armen voort en geleiden, of liever droegen, hem naar het heilig Altaar. Aandoenlijk schouwspel, den eersten tijd der Kerk waardig!

Op dit gerucht kwamen alle Kardinalen samen; de Geest Gods daalt over het H. College; alle verschil is plotseling geweken en juichend klinkt het uit één mond, »Kardinaal Alexandrinus is Paus!» Terstond vallen zij op de knieën om beurtelings de voetkus te verrichten. De Heilige is geheel ontdaan en zijne aandoening niet meester. Kardinaal Farnese dringt aan, dat hij zijne instemming zal betuigen, maar het gewichtig woord: »*Acceptamus*, wij nemen aan," besterft hem op de lippen. Hij verzucht steeds: »Ach, als eenvoudig religieus van den »H. Dominicus hoopte ik op mijne zaligheid, als bisschop vreesde ik er voor, maar als Paus moet ik »er aan wanhopen." Eindelijk gaf hij zich aan Gods H. Voorzienigheid over en aanvaardde eene waar-

digheid, waartoe God alleen hem verheven had.

Het was den 7den van Louwmaand 1566. Onder den naam van Pius V beklom Michael Ghislieri den pauselijken troon in den ouderdom van 62 jaren.

Aan verschillende personen was deze pauskeuze op bovennatuurlijke wijze geopenbaard. Vijf of zes dagen vóór de keuze was de H. Philippus Neri met een zijner geestelijke kinderen in gesprek, toen hij eensklaps den blik hemelwaarts hief en, als in geestverrukking, uitriep: »Aanstaanden Maandag wordt de Paus gekozen!» Later voegde hij erbij: »ja, ik verzeker het u, kardinaal Alexandrinus wordt paus, Maandagavond.» Het vervolg bevestigde volkomen deze voorspelling. — Ook kardinaal Gonzaga, die tijdens het conclaaf ernstig ziek lag, droeg op wonderbare wijze kennis van de keuze. In den nacht van den 6den Januari ontwaakte hij plotseling en meende gedruisch te vernemen. Zijne kamerdiensers maanden hem tot rust, doch hij verzekerde kardinaal Alexandrinus te zien in pauselijk gewaad. Het lijdt geen twijfel, dachten zij, de zieke wordt in zijn laatste oogenblikken door eene ijlkoorts aangetast. Werkelijk gaf hij na enkele uren den geest, maar den volgenden dag vernamen zij met verbazing, wat er gebeurd was. Nog meer dergelijke verhalen deden de ronde, en maakten op het volk diepen indruk.

Overeenkomstig het aloud kerkelijk gebruik werd de naam des Opperpriesters aan het ongeduldig

beidende volk bekend gemaakt, en de nieuwe Paus, omstuwd van alle Kardinalen, plechtig naar de Sint-Pieter geleid. Daar voor het H. Tabernakel neergeknield, scheen de eerbiedwaardige grijsaard aan al het feestelijk gewoel der zich verdringende opgetogen menigte ontruikt. In aanbidding verzonken, vloeiden hem de tranen bij stroomen, vouwden zich zijne handen bevend samen, stegen uit zijn overstelpt hart de dringendste smeekbeden om verlichting en sterkte. Het was, alsof God zichtbaar de bede zijns dienaars verhoorde. Hemelsche kalmte daalde neder in dat diepgeschokt gemoed; versterkt stond hij op; zijn hoogernstig gelaat teekende heilige berusting, vastberadenheid en levensmoed.

Den 17^{den} Januari, den jaardag van zijne opneming in Christus' Kerk door het H. Doopsel, werd Pius V tot Christus' Stedehouder gekroond. Op dien voor het Romeinsche volk zoo heuglijken dag, wanneer de nieuwe Kerkvorsten goud- en zilverstukken onder de menigte op het Sint-Pietersplein plachten te strooien, wilde ook Pius bewijzen zijner milddadigheid geven, doch hij gebruikte hierbij overleg. Meermalen immers was het gebeurd, dat onder het dringen en worstelen om geldstukken ernstige ongelukken voorvielen; om dit te voorkomen beval hij het dubbel der gewone som aan bekende noodlijdenden uit te deelen. Elk jaar, op den kroningsdag werden ook duizend kronen uitgegeven tot een gastmaal voor de Kardina-

len en de vreemde gezanten. Van dit gebruik week hij eveneens af. Het bepaalde geld kwam ten bate der armen en der behoeftige godshuizen. Toen iemand zich daarop eene aanmerking veroorloofde, zeide hij: »De eeuwige Rechter zal mij niet verwijten, dat ik den Kardinalen en den gezanten een feestmaal onthouden heb, maar wel dat ik de armen gebrek heb laten lijden.» Door dit antwoord gaf hij genoegzaam te kennen, dat er onder zijne regeering aan het pauselijk hof niet te rekenen viel op kostbare geldverspillende feesten, gelijk aan andere Europeesche hoven.

Doordrongen van de heiligheid zijns ambts, overtuigd dat niet de geringste smet mocht kleven aan zijn hooge priesterlijk gewaad, was eigen volnaking zijne eerste zorg. Als Christus' Plaatsbekleeder verkeerde hij met God nog inniger en langduriger dan voorheen. Indrukwekkend, ja onvergetelijk was het om te zien, met welk eene vrome aandoening en engelachtige godsvrucht hij dagelijks de heilige Geheimen opdroeg. Zonder des morgens in het Heilig der Heiligen zijn goddelijken Meester geraadpleegd te hebben, durfde deze hooge priester niets tot heil der Kerk ondernemen. De glorie van God was zijn eenig verlangen, de overeenkomst met Gods H. Wil zijn eenig streven.

Bijzonder gevoelde zich zijn hart getrokken tot Jezus' H. Lijden. Op zijne schrijftafel stond een kruisbeeld, waaronder deze woorden waren gegrift:

»*Mihi absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi.* Van mij zij het verre te roemen, dan »in het kruis onzes Heeren Jezus Christus." Tot dit beeld richtte hij meermalen gedurende zijne werkzaamheden vertrouwvol den blik; hij scheen er geheimzinnig mede te spreken en drukte vaak in geestvervoering zijne lippen op de met nagelen doorboorde voeten. Booswichten hadden deze vrome gewoonte des Pausen gadegeslagen. In hun hart rees het doemwaardig plan om de voeten van het kruisbeeld met zwaar, snelwerkend vergif te bestrijken; de kus des kruises zou voor hem de kus des doods zijn. Als naar gewoonte wilde de H. Vader zijne lippen brengen aan Jezus' gezegende Wonden, toen het kruisbeeld eensklaps de voeten terugtrok. De verraderlijke toeleg werd ontdekt; de lijdende Godmensch had zijn trouwen navolger van een wissen dood gered.

Somtijds was hij zoo geheel in de overweging verslonden, dat hij de waarschuwing zijner dienaren niet scheen te vernemen en eerbiedig uit zijne beschouwing moest gewekt worden. Bijzonder was dit het geval tijdens den hachelijken strijd tegen de Turken en de Protestanten. Als een tweede Mozes strekte hij in dien strijd tegen de Amalekieten smeekend zijne handen omhoog; en zijn gebed was zoo vermogend, dat de Sultan verklaarde de wapenen der Christenen minder te vreezen dan het gebed van Rome's Opperpriester. Een machtige

De H. PIUS V wonderbaar door het Kruisbeeld
van een wissel dood gered.

hulp vond hij hierbij in de Allerheiligste Maagd, die hij dagelijks eerde door het bidden van den Rozenkrans. Ook verzocht hij steeds de hulp van godvreezende personen en vrome kloosters, wel overtuigd, dat het gebed der rechtvaardigen door de wolken tot God dringt.

Om de godsvrucht der geloovigen op te wekken, wijdde hij dikwijls rozenkransen, kruisen, heiligenbeeldjes, *Agnus Dei*. De apostolische zegen van zulk een heiligen Opperpriester gaf in het oog der geloovigen aan deze voorwerpen eene bijzondere waarde, te meer, omdat zij vaak een wondervol behoedmiddel bleken tegen verschillende rampen. Bekend zijn de gewijde medailles, die hij overal verspreiden liet, vooral in België, waar zij voor de Katholieken dienen moesten als onderscheidingsteeken tegenover den Geuzenpenning der ketters.

De ootmoed, door den H. Bernardus de kostbaarste parel aan de pauselijke kroon genoemd, schitterde bij Pius niet minder hel dan zijn godsvrucht. Ofschoon op het toppunt van menschelijke grootheid geplaatst, verheelde hij nooit de bekrompen omstandigheden, waarin hij was grootgebracht. De eenvoudige dorpelingen van Bosco verschenen meermalen in hunne schilderachtige kleedij aan het hof; en het was den goedhartigen grijsaard een genoegen zich met zijne oude vrienden te onderhouden, gelijk het ook den landbewoners eene kinderlijke voldoening was hunne naïeve herinne-

ringen op te halen. Zoo kwam eens een bejaard landman, steunend op zijn stok en het hoofd gebukt onder een wijnkruik de trappen des Vaticaans opgestrômpeld. Zijn naam als inwoner van Bosco baande hem een weg door de pauselijke garden tot de geheime vertrekken des Pausen. Voor den H. Vader gekomen, herinnerde hij Zijne Heiligheid, hoe deze, nog knaap zijnde, met hem een wijngaard had aangelegd en daarbij gezegd: »Het is vergeefs werk; niemand zal dien wijn ooit »drinken.” — »En nu Heilige Vader,” zeide de landman vertrouwelijk, terwijl hij zijne kruik van den grond beurde, »proef nu eens dien wijn. Gij »zult moeten erkennen, dat ge toen ten minste »niet onfeilbaar waart.”

De neven en nichten des Pausen, die in de verheffing van hunnen bloedverwant hoopten te zullen deelen, zagen zich deerlijk teleurgesteld. Zoowel in zijne particuliere brieven als bij hunne bezoeken, verklaarde hij uitdrukkelijk, dat hij ze nooit tot een hooger stand zou brengen. »Nooit »zou de bloedverwantschap,” schreef hij, »reden »zijn om dergelijke waardigheden te verleenen, »maar alleen deugd en verdienste. God heeft mij »niet tot het Pausschap geroepen om mijne familie »te verrijken, maar om de Kerk Gods te be- »stieren.”

Dit voorbeeld van ootmoed, deze onbaatzuchtigheid kwam nog schitterender uit, toen de laster

Pius' naam durfde bezoedelen. De onverlaat werd gegrepen, en zou volgens 's lands wetten eene wreede doodstraf ondergaan, toen de Paus den ongelukkige eerst verlangde te spreken. Hij onder- vroeg den schuldige naar de lasteringen, vernam, dat zij alleen zijn persoon betroffen en zeide: »In- »dien gij den Paus beleedigd hadt, zoudt gij ge- »straft worden, omdat gij die waardigheid moet »deeren. Doch, nu gij alleen pater Michael, een »geringen kloosterling hebt beleedigd, ga in vrede. »Verre van mij te schamen over mijne nederige »afkomst en mijn eenvoudigen levensstaat, zal ik »mij er altijd op verheffen en er steeds aan den- »ken." Daarna gaf hij hem eene vaderlijke ver- maning, en voegde er bij: »Indien gij in het ver- »volg iets berispelijks in mij ziet, zeg het mij. »Ik zal er mijn voordeel mede doen."

Ondanks zijn zwak gestel beoefende de Heilige de grootste gestrengheid. Zijne dagelijksche tafel over- trof zeker die van alle Romeinsche prelaten in so- berheid en eenvoud, want de uitgaven daarvan gingen zeventien stuivers niet te boven. Gedurende het maal werd er geestelijke lezing gehouden, een gebruik, dat vervolgens ook bij de Kardinalen meer in zwang kwam. Nooit week hij af van de voorschriften zijner Orde. Al waren ouderdom, zwakte en arbeid reden tot ontheffing, hij onder- hield de talrijke vasten- en onthoudingsdagen met

angstvallige nauwgezetheid. Het pauselijk gewaad verborg zijn wollen kleeding, terwijl een arme stroozak, gelijk weleer in de kloostercel, hem tot legerstede strekte. Den tijd na de H. Mis tot 's namiddags één uur, 's winters tot zonsondergang, besteedde hij aan de belangen der Kerk. Deze onafgebroken inspanning, gevoegd bij zijn streng leven, noopte zijne geneesheeren en vrienden hem te waarschuwen. Zij gaven te kennen, dat hij door zoo te werken niet lang zou leven. »Och,” antwoordde hij glimlachend, »God heeft mij tot deze »waardigheid verheven tot welzijn van anderen en »niet tot mijn eigene rust. Al wie belast is met »de belangen van anderen, moet zijne gemakzucht »weten op te offeren aan de plichten van zijn »geweten” — Jaarlijks, gedurende de Vastenavonden, die te Rome vrij luidruchtig plachten gevierd te worden, trok hij zich terug in het Sint-Sabina-klooster, waar hij in zijne oude kloostercel den tijd in gebed en boetvaardigheid doorbracht. Of de Prior toen nog leefde, die hem eens minder heusch ontvangen had, is niet bekend.

Eene minzame welwillendheid was het kenmerk zijner gesprekken. In het algemeen sprak hij weinig: zijne woorden waren overwogen en strekten steeds tot eer van God, tot heil van zijne ziel of den naaste. De prikkelbaarheid, die hij van nature bezat, verried zich nog wel door de onwillekeurige verandering zijner gelaatstrekken, maar beheerschte

nooit zijn oordeel, noch zijn woorden. Voordat hij zich ter ruste begaf, was alle wrevel geweken.

Aldus was het bijzonder leven van dezen heiligen Paus, daardoor trok hij zich Gods zegen af over het apostelambt, dat hij te Rome en in geheel de Christelijke wereld moest uitoefenen.

Door bijzondere omstandigheden was er te Rome veel volk saamgestroomd, dat door lichte zeden en losbandigheid een smet wierp op de Hoofdstad der Christenheid. Deze ergenis kon Pius V niet dulden. In een streng verbanningsdecreet gaf hij aan zijne verontwaardiging lucht. Sommigen magistraatspersonen kwam deze maatregel minder verstandig voor. »Wat!" zeide de Paus, zijne ontroering bedwingend, »Schaamt gij u niet de »partij op te nemen voor die pest van den Staat? »Of zij Rome uit, of ik." — Een tweede kanker van Rome's burgerij waren de Joden, die door woeker en schacherij zich aan de verfoeilijkste afpersingen schuldig maakten. Ook zij werden onverbiddelijk uit de Kerkelijke Staten verbannen. Slechts te Rome en Ancona mochten zij worden geduld, maar alleen in een afzonderlijke wijk. Verlieten zij deze, dan moesten zij getooid zijn met een oranjekleurigen hoed, opdat het goedgeblooig volk door dit sprekend teeken zich zou wachten van bedrogen te worden.

Deze maatregelen, gevoegd bij de wetten tegen de dronkenschap, de straatschenderij en de struikroo-

verij, bij de voorschriften tot werkverschaffing, volksonderwijs en armenzorg, veranderden weldra de Eeuwige Stad geheel van aanschijn. Een tijdgenoot te Rome vertoevend, verhaalt ons omtrent 's Pausen optreden de volgende, treffende bijzonderheden:

»Toen Christus' Stedehouder op Witten Donderdag te midden des volks verscheen, o mijn God, »welk eene majesteit in zijn tred, in zijne houding! »Toen die eerbiedwaardige grijsaard den troon besteege, meende men aan zijn edele trekken en »waardige gebaren Jezus Christus in persoon »te zien. Aan zijne zijde schreden kardinalen voort, »geëerd om hunne godsvrucht en geleerdheid. O, »doorluchtige schaar, schitterend in purper; fonkelende ster, wier luister de wereld bestraalt! »Tal van dienaren volgen in plechtig sleepgewaad. »Op het Sint-Pietersplein verdringt zich eene bonte »menigte. Daar heft zij in smeekende en eerbiedige »houding den blik op tot hem, in wien zij met »onwrikbaar geloof Christus' Plaatsbekleeder vereert. Van vrees en ontzag doordrongen, luistert »zij naar het banvonniss, dat de twee kardinalen »aan weerszijden des Pausen met luide stem afkondigen. Bij dit schrikwekkend vonnis rolt, zwaar »als de donder, het grof geschut van den Engelenburcht. Het was mij alsof de laatste dag aanbrak, »wanneer hemel en aarde zullen worden geschokt »en de Eeuwige Rechter zal verschijnen...”

»De versterving, de ootmoed, de reinheid, de
»heiligheid, de geloofsijver van dezen Paus schit-
»teren zoo glansrijk, dat de H. Leo en de H.
»Gregorius in hem schijnen te herleven. Door zijn
»voorbeeld wekt hij het volk tot alle deugden op.
»Ik zal zijne deugden hier niet opsommen, noch
»schilderen; geheel de wereld kent ze. Nochtans
»aarzel ik niet te verklaren: wanneer Calvijn op
»dit Paaschfeest terugkeerde op de wereld, wan-
»neer hij dezen heiligen Paus aanschouwde in
»pontificaal gewaad, met de tiaar gekroond, zooals
»hij, gezeten op zijn draagstoel, zonder vertoon
»maar met waardigheid en een doordringenden
»blik den zegen schenkt aan het neergeknieelde
»volk, dan zou deze aartsketter, aangegrepen door
»schrik, ter aarde geworpen door dien goddelijken
»oogopslag, verpletterd door het gewicht van zulk
»eene majesteit, den Plaatsbekleeder van Jezus
»Christus hebben erkend en met ons allen luid
»hebben geroepen: Leve, leve Pius V!...”

»Deze Paus spant alle krachten in, niet alleen
»om de ondeugden uit te roeien en de zeden te
»verbeteren, maar ook om den vorm en de plech-
»tigheden van den eeredienst tot de aloude kerk-
»gebruiken onzer vaders terug te voeren; zelf heeft
»hij de voornaamste kerken der stad bezocht, daarbij
»telkens eene rede gehouden tot de geestelijkheid
»en ze ernstig aangemaand getrouw te blijven aan
»hare ambtsplichten. Vervolgens heeft hij alle over-

»heidspersonen, rechters en kardinalen, die deelheb-
»ben aan het openbaar bestuur, bij zich ontboden;
»hen aan de verplichting herinnerd van alle rechts-
»zaken zorgvuldig te onderzoeken, te bepleiten en
»te beslechten. Zijne toespraak scheen als van God
»ingegeven, Op zijn bevel is ook een voorschrift
»uitgevaardigd omtrent het vast verblijf der geeste-
»lijken, hunne kleeding en levenswijze. Openbare
»spelen, kostbare feesten, spiegelgevechten zijn in
»onbruik geraakt, maar het naderen tot de H. H.
»Sacramenten, het bijwonen der kerkelijke getij-
»den, het bezoeken der hospitalen is aanmerkelijk
»toegenomen. Belastingen, in- en uitvoerrechten
»zijn opgeheven, of ten minste voor een deel tot
»zekeren tijd geschorst. Elk verdrag om door geld
»tot kerkelijke waardigheden te komen, is streng
»verboden; macht, rijkdom en voorspraak vermo-
»gen niets meer; beproefde deugd en heilige levens-
»wandel komen alleen in aanmerking. Geen dag
»gaat er voorbij, waarin de vrome Opperpriester
»geen vergadering belegt en zich met de Staatsre-
»geling bezig houdt.”

De blik van Pius V beperkte zich niet tot Rome, hij omvatte geheel de Christenheid, die toen een gewichtig tijdperk doorleefde. Na vele moeilijkheden was het H. Concilie van Trente in 1563 gesloten. Vele godsdienstige vraagstukken waren door die gezaghebbende vergadering tegenover de dwaal-leeraars verklaard en vastgesteld; tal van heilzame

voorschriften waren tot hervorming van de geestelijkheid en het Christenvolk bepaald, maar de krachtige hand, die al deze besluiten met wijze vastberadenheid moest uitvoeren, ontbrak nog. Tot deze veelomvattende, gewichtige taak was Pius V geroepen; hij wordt met recht de uitvoerder van het testament der Trentsche Vaderen genoemd.

Vooreerst bezorgde hij de uitgave van den beoemden Roomschen Catechismus, die voor geheel de katholieke wereld tot geloofsregel dient. Daarna schonk hij zijn aandacht aan de liturgie, bracht eenvormigheid in het brevier en het missaal, en bewees door zijne begunstiging van Palestrina, den onovertroffen meester der ware kerkmuziek, hoezeer de luister dier gewijde kunst hem ter harte ging.

Tegelijkertijd drong hij bij alle bisschoppen ernstig aan op het stichten van seminariën, als eenig middel om deugdelijke priesters te vormen, en daardoor het volk te verbeteren en een dam op te werpen tegen de voortrukkende dwaling.

Om nog krachtiger op te treden tegen de ketterij, gaf hij uitgebreide volmachten aan de geloofsonderzoekers, en moedigde katholieke geleerden aan de pen te hanteeren tegen de verderfelijke protestantsche schrijvers. Zoo belastte hij o. a. den gelukz. Canisius met de weerlegging eener lasterlijke kerkgeschiedenis, waarmede Duitsche Lutheranen aan het katholieke geloof veel afbreuk deden. Ofschoon

de geleerde Nijmegenaar wegens ziekte het werk niet kon voleinden, zette kardinaal Baronius den arbeid voort en stichtte een monument, de bewondering aller eeuwen waardig. Om in het vervolg de Katholieken tegen gevaarlijke boeken te waarschuwen, stelde hij de Congregatie in, genaamd van den *Index*, bestaande uit Kardinalen en beroemde theologanten, die als kerkelijke boekenkeurders verdachte werken onderzoeken en, zoo noodig, veroordeelen.

Ziedaar eenige trekken van het geestelijk bestuur des Pausen, maar als Paus-Koning liet hij zich ook gelden op tijdelijk gebied, wanneer de belangen der katholieke Kerk op het spel stonden. En dit was het geval in het tijdperk, waarin Pius Petrus' scheepje bestuurde. Van alle kanten staken stormen op; de golven dreigden het schip te overwalpen, de hemel verduisterde, maar de stuurman, den vasten blik tot God geheven, omklemde met krachtige hand het weerspannig roer.

Het zou ons te ver voeren, wanneer wij 's Pausen werkzaamheid voor de opwekking, het behoud, de verbreiding van het katholieke geloof in de Europeesche Staten nagingen; wanneer wij, al ware het slechts beknopt, verhaalden, hoe hij den Maltezer ridders moed insprak tegen den overmachten vijand; het katholieke Frankrijk met raad en daad steunde tegen de dubbelhartige politiek der Medicis; de ongelukkige Maria Stuart in bescher-

ming nam tegen Engeland's koningin, de snoode Elisabeth; het weifelend Oostenrijk en het verdeelde Polen door zijn vastberaden optreden voor de katholieke Kerk behield; wij willen er alleen op wijzen, hoe zijne zorg ook de Katholieken der Nederlanden omvatte, hoe hij ze behoedde tegen de dwaalleer en beschermde tegen het geweld.

Een der professoren van de Leuvensche universiteit, Bajus genaamd, verdedigde stellingen die met de Kerkleer strijdig waren; en het was te voorzien, dat de hoogeschool, totnogtoe een hecht bolwerk en een vertrouwbare vuurbaak voor de Katholieken, zou verloren gaan. Pius V haastte zich derhalve om den leeraar tot het rechtzinnig geloof terug te voeren en den reeds smeulenden brand te blusschen. Door wijs beleid en eene bewonderenswaardige langmoedigheid tegenover waanwijsheid en gekrenkten trots, gelukte het den H. Vader de gevaren te keeren. Niet minder ijver legde de Opperpriester aan den dag om de grieven der Nederlanders, in opstand tegen hunnen wettigen vorst, weg te nemen. Hij drong er op aan, zelfs onder bedreiging van straf, dat Philips II naar Nederland zou gaan om persoonlijk met zijne onderdanen de moeilijkheden te vereffen. Doch het was, gelijk wij weten, tevergeefs. De wijze raad des Pausen werd in den wind geslagen, de oproervaar onttrold, en onder die banier deed de ketterij haar intocht in ons land. Toen ijverde Pius met alle kracht voor

de zegepraal van 's Konings wapenen. Den Hertog van Alva liet hij door den Aartsbisschop van Mechelen met kerkelijke plechtigheid een fraaien krijgshoed en kostbaren eeredegen overhandigen. Hij vermenigvuldigde zijne verstervingen, verdubbelde zijne gebeden, reikte nog overvloediger aalmoezen uit, kortom, hij deed den Hemel een heilig geweld aan. Zoodra dan ook de blijde tijding het Vaticaan bereikte, dat de Spaansche wapenen hadden gezegevierd en de Geuzen door Alva waren uitgedreven, begaf hij zich naar Sint-Pieter, liet het *Te Deum* zingen en dankte God voor het behoud der Kerk van Nederland.

Een vijand niet minder geducht dan het Protestantisme, was de Halve Maan, wier horens wiesen bij de tweedracht der Christenheid. Als trouw en beproefd wachter van Sion's burcht zag Pius, welk een geweldige storm opstak in het Oosten; en zijn hart kromp ineen van angst voor de onafzienbare jammeren, die over de Christenen zouden neerkomen, als deze orkaan ontketend werd. In die bedruktheid nam hij, zooals hij immer placht, zijn toevlucht tot den Allerhoogste. Aan den voet des Altaars smeekte hij om raad en sterkte, en het was, alsof de Hemel onmiddellijk zijn gebed verhoorde, zoo geestdriftig en vastberaden verliet hij 's Heeren heiligdom.

Een grootsch plan was hem ingegeven, een plan, zijn beroemdste voorgangers op Petrus'

Stoel waardig: een kruistocht der verbonden Christenen tegen den Islam. Met onwrikbare wilskracht, verzekerd van Gods H. Wil, zette hij zijn voornemen door, verwierf de hulp van Philips II en van Venetië, voegde zelf daarbij eene aanzienlijke krijgsmacht en ontvonkte door zijne vurige taal den strijdlust des katholieken adels. »Gaaf," riep hij voortdurend de strijders toe, »gaaf in den naam van Christus den vijand bestrijden. Gij zult overwinnen." Uit het Oosten stegen intusschen wanhopige smartkreten op. Cyprus, een bolwerk der Christenen, was den Turken in handen gevallen en wreedaardig uitgemoord en platgebrand. Corcyra, Creta, Zante deelden dit rampzalig lot, en wie weet, wat Italië wachtte, als de geduchte kapervloot den boeg naar het Westen wendde? Dat gevaar moest gekeerd, die smaad voorkomen.

Ter zee zou de vereenigde Christenmacht zich met den Turk meten. Don Juan van Oostenrijk werd tot admiraal-generaal benoemd. Ten aanschouwe der legerscharen reikte kardinaal Granvelle hem namens den Paus een gouden staf en een krijgsbanier over, waarop het beeld des Gekruisten gestikt was.

Verrukkelijk was het schouwspel, toen den 15den September 1571 de vloot het anker lichtte en, beschreven door de Italiaansche zon, Messina's haven uitvoer. De Spaansche zeekasteelen, een hoog mastbosch gelijk, stevenden statig voort, links begeleid

door het Venetiaansch, rechts door het Pauselijk smaldeel. Vele priesters waren aan boord om den godsdienstigen geest onder de strijders te bewaren en in de geestelijke behoeften te voorzien, want de tocht moest voor alles — zoo was 's Pausen wil — een kruistocht zijn.

In den morgen van den 7^{den} October, den 1sten Zondag der maand, kreeg men bij de golf van Lepanto de Turksche vloot in het gezicht. Terstond stelt don Juan zijn scheepsmacht in slagorde, en maakt iedereen zich strijdvaardig. Tegen den middag wordt onder uitbundig gejuich de admiraalsvlag geheschen. Op het gezicht van het beeld des Gekruisten knielen op alle schepen de strijders neder, storten hun gebed en ontvangen den zegen der priesters. Daar valt van het Turksche admiraalschip het eerste schot, oogenblikkelijk beantwoord door honderd kartouwen. In den naam van Christus bruist de vloot Mahomet's kielen tegen. Geweldig is de botsing. Kanonnen bulderen, musketten knallen, woest krijgsgeschreeuw stijgt op, zwart hangt de lucht van salpeterwolken. waardoor de bliksems klieven. Met onweerstaanbaren moed klampen de Christenen de ongeloovigen aan boord, slaan verwoed om zich heen, steken, houwen, jagen alles over de kling. De Muzelman, eerst trotsch en verwaten, ziet zijn kansen wankelen; hij strijdt met doodsverachting en weldra met de verbittering, de razernij der wanhoop. De zee wordt roodgeverfd

van bloed; bij honderden drijven de lijken op de golven. De Christenen, door het krijgsvuur steeds verhit, geven geen kwartier; het is, alsof al het bloed der broederen, gedurende honderd jaar door de volgelingen des Profeten vergoten, in dezen slag gewroken wordt. Na vier uur strijdens is de tegenstand gebroken. De kruitdamp trekt op, de zege verblijft den Christenen. Weldra overschouwt de vlootvoogd de verwoesting; hij ontwaart den onschatbaren buit, ziet 's vijands schepen overhaast vlieden, maar telt ook met bloedend hart, de helden, die aan zijne zijde sneefden. 30.000 man heeft de Sultan, prat op uitgemoorde steden, in den strijd verloren; 280 galeien, waarvan er 90 in den grond werden geboord, moest hij in de handen der vijanden laten, terwijl nog duizenden Christenen uit de galeien bevrijd werden. Waarlijk Christus had gestreden voor zijn volk; het Kruis had schitterend getriomfeerd!

Pius V volgde den kruistocht met zegenend gebed. Op den gedenkwaardigen eersten Zondag van October, den dag, waarop in alle katholieke steden de Rozenkransbroederschap haren plechtigen omgang hield om door Maria's voorspraak de zegepraal der Christenwapenen af te smeecken, had de Paus 's namiddags een onderhoud met zijn schatbewaarder Bussoti en verschillende Kardinalen. Plotseling breekt de H. Vader het gesprek af, staat op, wenkt stilte, richt zich naar het venster en

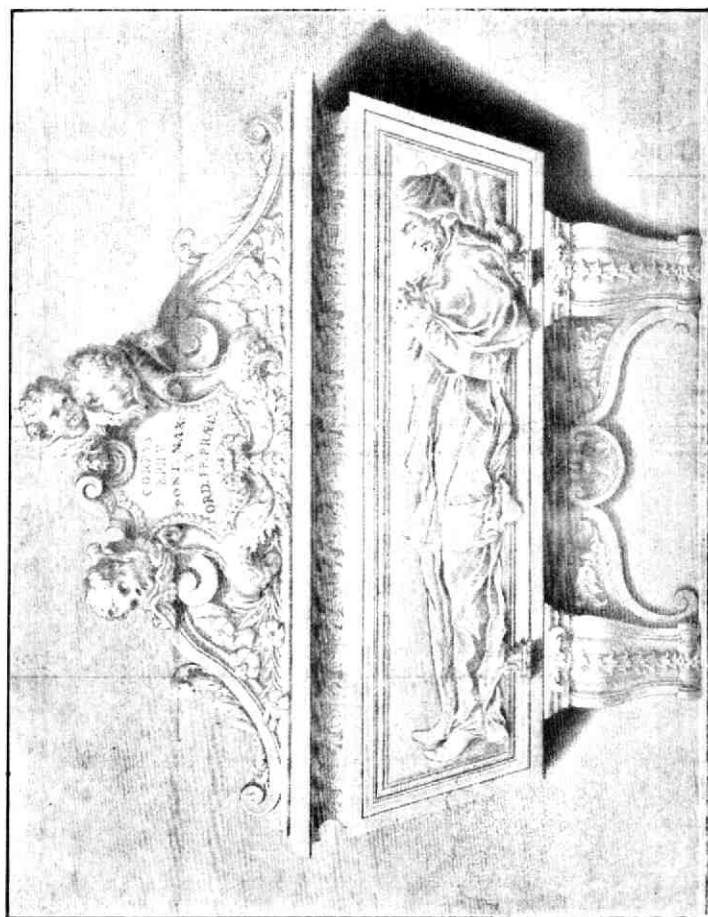
blijft daar eenige oogenblikken in verrukking staan. Onbewegelijk staarde hij voor zich uit; zijn blik, zijn gelaat, zijne houding verried de hevigste ontroering. Vervolgens wendde hij zich opgetogen tot de aanwezigen, en riep uit: »Laat alle zaken rusten; danken wij God: de Christenen hebben overwonnen.» Verwonderd zagen de prelaten op, doch de Paus zond hen weg en wierp zich terstond in zijn bidvertrek op de knieën. Drie weken later kwam het heuglijk bericht te Rome en, gelijk de prelaten opmerkten, dag en uur der overwinning kwam met 's Pausen visioen overeen.

Ter gedachtenis aan deze zegepraal werd het Rozenkransfeest ingesteld en in Loretto's lauwerkrans deze lauwer ingevlochten: *»Hulp der Christenen, bid voor ons!«*

Met de vernietiging der Ottomanische vloot was het plan des Opperpriesters voor een deel verwezenlijkt, maar niet geheel voltoerd. De macht der Halve Maan moest geheel en voor goed worden vernietigd. Daartoe zond de Paus gezantschappen tot de Christenkoningen en zelfs tot de vorsten van Ethiopië, Perzië en Arabië. Allen moesten samenwerken om met vereende macht de heerschappij des Muzelmans, de bron van zooveel ellende, te bestrijden en te vernietigen. Maar het grootsche plan, dat getuigt van Pius' ondernemingskracht, doorzicht en moed, kwam niet tot uitvoering: God had het anders beschikt.

In het begin van 1572 herhaalde zich de smartelijke kwaal, het graveel, waardoor hij reeds vroeger den dood was nabij geweest. De geneesheeren boden hem eene zorgvuldige verpleging aan, maar hij verkoos geen ander geneesmiddel dan het geduld. Voor het kruis neergeknield, ineenkrimpend van pijn, hoorde men hem meermalen verzuchten: »Heer, vermeerder mijne pijn, maar vermeerder ook mijn geduld." Niemand kon hem bewegen om af te wijken van zijn gewonen levensregel. De Veertigdaagsche Vasten werd als altijd onverbiddelijk streng onderhouden. Op Goeden Vrijdag verzamelde hij al zijne krachten om blootsvoets het H. Kruis te aanbidden. maar den volgenden dag werd hij door zulke ontzettende pijnen overmand, dat de mare van zijnen dood zich door Rome verspreidde. Het Romeinsche volk, met Paschen steeds zoo uitgelaten van vreugde, treurde en was in rouw. Droefheid waarde rond langs pleinen en straten. Toch gunde de Hemel den Paus-Koning en zijn dierbaar volk nog één oogenblik van troost. Op Paaschmorgen gevoelde de Heilige zich sterk genoeg, om op de tribuun der Sint-Pieter aan de neergeknielde Christenscharen den hooge priesterlijken zegen te schenken. Met heldere stem, die aller harten diep ontroerde, sprak hij voor het laatst den zegenwensch uit over zijn treurend volk, gelijk weleer Mozes over de stammen Israels.

Na dit treffend afscheid ontsloeg hij zich van

Graftombe van den H. Pius V.

alle Staatszaken, om zich alleen voor de eeuwigheid voor te bereiden. Den 21sten April besloot hij Rome's heiligdommen vaarwel te zeggen. Men trachtte den hoogen lijder dit te ontraden, men vreesde, dat hij onder weg zou bezwijken, maar niets baatte. Met heldenmoed overwon hij de folterende pijn en begon te voet den pelgrimstocht. In de kerk van Sint-Sebastianus zeeg hij neer van vermoeienis, men meende, dat hij stierf; in Sint-Jan van Lateranen wilde men van den lijdensweg terugkeeren, maar hij gaf ten antwoord: »De Heer, die het »werk heeft begonnen, zal het ook voleinden." Bij de *Scala Sancta* kustte hij driemaal onder tranenvloed de trap, door de voeten des lijdenden Verlossers geheiligd. Op den terugtocht ontmoette hij eenige Engelsche Katholieken, die voor Elisabeth's toorn gevlucht waren. Met innige deelneming vroeg hij naar hunne namen en riep uit: »O mijn God, »indien het mogelijk was, hoe gaarne zou ik voor »hen allen mijn bloed vergieten!"

De laatste dagen, die zijn dood voorafgingen, liet hij zich het Lijden des Heeren en de Psalmen langzaam voorlezen, was aan geheel de omgeving onttrokken en in overweging verdiept. Slechts als de Naam des Heeren werd uitgesproken, strekte hij de stramme hand uit en ontblootte eerbiedig het hoofd. Den 30sten April ontving hij met de innigste godsvrucht het H. Oliesel. Den volgenden dag, den eersten der Maria-maand, richtte hij tot

de hem omringende Kardinalen een plechtig, dieptreffend afscheidswoord. Daarna riep Christus zijn trouwen Stedehouder tot zich. Hij stierf met den schoonen vreugdezang op de lippen:

*Quaesumus Auctor omnium
In hoc Paschali gaudio
Ab omni mortis impetu
Tuum defende populum.*

»Wij smeeken U, Maker des heelals, in deze »Paaschvreugde, tegen elken aanval des doods, »dedig Uw volk.»

De H. Pius V had den leeftijd bereikt van 68 jaar en Christus' Kerk ruim zes jaren bestuurd.

Op hetzelfde oogenblik van Pius' afsterven barstte de H. Theresia in Spanje plotseling in tranen los. Toen de Zusters naar de oorzaak harer diepe droefheid vroegen, zeide zij: »Ach, waarom zou »ik niet weenen, nu de Kerk haren goeden Vader, »haren heiligen Herder verloren heeft.»

Rome en geheel de Christenheid was in rouw gedompeld. alleen de Muzelman juichte, nu de onvermoeide kampioen van Jezus Christus was heengegaan: de Paus van Lepanto, de vurige Phineës, die voor de heilige muren stond om de woeste kromzwaarden te weren van de geloovigen.

God verheerlijkte Zijn dienaar door menigvuldige wonderen. Zij zijn den vromen Christenen een

zeker onderpand, dat de H. Pius nog waakt over zijne kudde. Gelijk Judas de Machabeër in een visioen den grijzen hooge priester Onias aanschouwde, die zijne handen tot God uitstreckte en bad voor al het volk der Joden, zoo zien wij in den geest den eerbiedwaardigen Bisschop van Rome, den H. Pius, voor God neergeknield, om te bidden voor Gods uitverkoren volk, voor de zegepraal der H. Kerk.

DE H. CATHARINA DE RICCI.

Catharina's jeugd. — Hare godsvrucht tot Jezus' bitter lijden. — De H. Catharina neemt, ondanks alle tegenstrevingen, den maagdelijken sluier aan te Prato. — Het mirakuleuze kruisbeeld. — Wondervolle extase bij de overweging van Jezus' lijden. — Gelijkvormigheid der H. Catharina aan den gekruisten Verlosser. — Zij bidt en lijdt voor de bekeering der zondaars. — De H. Catharina als priorin des kloosters. — Apostolische geest der Heilige. — De H. Catharina en de H. Philippus Neri. — Hare laatste ziekte en haar wondervol sterfbed.

 ndien de stad Florence, naar men wil, haren naam ontleent aan de geurende leliën, die de oevers van haren bekoorlijken stroom omzoomen, aan de veelkleurige bloemen, die de winter over hare bevallige heuvelen strooit, dan heeft zij zich niet verloochend, toen den 23sten April 1522 de H. Catharina de Ricci het levenslicht aanschouwde, want toen ontloek aan de boorden van den Arno eene lelie, wier smettelooze glans zou schitteren in den hof der Kerk, wier liefelijke

geur alle zielen zou bekoren. Uit de adellijke familie der Ricci's gesproten, zou dit uitverkoren kind aan haar geslacht meer luister schenken dan de onafzienbare reeks der roemruchte voorvaderen, die achtereenvolgens door den koophandel en het staatsbestuur zich tot de aanzienlijkste kringen der patriciërs hadden opgewerkt. Van het oogenblik harer geboorte af straalde een hemelsch licht van haar gelaat en verhoogde zoozeer hare aanvalligheid, dat men geen kind maar een engel meende te aanschouwen. Die glans nam nog toe, zoodra de wateren des Doopsels hare ziel van de erfsmet reinigden en tot Gods woonstede heiligden.

Op zichtbare wijze nam de God des vredes bezit van haar hart. Bij Alexandrina — dezen naam droeg het kind — geene angstvalligheid, geen onrustig misbaar, geen smartelijk gekrijt, gelijk de prilste jeugd der kinderen kenmerkt, maar blijmoedigheid, een rustige, verteederende blik en een beminnelijke glimlach, die nimmer week, wie haar ook naderde. In hare gelaatstrekken, in hare kinderlijke bewegingen, meende men reeds sporen te ontdekken van godvruchtige zielsaandoeningen. De eerste woorden, die zij stamelde, waren: Jezus en Maria; doch die heilige Namen, getuigt ons een geschiedschrijver, sprak zij niet werktuiglijk uit, als door hare moeder voorgezegd, maar met een eerbied en eene godsvrucht, alsof de goddelijke Meester ze haar had ingegeven. Onnoodig bleek

het der vrome vrouw haar dochtertje de eerste begrippen van God en godsdienst voor te houden; inwendig scheen het reeds van de noodzakelijkste geloofswaarheden onderricht en gaf teekenen eener vurige liefde tot God, voordat het eenige aardsche genegenheid jegens bloedverwanten aan den dag legde. Alle huisgenooten staarden dit wonder met klimmende verbazing aan en vroegen elkander af, wie toch dit kind mocht wezen en waartoe door God voorbestemd.

Op den leeftijd van drie jaar toonde Alexandrina eene voorliefde tot de eenzaamheid en de vrome overpeinzing. Met opgetogen aandacht luisterde zij naar het verhaal van Jezus' bitter lijden: zij kon het niet te vaak aanhooren en volgde met kinderlijk gebaar de treffendste tafereelen. Zulk eene vroegtijdige ontwikkeling van het godsdienstig bewustzijn moge ons verbazen, maar de goddelijke Minnaar der zielen neemt somtijds zóó vroeg bezit der harten, om te voorkomen, dat de adem der zonde, hoe vluchtig ook, den reinen spiegel der uitverkoren ziel zou besmetten. Hier is deze godsvrucht tevens een voorbode der treffende verrukkingen, waarmede deze ziel zou worden begenadigd. In knop zien wij reeds den luister der sneeuwblanke liele van den Thabor met Calvarië's tranen bedauwd.

Bemind bij God en de menschen, nam het bevoorrechte kind toe in wijsheid en welbehagen.

Men beschouwde haar als den engel des huizes en achtte zich in hare tegenwoordigheid gelukkig. Vooral loofde de moeder, die Alexandrina op al hare geheime wegen in stilte gadesloeg, den goeden God voor de uitverkiezing harer dochter, want alles wees op hare toekomstige heiligheid. Zij bewaarde nochtans alles in haar hart, in blijde verwachting eenmaal getuige te zullen wezen van Gods wonderbare werking. Deze hoop ging echter niet in vervulling; evenals de Aartsvaders mocht zij slechts van verre den luister van haar kroost aanschouwen; zij stierf, toen hare dochter nauwelijks den leeftijd van vijf jaren bereikt had.

Deze slag wierp eene droeve schaduw op Alexandrina's levenspad, doch zij wist, wiens hand de wond toebreacht; zij vertrouwde op Gods oneindige Barmhartigheid. De Heer schonk haar een teederminnend moederhart weder in de godvreezende vrouw, die haar vader zich tot gade nam. Fiammetta da Diacetto, zoo heette zij, was eene uitnemend godvruchtige dienaress des Heeren, adellijk zoo door afkomst als door deugden. Vol opgetogenheid zag zij hare dochter als eene bevallige bloem ontkiemen, zag haar toenemen in ootmoed en zelfverloochening, zonder dat eenige ijdelheid in het spreken, optreden of kleeden zich deed gelden. Nooit verried zich haar eigen wil; in alles was zij uiterst gedwee en terstond tot gehoorzamen bereid. Fiammetta wachtte zich wel dit uitver-

koren kind aan eenig verkeer met de wereld bloot te stellen; met ware moederzorg bewaakte zij den ingang des huizes en onttrok hare dochter tijdig aan den onbescheiden blik der nieuwsgierige bezoekers. Alexandrina was hare moeder voor deze zorg innig dankbaar; zij verheugde zich over deze afzondering, want het zoet verkeer met haren Engelbewaarder, waarmede zij dan werd begunstigd, was haar aangenamer dan de veelal gevaarlijke omgang met de wereld.

Ondanks deze waakzaamheid in het ouderlijke huis, verlangde Alexandrina naar een veiliger toevluchtsoord, naar een klooster; dit verlangen was des te meer verklaarbaar, omdat de meisjes van haren stand in een klooster hare opleiding ontvingen. Slechts noode nam de vader afscheid van zijn dierbaar kind en vertrouwde het aan de Benedictinessen toe van Florence, waar eene Ricci abdis was. Hier, evenzeer als tehuis, was het Lijden des Zaligmakers het voornaamste onderwerp harer overweging. De oogenblikken, aan de nachtrust of het kinderlijk vermaak ontwoekerd, besteedde zij aan het Rozenkransgebed, maar vooral aan de beschouwing van den Godmensch, stervende aan het kruis. In de kapel vóór de koorafsluiting bevond zich een kruisbeeld, dat haar onwederstaanbaar trok; zij kon er den blik niet van afwenden, terwijl de tranen bij de levendige beschouwing van zoovele smarten haar langs de wangen stroomden.

Geheel den dag, bij het werk, bij de verpoozing stond dit tafereel haar voor den geest. Had zij eenige oogenblikken tot hare beschikking, dan sloop zij stil naar de kapel, verschool zich achter het voorhangsel des koors en gaf hier den vrijen loop aan hare tranen. Uren kon zij hier geknield doorbrengen, beschouwde den Man van Smarten en scheen tot Hem te spreken. Hoe gaarne had zij Hem omarmd en in de vervoering harer vurige liefde omhelsd! De Godmensch was door zooveel liefde verteederd; Hij wierp van Zijn kruis meermalen een liefdevollen blik op Alexandrina en opende den mond als richtte Hij het woord tot haar. Verschillende religieuzen waren getuigen van dit wondervol verkeer, deelden het mede aan jongere Zusters, zoodat geslacht op geslacht het Kruisbeeld kwam vereeren, en het nog tegenwoordig bij het geloovige volk in hooge eer is.

Na vier jaren in de kloosterschool vertoefd te hebben, kwam Alexandrina bij hare bloedverwanten terug. Liefde en blijdschap verwelkomden haar aan den drempel van het vaderlijk paleis; alle huisgenooten waren opgetogen over de aanvallige jonkvrouw, over hare bescheidenheid, zachtaardigheid, hartelijkheid en diepe godsvrucht. Terwijl allen zich beijverden haar te dienen en haar als meesteres te eeren, voorkwam zij iedereen in dienstvaardigheid, en daalde met beminnelijke heuschheid tot de laagste dienaren af. Elken morgen bracht

zij haren vader den morgengroet en voorzag met de grootste oplettendheid in alles, wat hem dienstig of aangenaam kon zijn. Maar vooral met hare moeder was het verkeer zoo innig mogelijk. Fiammetta onderhield zich met hare dochter over God en de middelen om Hem te behagen; en geen grooter genot was er voor Alexandrina dan te spreken over Hem, dien haar hart zoo vurig beminde. Voor hare broeders en zusters was zij alles. Zonder haar was hunne vreugde onvolkomen; zij schikte zich naar hunne verlangens, troostte hen in hunne kleine tegenspoeden, verhinderde hunne kinderlijke dwaasheden en berispte zonder eenigen schijn van aanmatiging hunne gebreken. Kortom, zij was de ziel van het huiselijk leven der Ricci's.

Toch was zij zelve niet volkomen gelukkig. Degene, dien zij meer dan vader en moeder, broeders en zusters beminde, de Bruidegom des harten, riep haar tot de eenzaamheid. »Kom en volg mij," zoo klonk eene bekende stem in haar binnenste. »Zoo gij vader en moeder, broeders en »zusters om mijnentwil niet verlaat, zijt gij mijner »niet waardig." Een geheime trek dreef haar tot het klooster. Gelijk het afgejaagde hert in de heete vlakte hijgt naar de frische lucht der koele waterbronnen, zoo haakte zij naar de bekoorlijke rust des kloosters, maar als de luchtspiegeling eener oase ontvlood dit geluk, zoodra zij meende

het te bezitten. Geen der kloosters, door haar bezocht, beantwoordde aan haar ideaal.

Gelijk alle voorname Florentijnsche familiën, hadden ook de Ricci's een buitengoed in het bekoorlijke Prato, op enkele uren afstand van Toscane's hoofdstad gelegen. Terwijl nu de familie daar den zomer doorbracht, kwamen op zekeren morgen twee kloostervrouwen in blank gewaad en zwarten mantel op het landgoed aangestapt. Zij voerden een ezel met zich, die manden droeg, waarin de bewoners hunne liefdegaven wierpen. Deze verschijning trok de aandacht van Alexandrina, ja meer dan dat, zij wekte hare nieuwsgierigheid zoozeer op, dat zij de religieuzen tegemoet ging, om te vragen, wie zij waren. Het waren Dominicanessen van het onlangs te Prato gebouwde Sint-Vincentiusklooster; twee eenvoudige leekzusters, maar in haren eenvoud oprecht vrome zielen. Dit had zij tot hare vreugde spoedig bespeurd. Met eene scherpzinnigheid, die men van een meisje van zoo jeugdigen leeftijd geenszins zou verwachten, stelde zij de Zusters allerlei vragen omtrent hare levenswijze. De Zusters, niet vermoedende, welk doel achter die vragen school, en wellicht dit verhoor als kinderlijk gesnap aanziende, gaven zonder eenig voorbehoud op alles antwoord. Doch eensklaps riep Alexandrina opgetogen uit: »God zij gedankt, die plaats heeft Hij mij bereid. »Daar moet ik strijden, daar moet ik lijden. In

»het Sint-Vincentiusklooster moet ik mij aan God »opofferen." De Zusters zagen elkander verbaasd aan; wat moesten zij hiervan denken? Alexandrina gaf geene verdere verklaring; zij snelde tot haren vader en smeekte hem deze vrome Zusters te mogen volgen naar haar klooster. Zooals te voorzien was, stuitte haar verzoek op den volstrekten onwil des vaders. De Zusters moesten onmiddellijk vertrekken.

De religieuzen in het klooster teruggekeerd, deelden het voorval mede aan haren biechtvader, den Dominicaan Timotheus de Ricci, een oom van Alexandrina, en verzochten hem, namens zijne nicht, haar bemiddelaar te wezen. De vrome priester bewilligde dit verzoek en stelde bij gelegenheid van een bezoek bij de familie de netelige vraag voor. »Wat is dat!" riep de vader vertoornd uit. »Laat »u niet in met mijne zaken. Alexandrina gaat niet." Onthutst en teleurgesteld kwam de goedhartige onderhandelaar in het klooster terug, vast verzekerd, dat hij zich voor zulke zaken niet meer zou leenen.

Een andere weg werd ingeslagen. De overste der Dominicanessen was eene vrouw van de groote wereld, aan de voornaamste familiën van Florence vermaagschapt. Wat het geloof en de liefde niet konden verwerven, zal het maatschappelijk belang verkrijgen. De Priorin richtte het verzoek tot den weigerachtigen vader en ter wille van hare invloed-

rijke familie gaf Graaf de Ricci ten laatste toe, en vond goed, dat zijne dochter naar het klooster zou gaan, doch slechts voor tien dagen.

Voor Alexandrina was het uitstapje naar het naburig klooster een zegetocht. De Zusters ontvingen haar, als ware zij van den Hemel gezonden. Zij hadden een voorgevoel, dat met haar Gods zegen over het klooster nederdaalde.

De dagen snelden in steeds toenemende vreugde voorbij; te vroeg, naar het scheen, meldde zich een harer broeders aan de kloosterpoort om Alexandrina naar huis te begeleiden. Zij gaf beslist ten antwoord: »God wil, dat ik zuster worde te Patro. »Ik blijf, waar ik ben » Redeneering, bedreiging, gewezen, niets bracht haar tot andere gedachte. Bij dit bericht barstte de Graaf in toorn los; terstond ging hij naar het klooster. Doch hij ontving hetzelfde antwoord. Ten laatste gaf Alexandrina toe, uit vrees van haren vader te zeer te grieven, maar onder stellige belofte van weldra te mogen wederkeeren.

Nauwelijks was zij echter te huis, of de vader bekommerde zich niet meer om deze belofte. Hij trachtte door de vreugde en de vermaken van het familieleven den indruk des kloosters bij haar uit te wisschen. Doch tevergeefs. Zij kwijnde weg van verdriet en werd zwaar ziek. Met stomme smart zag de Graaf haar einde te gemoet; het schuldbesef voerde hem bijna tot vertwijfeling. In dien

strijd tusschen leven en dood verscheen de Zalig-maker aan Alexandrina. Hij troostte haar, herstelde hare krachten en toonde een kostbaren ring, zeggende: »Ziehier den ring der heilige verloving, die »Ik weldra met u zal vieren. Gij zult mijne wel-»beminde bruid worden." Opgetogen van vreugde rees zij van de ziekesponde en vloog haren ontstelden vader in de armen. De Graaf kon thans haar verzoek niet langer tegenstreven. Zij verliet het ouderlijk paleis, snelde naar Prato, ontving daar het ordekleet uit de handen van haren oom en nam den naam van Catharina aan ter eere van de H. Catharina van Siena. Deze plechtigheid had plaats den 18den Mei 1535.

Nu was zij de haven des heils binnengevaren, maar de storm zou nog niet wijken. De klooster-vrouwen verheugden zich, dat zij eene kleine heilige tot gezellin hadden, eene heilige, die verstandig, beminnelijk, gehoorzaam zijn zou en zich voegen naar de oude gewoonten des huizes. Doch niet langs den gewonen weg, door menschelijke zwakheid maar al te zeer gebaand, moest Catharina tot hogere volmaaktheid komen. De Geest Gods sprak in haar door geestverrukkingen, geheimzinnige sluimeringen, door de gave der tranen en ontboezemingen van vreugde. Zulke buitengewone teekenen, meenden de Zusters in allen eenvoud, konden schoon zijn, maar schooner was toch het onderhouden van den gemeenschappelijken regel. Weldra hadden zij

dan ook berouw Catharina te hebben opgenomen. De arme novice vernederde zich, weende, smeekte, dat men haar niet zou wegzenden. Zij zou beproeven niets te doen, wat de aandacht kon trekken. Men wilde er niet van hooren. Wat moest men aanvangen met eene ijlhoofdige, eene waanzinnige? Eindelijk liet men haar uit medelijden tot de gelofte toe, maar onder de strengste voorwaarden.

Door de religieuze geloften geeft de ziel zich geheel aan God, en God zich geheel aan de ziel; dan wordt dat geheimzinnig verbond der liefde gesloten, waarvan de Bruid des Hooglieds zingt: »Mijn Welbeminde behoort mij, en ik Hem." Zoo vaak de religieus met ernst aan dat plechtig oogenblik terug denkt, verlevendigt zich dat gevoel der volmaakte toewijding, en wordt die wederzijdsche weg-schenking vernieuwd. Catharina dacht voortdurend aan dien gewijden stond, waarop zij zich als brand-offer den Heere had toegewijd. Een blik op het H. Tabernakel, op een kruisbeeld, zelfs op de bloemen des velds bracht haar Gods weldaden voor den geest en hield haar urenlang in verrukking. Vooral het H. Lijden van Christus maakte zulk een diepen indruk op haar van liefde wegwijnend hart, dat zij, als het ware, medeleefde, of liever medeleed.

Den eersten Donderdag van Februari in het jaar 1542 ving die wonderbare geestverrukking aan, die van Donderdagmiddag twaalf uren tot Vrijdag-

De H. CATHARINA DE RICCI.
(Ware afbeelding.)

middag vier uren aanhield en zich gedurende twaalf jaren wekelijks herhaalde. Achtereenvolgens, steeds op dezelfde tijden en met gelijke tusschenpoozen, trok dit droevig schouwspel, beginnend met Jezus' afscheid van Zijne H. Moeder en eindigend met de begrafenis des Heeren, haren door smart verbijs-terden geest voorbij. Haar gelaat straalde in die oogenblikken van bovennatuurlijken glans; zij scheen een engel gelijk en boezemde allen toeschouwers den diepsten eerbied in. Terwijl zij bij andere geestverrukkingen onbewegelijk en staroogend ter neder lag, het gebruik der zintuigen dierf en alleen door het verbleeken of blozen des gelaats hare inwendige ontroeringen openbaarde, zoo merkte men op, dat bij deze lijdensextase haar lichaam de verschillende bewegingen van Jezus tijdens het bitter Lijden volgde. Evenals de Heiland bood zij hare handen aan om ze met ketenen te beladen, richtte zich op, als werd zij aan de geeselskolom gebonden; boog het hoofd, als ging het gebukt onder de doornenkroon; strekte hare armen uit om ze aan het kruis vast te hechten en scheen ten laatste van smarten den geest te geven. De verzuchtingen, de smartkreten, die zij bij die verrukkingen slaakte, gaven duidelijk te kennen, hoever zij op den lijdensweg gevorderd was. Eerst vernam men den teederen afscheidsgroet van Jezus aan Zijne Moeder, dan teekenden de zielsangsten zich steeds scherper op haar gelaat, totdat zij bijna zieltogend verzuchtte:

»Vader, laat deze kelk van mij voorbijgaan.” Kalme berusting daalde nu over haar neder, terwijl zij sprak: »Niet mijn wil, maar Uw wil geschiede.” De smartelijke trekken, die vervolgens haar gelaat misvormden, duiden aan, dat zij den kruisweg begonnen was. »O, goddelijke Bruidegom?” hoorde men haar soms uitroepen, »kom mij ter hulp, ik »bezwijk onder den zwaren last des kruises Hoe »hebt gij dien last kunnen torsen!” Meermalen richtte zij daarbij ernstige vermaningen tot hare medezusters en bezwoer haar met de dringendste beden haar regels en plichten te onderhouden.

Gods Liefde openbaarde zich op nog treffender wijze; Zij drukte zich uit in dat geheimzinnig verkeer, in dat verheven ideaal aller liefde, waarvan de Eeuwige Wijsheid in het Hooglied gewaagt. Als Bruidegom wilde God komen tot deze minnende ziel en haar als Zijne bruid met Zich verbinden. Reeds meermalen had Hij door Zijne genade haar hart van alle aardsche gehechtheid gelouterd, hare gevoelens en neigingen als vergeestelijkt, haar eene eeuwige trouw afgevraagd, toen plotseling een hemelsch vuur neerdaalde, dat haar naar ziel en lichaam doorgloeide zonder haar te verteeren of eenige smart te veroorzaken. Integendeel, zij smaakte eene onuitsprekelijke zoetheid. Het was het oogenblik der geestelijke verloving. Op Paaschdag van het jaar 1542 nam de Minnaar der zielen haar plechtig tot Zijne bruid. Jezus verscheen aan

Catharina, vergezeld van de Allerheiligste Maagd Maria, den H. Thomas van Aquino en de H. Maria Magdalena. Engelen omzweefden de Hemelingen, en hieven bij het ruischen eener wonderzoete muziek een liefelijken zang aan. Bij dien verblinden lichtglans, die majestueuze verschijning, die hemelsche akkoorden zonk de Heilige in aanbidding neer. De Moeder Gods nam Catharina's hand en bood deze haren goddelijken Zoon. Jezus nam een ring van Zijnen vinger, stak dezen aan Catharina's vinger, zeggende: »Mijne dochter, ontvang »dezen ring, als een bewijs, dat gij Mij toebehoort, »en als een onderpand, dat gij Mij altijd zult toebehooren." Bij deze woorden verdween het visioen, maar het teeken van dit geestelijk huwelijk bleef; het was steeds zichtbaar voor Catharina en somtijds ook voor anderen; vooral voor reine zielen. Wegens dit voorrecht werd de Heilige in haar klooster en in geheel Toscane steeds genoemd: *de Bruid van Jezus Christus*.

Weinig tijds na deze verloving zag Catharina, toen zij 28 uren in extase had doorgebracht den Lijdensengel tot haar komen. Het was Vrijdag na Paschen. In hare bespiegeling had zij den Calvarieberg bestegen en stond aan den voet des Kruises in stomme smart. Het treurtooneel, dat zij niet moede werd te beschouwen, maakte op haar zulk een overweldigenden indruk, wekte haar medelijden zoo levendig op, dat zij Jezus smeekte om

Zijne plaats aan het Kruis in te nemen. Grootmoedig bood zij zich als slachtoffer haren Bruidegom aan. Daar ontving zij eensklaps geweldige stooten door handen en voeten, alsof deze aan het Kruis geklonken werden; eene lans scheen hare borst te doorboren en veroorzaakte zoo folterende pijnen, dat zij met Jezus dreigde den geest te geven. Toen zij tot zichzelf kwam, was haar lichaam vermagerd en loodkleurig, en haar gelaat verbleekt als van een lijk. De Zusters stonden ontsteld, zij wisten niet, of Catharina leefde, of gestorven was, en weenden bij het zien van haar lijden. Zijzelve hare handen en voeten doorboord ziende en de breede wond gevoelende aan hare zijde, dankte den hemelschen Bruidegom voor dit gunstbewijs, dat haar nog levendiger en inniger in Jezus' lijden deed deelen. Ootmoedig verborg zij steeds hare handen onder het schapulier, uit vrees dat anderen dit voorrecht mochten zien, maar zij kon niet verhinderen, dat meermalen hare gezellinnen deze geheimzinnige merkteekenen aanschouwden. Tijdens hare ziekte overtuigde de nieuwsgierige blik harer vertrouweling, Magdalena Strozzi, zich van de wonden aan voeten en zijde.

Om een volmaakt evenbeeld van den gekruisten Verlosser te zijn, ontbrak haar nog de doornenkroon, doch ook deze werd haar geschonken op Kerstnacht van het jaar 1542. In navolging van het Lam Gods, dat geduldig en zonder klacht ter

slachtbank werd gevoerd, onderging zij vol lijdensmoed deze foltering. Zij boog gedwee het hoofd, en Jezus drukte daarop den pijnlijken diadeem, zoodat het bloed haar langs de slapen gutste. Bloedige litteekenen bleven als treffende getuigen dezer wondervolle kroning over. Ook bespeurde men na haren dood op haren rechterschouder eene breede loodvervige streep, het onmiskenbaar spoor van het kruis, dat zij wekelijks met Jezus van Pilatus' voorhof tot Calvarië's bergtop gedragen had.¹⁾

Het verhaal dezer wonderbare, ongehoorde voorvallen kon bij velen geen ingang vinden; zelfs huisgenooten dachten aan zinsbegoocheling; onder dezen bevond zich zuster Gabriëlla Mascalzoni. Gaarne had zij geloofd aan die bovennatuurlijke verschijnselen, want zij eerde Catharina hoog, maar zij gevoelde een onverklaarbaren tegenstand. Eens bevond zij zich alleen met de Heilige, toen deze in extase geraakte. Gabriëlla zag op, maar wie schetst hare ontzetting? Daar aanschouwde zij niet het gelaat van Catharina, maar van Jezus Christus. Zij zag Zijne lange lokken, Zijn baard. Hevig ontsteld wilde zij bij dit gezicht wegvlieden, doch Catharina weerhield haar en vroeg ernstig: »Wie denkt gij,

¹⁾ De canonisatie-bul vermeldt deze wonderen aldus: *Ipsius enim latere ac manibus et pedibus sacra Clavorum suorum et Lanceae stigmata sanguine rubentia insculpsit, spineum diadema capiti imposuit, humeris vero vestigia crucis impressit.*

»dat ik ben, Jezus of Catharina?» Nog meer ontroerd, slaakte zij een angstkreet, die alle Zusters uit den omtrek deed toesnellen, en riep uit: »Gij zijt Jezus!» Driemaal werd de vraag herhaald, en driemaal bevestigde zij sidderend: »Gij zijt Jezus!» — Alle twijfel was voortaan bij zuster Gabriëlla geweken.

Aldus was de H. Catharina niet alleen bevoorrecht met de Heilige Wondteekenen, maar door de wonderbare werking van Gods Liefde somtijds haren hemelschen Bruidegom volkomen gelijk. Hoe onverklaarbaar dit verschijnsel ook moge zijn — en wellicht eenig in de geschiedenis der Heiligen — zoo wordt het toch door het hoogste kerkelijk gezag bevestigd. Paus Benedictus XIV spreekt aldus in de canonisatie-bul:

»Jezus Christus willende toonen, hoe groot de »gelijkvormigheid was in gedachte en wil tusschen »Hem en Catharina, openbaarde dit op haar gelaat, »door het te veranderen in eene levende en spre- »kende gelijkenis van Zijn goddelijk aanschijn en »wel zoo, dat al wie Catharina zag, meende tegelijkertijd Dengene te zien, die de Zoon is van God »en de Zoon des menschen.»

Ditzelfde jaar 1542 kenmerkte zich voor Catharina nog door een ander buitengewoon voorval. Den 24sten Augustus had zij na de H. Communie uren in extase doorgebracht en trad, nog geheel vervuld met bovenaardsche vreugde, hare cel bin-

nen, toen zij zich hoorde roepen: »Mijne zuster, »mijne bruid!» Catharina zag verbaasd op, zij kon hare oogen niet gelooven. Het houten kruisbeeld boven haar huisaltaar buigt voorover. Vreezende dat het zal neerstorten, snelt zij het tegemoet, doch, o wonder! het slaat zijne armen om haren hals en neigt zijn hoofd tot haar neder. Roerloos blijft de Heilige in deze teedere omhelzing verslonden.... »Beminde Bruid," zeide Jezus, »ik kom »in uw hart eene schuilplaats zoeken tegen de »zonde. Ik verzoek u drie plechtige processiën te »houden als eereboete om mijne Rechtvaardigheid »te verbidden." Op dit oogenblik treedt zuster Magdalena Strozzi de cel binnen en ziet dit wonderbaar schouwspel. IJlings snelt zij heen en waar- schuwt de kloosterzusters. Allen, de Priorin, de zusters, de biechtvader des kloosters komen aangeloopen en staren verbaasd dit wonder aan. Catharina deelde haar Jezus' lastgeving mede. Op drie achtereenvolgende dagen trok de Heilige aan het hoofd der zusterschaar, zelf het mirakuleus kruisbeeld dragend, door de gangen des kloosters. Gedurende dien tocht schreed zij tot verbazing aller aanwezigen in geestvervoering blindelings voort, als werd zij door een onzichtbaren geest bij de hand geleid.

Gelijk de liefde zich in alles tracht te vereenzelvigen met het voorwerp, dat zij bemint, zoo streefde Catharina er naar, zij, die verteerd werd

door Gods liefde, om met Hem niet alleen te lijden, maar ook met Hem te deelen in de verlossing der ongelukkige zondaars. Zij was met Jezus' gekruisigd, met Jezus wilde zij ook de zielen verlossen.

De Heilige van Prato, de Bruid van Jezus, te aanschouwen bracht menigen zondaar reeds tot inkeer. Zoo lezen wij, dat een landman, Baccio genaamd, wegens zijn wangedrag te kwader faam bekend, zich eens met andere dorpelingen naar het klooster begaf om koren te wannen. Terwijl zij hiermede op een terras bezig waren, trokken de Zusters in de nabijheid biddende voorbij. Nieuwsgierig klom hij op den muur en zag daar de H. Catharina met een kruis in de hand en een gelaat, stralend van goddelijke liefde. Dit hemelsch schouwspel greep hem zoo geweldig aan, dat schaamte en berouw over zijn misdadig leven hem vervulde en tranen deed storten. Hij verzaakte zijne losbandigheden en leefde voortaan christelijk. — Een lichtzinnig jongeling, zijn naam was Menocchi, aanschouwde haar bij het traliehek. Hare engelachtige verschijning boezemde hem eene vurige liefde in tot God; vermorzeld van harte verliet hij het klooster en werd te Lucca, dat het tooneel zijner uitpattingen geweest was, een voorbeeld van godsvrucht.

Andere zondaars bracht de H. Catharina tot inkeer door hen mondelings of schriftelijk te vermanen.

Bij deze waarschuwingen voegde zij de vurigste gebeden, de strengste verstervingen; zij smeekte God om het zwaarste lichamelijk lijden, zoo zij daardoor voor de zondaars aan Zijne Rechtvaardigheid kon voldoen. In zulk een lijden smaakte zij het zoetste genot, omdat ook Jezus haar Bruidegom voor de zondaars geleden had.

Er leefde te Florence een rijk man, die Catharina en haar klooster zeer aan zich verplichtte, doch ondanks zijne liefdadigheid in uitspatting en ongeregelheden zijn leven doorbracht. De Heilige, met zijn toestand begaan, had hem dikwijls met groote vrijmoedigheid over zijn zondigen levenswandel onderhouden, op gevaar af daardoor zijne vriendschap te verbeuren. Doch vruchteloos. Toen zij eens weder met allen ernst op zijne bekeering aandrong, zeide hij wrevelig: »Ik weet zelf wel, »wat ik doen moet. Van vrouwen heb ik niets te »leeren. Blijf bij uw spinnewiel en ga spinnen.» Deze lichtzinnige taal vervulde Catharina's hart met bitterheid; zij begreep niet, hoe iemand zoo luchthartig over zijne eeuwige belangen spreken kon. Diep ontroerd wierp zij zich voor de voeten des Heeren en verklaarde alle pijnen te willen verduren, die deze zoo dierbare ziel verdiende. Welke smarten haar nu overvielen, meldt ons de geschiedenis niet, maar na eenigen tijd bekeerde zich de loszinnige man en stierf. Toen Catharina zijn stichtend afsterven vernam, zeide zij glimlachend: »Nu

»zal hij weten, of ik gesponnen, of iets anders
»voor zijne zaligheid gedaan heb.”

Een struikroover, die meermalen het gerecht te Prato in handen was gevallen, werd als onverbeterlijk ter dood verwezen. De ongelukkige, tot wanhoop vervoerd, vloekte, braakte verwenschingen uit tegen hemel en aarde, en wilde van God niets weten. Alle pogingen om hem bij zijn naderend einde tot inkeer te brengen, leden schipbreuk. Zelfs daags voor zijne terechtstelling was hij nog verhard. De H. Catharina, van zijn rampzaligen toestand verwittigd, begaf zich, ofschoon ziek en koortsig, onverwijld tot het gebed. Zij liet niet af met smeeken; worstelde, als het ware, met Gods Gerechtigheid en bood zich als slachtoffer aan, om alles te lijden, wat God wilde, mits deze ziel slechts gered werd. Hare brandende liefde overwon. Den volgenden dag betrad de ongelukkige het schavot met de vrome gelatenheid en het oprecht berouw van den goeden moordenaar van Calvarië. Zoodra was echter zijn hoofd niet gevallen onder het zwaard des scherprechters, of Catharina werd door eene vreeselijke hoofdpijn aangegrepen, die drie jaren duurde. Dat was de losprijs, waarvoor zij den zondaar den toegang tot den Hemel verworven had.

De groothertog Franciscus de Medicis was door zijne buitensporigheden een ergernis voor volk en hof. Twintig jaren lang richtte Catharina hare

vermaningen tot den vorst, en hield niet op tot God te smeeken. Eindelijk werd zij verhoord. De Groothertog liet zich vermurwen, ontbood een priester, verzaakte zijn ergerlijken levenswandel en stierf, met God verzoend. De Heilige wist echter door openbaring, dat de bekeerling in het Vagevuur zijne schuld moest uitboeten. Hiervan wilde zij hem vrijwaren. Vertrouwelijk, zooals deze Bruid des Heeren slechts kon en mocht, vorderde zij voor hem den Hemel en nam de straffen des Vagevuurs voor zich. Oogenblikkelijk scheen zij door een onzichtbaar vuur aangegrepen. Hare ledematen zwollen op, ontzettende blaren vertoonden zich allereigen, haar gebeente werd verteerd, hare tong gloeide, terwijl haar lichaam een hitte uitstraalde als van een gloeienden oven. Tevergeefs trachtten de Zusters de smarten te lenigen, het lichaam door wasschingen van water of olie af te koelen en den mond met koelen drank te verfrisschen, de wetenschap zelve stond hier machteloos, want de geneesheeren konden het raadsel niet oplossen en nog minder, doeltreffende middelen voorschrijven. Gedurende die vreeselijke marteling, die veertig dagen aanhield, lag daar Catharina met kalm gelaat en onverstoorbare rust, alsof zij in dit lijden vermaakschepte. De kloosterzusters omringden haar met diepe deernis, en toch konden zij geene lafenis aanbrengen. Raakten zij haar aan, dan brandde het onzichtbaar vuur hare vingers. Zoo stak zuster

Maria Angela Segni medelijdend de hand tot haar uit, maar trok ze ijlings terug, weeklagende: »Ach, »goede moeder, gij ligt in het vuur!» — »O ja, »mijne dochter,» gaf de Heilige ten antwoord, met eene bedaardheid, als ware dit de eenvoudigste zaak ter wereld.

De buitengewone gaven, waarmede Jezus Zijne Bruid bevoorrechtte, waren voor Catharina een prikkel te meer om zich te vernederen en aan aller aandacht te onttrekken. Rijk en voornaam was zij geweest in de wereld, maar in het klooster was het haar een vermaak de geringste cel te bewonen, waar eene arme legerstede, een gebrekkige tafel met gelijksoortigen stoel al het huisraad uitmaakte. Nooit zinspeelde zij op hare adellijke afkomst, of vergeleek zich met Zusters, die eenig aanzien genoten in de wereld. Indien haar voornaam uiterlijk, nog verhoogd door den luister harer grootmoedige ziel, haar niet verraden had, zou men volgens haar spreken en haar handelen meenen, dat zij tot de nederigste volksklasse behoord had. Den armen Jezus, dit begreep zij, betaamde een arme Bruid.

Niets hinderde haar dan ook meer dan het gestadig bezoek van geestelijke en wereldlijke overheden, die op het gerucht harer deugden en bovennatuurlijke gunsten naar Prato kwamen, om de Bruid van Jezus zoo niet te spreken, dan toch te zien. Toen zij eens vernomen had, dat een religieus

van beproefde deugd en groote verdiensten haar wenschte te zien, en daartoe zich op den doortocht der processie zou plaatsen, kon zij dit denkbeeld niet verdragen. In kinderlijken eenvoud sloop zij heen en was tijdens de processie der Zusters afwezig. Overal werd gezocht, eindelijk vond men haar, de duif des Heeren, verscholen in het verblijf der kloosterduiven. Zij lag daar geknield in geestverrukking, terwijl alle duiven als eene kroon haar omringden, met de kopjens bogen en kirden. — Overigens ontbrak zij nooit aan de algemeene oefeningen des kloosters; zij was slaafs onderworpen aan den regel, tenzij Gods bovennatuurlijke tuschenkomst haar hiervan ontsloeg. Steeds zag men haar het eerst in het koor, en zoo bij dag als bij nacht spoorde zij hare medezusters aan tot den psalmzang en hield allen door haar treffend voorbeeld in de grootste ingetogenheid. Op de dagen, wanneer zij met de kloostergemeente tot de Tafel des Heeren naderde, blaakte zij van zulk een heilig verlangen, dat allen in eene vurige begeerte naar het H. Altaargeheim werden ontstoken. Die dagen waren feestdagen, dan heerschte er een hemelsche vrede, eene onschuldige, opgewekte vreugde onder alle Zusters, want Catharina, verre van zich door eene hooghartige vroomheid aan anderen te onttrekken, daalde tot allen af, won ieders genegenheid door een minzaam en vriendelijk woord, en stelde met hartelijke gemeenzaamheid belang in

ieders werk, hoe onbeduidend het ook ware; kortom zij was alles voor allen

Na de ontwijfelbare bewijzen van heiligheid, die Catharina gegeven had, was er bij het kloosterbestuur geen sprake meer van haar als een nuttelos lid te verwijderen, integendeel, men dankte God voor hare opname en leerde haar meer en meer hoogschatten. Eerst werd zij suppriorin, doch zij overtrof zoo aller verwachting, dat bij het eerste openstaan, in 1552, zij met algemeene stemmen tot priorin werd gekozen. Nu, op den kandelaar geplaatst, begon haar licht wijd en zijd te schijnen. Met vastberadenheid nam zij de teugels van het bestuur in handen, en deed zich weldra kennen als uiterst onpartijdig en rechtvaardig. Alle Zusters wisten, dat zij geen onderscheid van personen kende onafhankelijk was in haar oordeelen en handelen, en onder niemands invloed stond. Dit gaf haar ieders vertrouwen, maar ook de macht om iedereen tot het onderhouden der regels te verplichten. Geleijk zij streng was voor zich zelve, zoo waakte zij ook streng over hare ondergeschikten. Niets ontging hare waakzaamheid, zelfs niet de ijdele en wereldsche gedachten, want zij las in de zielen. Meermalen geschiedde het tijdens het koor of een ander gemeenschappelijk gebed, dat zij eene Zuster nader trad en zeide: »Mijne dochter, het is hier »noch de plaats, noch de tijd om aan zulke beuzelarijen te denken. In het verkeer met Jezus

»moeten uwe gedachten op Hem gevestigd wezen.» Soms las zij in de blikken der Zusters, als in eenen spiegel, wat er omging in hare harten.

Deze wetenschap, wij zouden bijna zeggen alwetendheid, kwam Catharina als priorin in het bestuur der kloosterlingen zeker goed te stade, maar was daarom niet altijd welgevallig aan de onderdanen, vooral wanneer zij een oogwenk aan zwakheid hadden toegegeven. Meer dan een ontvluchtte dan den doordringenden blik der Priorin. Hare vastberadenheid ging gepaard met eene onvergelijkelijke zachtaardigheid. Hare bevelen gaf zij met moederlijke teederheid, hare berispingen waren altijd zoo doordacht en ingekleed, dat iedereen de billijkheid ervan inzag, en niemand in het minst zich gekrenkt gevoelde. Was zij genoodzaakt geweest te vermanen — iets wat haar zeer pijnlijk viel — dan liet zij den dag niet voorbijgaan zonder de schuldige Zuster een goed woord toe te spreken, haar een blik van hartelijkheid te geven, of begaf zich 's avonds naar hare cel om vergiffenis te vragen, als ware zijzelf inderdaad de schuldige.

Haar ootmoed kende geen grenzen. Zij beschouwde zich, ofschoon overste, als de geringste des huizes, achtte zich niet waardig het kloosterhabijt te dragen en was niet meer bedroefd, dan wanneer men haar, die zoo ellendig was voor God, als heilig beschouwde. Eens bevond zij zich aan de kloosterpoort,

toen er geklopt werd. Moeder Catharina deed zelf open. Eene arme landvrouw, lijdende aan eene hardnekkige kwaal, stond voor en vroeg, de Priorin niet kennende: »Mag ik de Heilige ook spreken?» — »De Heilige?» vroeg Catharina ontstemd. »De Heilige?» — Wat praat gij van Heiligen! Alle Zusters »hier zijn even braaf, maar Heiligen zijn hier niet. »De Heiligen zijn in den Hemel.» Meteen sloot zij de deur. De buitenzuster hare Moeder op deze onwillekeurige opwelling van kwade luim betrappende, berispte haar met liefde: »Ach zuster, wat zijt gij »hardvochtig tegenover die arme, zieke vrouw! »Zend haar toch niet ongetroost weg. Schenk haar »uwen zegen.» Terstond gevoelde Catharina innige spijt over haren misslag; zij bedacht zich, liep haastig naar de poort en riep de kranke binnen. »Vertrouw »op God,» zeide zij met nadruk, »bid tot den H. Vincentius Ferrerius, dat is een echte Heilige. Ik »zal met u bidden en gij zult genezen » Onder deze woorden maakte zij het H. Kruisteecken over de zieke dorpelinge. Welgemoed keerde de arme huiswaarts, maar nauwelijks had zij den drempel des huizes overschreden, of zij was volkomen hersteld. Nu snelde zij verheugd naar het klooster terug en had geene woorden genoeg om hare weldoenster te danken. Voortaan kwam zij dikwijls de Heilige bezoeken, en stopte haar dan de beste vruchten toe, welke de hof volgens het jaargetijde haar opbracht. Men wist niet, wat meer te bewonderen de

hartelijke erkentelijkheid der landvrouw of den beminnelijken eenvoud en het geduld der Heilige, die zich dit vaak ongewenscht bezoek steeds liet welgevallen.

Voor het overige was Catharina niets minder dan hardvochtig jegens de zieken; zij kende geen grooter vreugde dan de zieke Zusters te verplegen. Als eene teedere moeder wijdde zij haar de nauwlettendste zorgen. Niets mocht haar ontbreken. Angstvallig zon zij op alles, wat in het wispelturig brein eener zieke kon opkomen, en voordat de wensch was geopenbaard, stonden beeldjes, bloemen, versnaperingen enz. voor de ziekesponde. In het gezelschap der zieken schepte zij het grootste vermaak. Urenlang kon zij aan het ziekbed doorbrengen, troostte de zieke, sprak haar van God, Zijn H. Lijden, de belooning des Hemels, en deed dit met zooveel zalving, dat de zieken menigmaal hare smarten vergaten. Niet zelden zond zij tegen den nacht de ziekenverpleegsters ter ruste en plaatste zich aan het hoofdeinde der legerstede om bij de eerste verzuchting der zieke hulp te kunnen verleenen. Hoevelen schonk zij met dien troost ook de genezing, door een kruisteecken te maken over de wonden of de zieke ledematen? Al verwierf zij niet allen zieken het herstel, allen toch opende zij den Hemel. Naarmate de dood naderde, bezocht zij meermalen de zieke. Vandaar plachten de Zusters te zeggen: »De zieke gaat sterven, want Moeder Catharina

De H. CATHARINA DE RICCI door den
gekruisigden Heiland omhelsd.

»vermenigvuldigt hare bezoeken " Op het oogenblik van den doodstrijd geraakte zij in geestverrukking en beschermde de ziel van hare dierbare geestelijke dochter bij het verlaten dezer wereld. Had zij haar begeleid naar den Hemel of het Vagevuur, dan ontwaakte zij uit hare extase en bewees met moederlijke zorg aan het stoffelijk overschot de laatste liefdediensten. Aldus te handelen, was zij zoo gewoon, dat de Zusters bij het overlijden der medeleden niet zeiden: »Onze Zuster is gestorven", maar: »Onze Zuster is bij haren hemelschen Brui-»degom, want Moeder, die haar begeleid heeft, is »van de reis terug gekeerd."

Somtijds deed zij den dood aan hare bevelen gehoorzamen. Zoo berichtte men haar eens, dat hare zuster Maria Benigna, die ook te Prato den maagdelijken sluier had aangenomen, op het punt was van te sterven. De tijding kon niet ongelegen-ner komen: het klooster maakte zich juist op tot de viering eener inkleeding van twee voorname jonkvrouwen. Geheel de plechtigheid, als eene geestelijke verloving steeds met den meesten luister gevierd, dreigde gestoord te worden. Wat aangevangen? Overtuigd van Gods bijstand, ging Catharina haastig tot de dierbare zieke en zeide: »Benigna, gij moogt niet sterven, voordat ik terug-»keer." — »Ik beloof het u," antwoordde de zieke. Gedurende de plechtigheid, die vrij lang duurde, wachtte Benigna met kalmte, den blik onafgebro-

ken ten Hemel geslagen. Eindelijk kwam Catharina terug. »Nu», zeide zij, haar omhelzende, »nu moogt »gij sterven.» Benigna begon den doodstrijd, Catharina geraakte in geestverrukking, en een oogenblik later stegen beiden ten Hemel. Als een tweede Engelbewaarder begeleidde Catharina hare beminde zuster naar het hemelsch Paradijs. Hartroerende liefde dezer twee zusters, die door geen dood konden gescheiden worden en voor de poorten des Hemels elkander geen vaarwel, maar een »tot eeuwig weerziens» toeriepen!

Het uur des doods was voor de religieuzen van Prato geen uur van verschrikking, maar van vreugde. Brandende waren hare lampen, van olie rijk voorzien, zoodat, wanneer de stem weerklonk: »Ziet de Bruidegom komt! gaat uit, Hem tegemoet,» zij met vreugde Hem tegemoet traden en ter bruiloft ingingen. Dat oogenblik, voor den wereldling, den lichtzinnigen Christen zoozeer gevreesd, vervulde deze reine zielen met hemelsche blijdschap. Nauwelijks was het teeken gegeven, dat eene Zuster dit ballingsoord ging verlaten, of alle religieuzen vereenigden zich rondom het sterfbed en hieven daar een treffend afscheidslied aan. »Verheug u, bruid des Heeren,» zoo zongen zij, »verheug u! Zie de stonde naakt, waarop uw »Bruidegom komt. Trek aan het bruiloftskleed »voor het feestmaal van 's Hemels Koning!»

Als geestelijke dochter van den H. Dominicus

deelde zij in diens apostolischen geest. Wanneer zij bij de verkondiging van Gods Woord in de kerk was, begaf zij zich tot het gebed, smeekte dat het zaad door den prediker uitgestrooid op vruchtbare aarde mocht vallen en honderdvoudige vruchten voortbrengen. Zoolang de preek duurde, bleef zij in het gebed verdiept, en het leed geen twijfel, of de vrucht der prediking was voor een goed deel aan haar te danken.

Tot hare kloostergemeente richtte zij meermalen in de week het woord en wist ze steeds te bezielen met eene vurige liefde voor de volmaaktheid. Doch ook buiten dezen kring strekte zich haar apostolische ijver uit. Zij schreef geestelijke brieven tot vele personen, die in den Staat of de Kerk waardigheden bekleedden, en verwierf zich, gelijk weleer de H. Catharina van Siena, eene schaar ven leerlingen. In moeilijke omstandigheden vroeg men haar raad, die altijd met goeden uitslag gevolgd werd. Hare bloedverwanten stonden geheel onder haren invloed; zelfs haar broeder Rudolf, een ruw krijgsman, luisterde naar de zusterlijke vermaningen en besloot door een vroom sterven een onstuimig leven. Onder den Florentijnschen adel telde zij vele leden, die haar met hart en ziel aanhingen, zich onder hare verstandige leiding stelden, in hunne paleizen een kloosterlijk leven leidden.

Twee edelen worden vooral wegens hunne aan hankelijkheid geroemd. Antonio de Gondi en Filippo

Salviati. Antonio beschikte over vele goederen, was van natuur edelmoedig en vrijgevig; hij deelde zijne gaven uit zonder er acht op te slaan. De dagelijksche uitgaven des kloosters had hij belangeloos op zich genomen, terwijl de kleine geschenken, die de Zusters op feesten verrastten en een stillen glimlach afdwongen, van zijne kinderlijke genegenheid jegens Moeder Catharina getuigden. Filippo was meer zuinig en bekrompen van aard, doch zijne vereering voor de vrome Priorin was zoo groot, dat hij zijn aard geheel verloochende, hetgeen Cosmas de Medicis deed zeggen: »Het grootste wonder van Catharina is, dat zij de beurs van Filippo geopend heeft.» Hij liet eene kloosterkapel bouwen en met kunststukken verfraaien. Beide edelen wedijverden in Catharina wel te doen. Antonio belastte zij met de opvoeding van haar jongsten broeder, Filippo stelde zij aan tot haren ziekenverpleger. Van dit ambt, hem schertsend opgedragen, kweet deze zich met allen ernst. Overvloedig voorzag hij de zieke-zuster van alles, wat Moeder Catharina mocht wenschen. Het baatte niet, of de Heilige verklaarde niets te kunnen gebruiken, of zij de voorschriften des geneesheers toonde, de edelman vertrouwde noch hare verklaring, noch het schriftelijk bewijs; hij wist, hoever ootmoed en versterking gaan kunnen en wilde zich niet laten verschalken. Dagelijks meldde zich zijn knecht aan de kloosterpoort met een grooten korf vol ver-

sterkende spijzen en versnaperingen; gedwongen nam de ziekezuster de vaak kostbare gaven aan, doch nauwelijks had de dienaar het kloostererf verlaten, of de korf werd in den schoot der armen leegggeschud. Antonio hield zich ook niet onbetuigd en liet zich zoover door zijn liefderijk en milddadig hart vervoeren, dat bij Filippo wrevel en naijver opsteeg, wel heimelijk in het hart besloten, maar toch niet verborgen voor Catharina, die de geheime roerselen des harten kende. Met zachten glimlach berispte zij beider gevoeligheid, onderhield hen over de ware liefde, die niet afgunstig is, en wees hen op God, die alleen aller liefde waardig is. Zóó werd hun gezichtspunt verheven boven al het aardsche; zij aanschouwden slechts God, de ongeschapen Goedheid, in wien alleen het menschenhart bevrediging vindt. Zij leerden door het onderhoud met hunne geestelijke Moeder de heerlijkheden Gods, Zijne oneindige Liefde jegens het zwak, ondankbaar schepsel, beter kennen; en naar gelang deze wetenschap toenam, ontvlamde hunne liefde en stegen de reinste en vurigste verzuchtingen uit hunne harten op. Evenals Catharina verlangden zij ontbonden te zijn en met Christus te leven, en toen deze levenswensch der Heilige in vervulling ging, werden ook weldra hunne boeien geslaakt en volgden zij haar ten Hemel.

Nog volmaakter zielen zochten Catharina's omgang en vriendschap. In de nabijheid van Prato,

te Florence, ontlook eene der schoonste bloemen van den Karmel, Maria Magdalena de Pazzi. In navolging van Catharina had zij den luister van het paleis tegen de armoede der kloostercel verwisseld en ook daar Jezus haren grootsten schat gevonden. Deze genade moest leiden tot een geheimzinnig verkeer tusschen beide engelreine zielen. Gedurende een harer veelvuldige geestvervoeringen begon Maria Magdalena eensklaps een brief te dicteeren aan de uitverkoren kloosterlinge van Prato en beval dit schrijven den kloosterbode ter bezorging te geven. Na weinige uren, nog altijd in extase verkeerend, gaf zij door woorden te verstaan, dat de bode den brief overhandigde, vervolgens, dat zij Catharina zag schrijven en een antwoord geven, hetwelk niet met hare wenschen strookte. Wat de H. Maria Magdalena aan hare medeminnares van Jezus vroeg; of zij een onderhoud verlangde? Eene openbaring der geheimen van Jezus' Liefde? Een wenk omtrent de toekomst? De geschiedenis heeft het ons niet overgeleverd, alleen heeft zij geboekt, dat het getuigenis van den bode de juiste overeenkomst van tijd en plaats staaft. Beide heilige Maagden bleven verder innig met elkander vereenigd door de liefde jegens den goddelijken Bruidegom. Aan Jezus' Heilig Hart ontmoetten zij elkander dagelijks en onderhielden, schoon ver verwijderd, een geheimzinnige gemeenschap, die eerst verbroken werd, toen Maria Mag-

dalena op zekeren dag Catharina's ziel door de Engelen zag ten Hemel voeren, en korten tijd daarna het doodsbericht ontving.

Terzelfder tijd leefde er te Rome een godvreezende priester, die door zijn blijmoedig karakter en zijne opofferende liefde zich aller vriendschap en vereering verworven had: de H. Philippus Nerus. Zijne opleiding had hij grootendeels te danken aan de Dominicanen van San-Marco, en van deze weldaad was hij zich steeds levendig bewust. Alles, wat deze Orde ondernam, kon op zijne belangstelling, zijn steun rekenen; iedereen, die het blanke gewaad van den H. Dominicus droeg, was van zijne bijzondere genegenheid verzekerd. Deze omstandigheid, gevoegd bij de hooge vereering en de vrome liefde, die Heiligen als van natuur elkander toedragen, bewerkstelligde een innig verkeer tusschen den H. Philippus Nerus en de H. Catharina. Menigmaal ging er een brief van Rome naar Prato, en even vaak van daar een antwoord naar de Eeuwige Stad; brieven waarin de Liefde Gods zich op de eenvoudigste en verhevenste wijze vertolkt, waarin twee reine zielen in allen ootmoed elkander de geheimen van Gods oneindige Goedheid mededeelen. Als voorbeeld laten wij hier een schrijven volgen van Catharina, dat nog heden door de zonen van den H. Philippus te Rome met kinderlijken eerbied wordt bewaard.

»Jezus, Maria! De gedachte, dat gij te midden »uwer aanhoudende en voor Gods glorie zoo belang-

»rijke werkzaamheden u gewaardigt te schrijven
»aan mij, eene arme vrouw en eene ellendige
»zondares, vervult mij met schaamte. God loone
»u voor zooveel liefde. Ik heb den Heer gevraagd,
»dat Hij mij de gezondheid zou weergeven, opdat
»ik Hem gedurende de Vasten beter zou kunnen
»dienen. Dat gebed heeft God verhoord, en wel
»zoo volkomen, dat al mijne ongesteldheden plotse-
»ling geweken zijn. Maar, helaas! ik verdiende
»deze gunst niet, want niets heb ik gedaan om aan
»zooveel genade te beantwoorden.. Nochtans heb
»ik mijne werken gedeeltelijk voor u opgedragen
»met de smeekbede, dat de goede God uwe gezond-
»heid beware en versterke, want de H. Kerk heeft
»u van noode. Gelieve Jezus voor mij te bidden,
»opdat de genaden, die Hij mij elk oogenblik schenkt,
»niet door mijne schuld verloren gaan. Leef met
»blijmoedigheid des harten en wees niet ongerust
»omtrent uwe zaligheid, want God, die rechtvaardig
»is, zal Zijn Paradijs niet kunnen weigeren aan
»een dienstknecht als gij, die Hem geheel uw leven
»zijt getrouw geweest. Voor u neergeknield smee-
»k ik u om uwen heiligen zegen. Uwe onwaardige
»dochter, zuster Catharina, zondares aan de voeten
»van Jezus. Vaarwel.”

Doch het geschreven woord kon niet aan beider genegenheid voldoen. Vurig verlangden deze bevoorrechte zielen elkander persoonlijk te zien en te spreken, maar Philippus werd door zijn aposto-

lischen arbeid te Rome gehouden, terwijl de gelof-
ten Catharina geen stap buiten de kloostermuren
toestonden. Deze hartewensch werd evenwel, vol-
gens onwraakbare getuigenissen, op wonderdadige
wijze door God vervuld. In eene geestverrukking
werd Catharina opgevoerd naar Rome. verscheen
aan Philippus en onderhield zich geruimen tijd met
hem. Stralend van vreugde deelde de vrome vader
deze hemelsche gunst aan zijne kinderen mede en
gaf eene omstandige beschrijving der Maagd, geheel
in overeenstemming met de werkelijkheid.

Voor al de weldaden, die Catharina in wijden
kring door hare gebeden, deugden en haar geestelijk
apostolaat verspreidde, oogstte zij aller dankbaar-
heid, vereering en liefde in, maar dit was het loon
niet, dat zij zocht. Neen, zij arbeidde niet voor
een ijdel, vergankelijk, eindig loon, maar voor een
eeuwig, onvergankelijk loon, de hemelsche Heer-
lijkheid. Wanneer zou dit haar deel zijn? Wanneer
zou de Hemel haar worden geopend? Reikhalzend
zag zij dit gelukkig oogenblik tegemoet; met ge-
vulde lamp verbeidde zij de komst des hemelschen
Bruidegoms, doch deze liet zich wachten. Reeds
klommen de jaren, totdat eindelijk Gods paleis
zijn deuren ontsloot en de stem weerklonk: »Zie,
»de Bruidegom komt.»

Het was den 23sten van Louwmaand 1590. Om
te voldoen aan het dringend verzoek van eenige
bloedverwanten en vrienden, die zich onder hare

geestelijke leiding hadden gesteld, had zij een groot gedeelte des dags met godvruchtig onderhoud doorgebracht, zonder zich door eenig voedsel te versterken. Toen nu de laatste gast het traliehek verliet, gaf de kloosterklok het teeken tot de Completen. Uitermate vermoeid sleepte Catharina zich voort naar het koor; het was de laatste gang naar deze gewijde plaats. Hevige smarten overvielen haar; in allerijl moest men de doodzwakke Priorin ter celle voeren. Wat de geneesheeren voorschreven, mocht niet baten; het was maar al te duidelijk: God alleen kon redding geven. Bij de algemeene verslagenheid der Zusters behield Catharina de grootste kalmte. Zij richtte zich tot Jezus, smeekte Hem om vergeving harer zonde, opdat zij door de reinheid des harten Hem des te waardiger mocht worden; zij nam hare toevlucht tot de Allerheiligste Moedermaagd en lispelde vol aandoening de Lijdenspsalmen, die de Moeder van Smarten haar geleerd had. Intusschen brachten eenige Zusters het wonderkruis, waarop zij in hare kinderlijke vroomheid de laatste hoop van herstel gevestigd hadden. Nauwelijks aanschouwde Catharina het bekende teeken der Verlossing, of zij strekte hare handen daarnaar uit, bracht het aan hare stervende lippen, drukte het aan haar hart, en sprak in vervoering: »O, mijn Jezus! Wat ben ik »ondankbaar geweest jegens U! Vergeving! Ver»geving! Ja, duizendmaal heb ik de hel verdiend;

»doch daar Gij, o mijn Jezus, de Barmhartigheid
»en Goedertierenheid zelve zijt, smee ik vol ver-
»trouwen mijn zielsbehoud van U af, niet steunend
»op eigen verdiensten, maar op Uwe Liefde. O,
»mijne zoete Liefde, bedek mij, smee ik U, met
»Uw kostbaar Bloed, opdat de duivel mij niet
»herkenne. Dompel mij, wasch mij in dien heil-
»zamen stroom. Verberg mij in Uwe heilige Zijde-
»wond, opdat de aartsvijand mij niet vinde, want
»Uw heilig Hart is door een lanssteek geopend
»om er een toevluchtsoord te geven voor mijne
»zonden." — Vervolgens kuste zij eerbiedig de
handen en voeten, en riep diepgetroffen uit: »O
»gewijde handen, die mijn heil en dat der wereld
»hebben bewerkt, strekt mij tot schild tegen den
»vijand! O gezegende voeten, die voor mijn behoud
»en dat der wereld zooveel vermoeienis hebt door-
»staan, voert mij in veiligheid naar de poorten
»des Hemels. Gij weet, o mijn Jezus, hoezeer ik
»steeds verlangd heb met U aan het kruis te
»sterven. Ik draag mij met U den hemelschen
»Vader op. Dank! Dank!" — De snikkende zuster-
schaar begreep, dat de laatste oogenblikken nader-
den; men vroeg haar, of zij de heilige Teerspijze
wenschte te ontvangen. Bij die vraag maakte zich
eene onbeschrijfelijke vreugde van haar meester;
zij geraakte in geestvervoering, totdat het zacht
klingelen der kerkschel van verre de nadering des
Heilands aankondigde. Nu richtte zij zich op, viel,

door twee Zusters gesteund, op de knieën, boog in aanbidding het hoofd en verzuchtte, terwijl een hemelsche glans van haar verstorven gelaat uitging: »Jezus, ik dank U voor de vele weldaden, »waarmede Gij mij gedurende mijn leven hebt »overladen, en ook voor het groote geluk, dat Gij »mij nu gegeven hebt. Ik bezweer U bij Uwe »heilige Wonden, ontferm U over mijne arme ziel.” Met onuitsprekelijke teederheid ontving zij de H. Eucharistie, voor haar een zeker onderpand der toekomstige glorie, en bleef ruim twee uren in zalige beschouwing verzonken. Eindelijk ontwaakte zij uit hare verrukking, werd door het H. Oliesel tot den laatsten strijd gesterkt en ontbood nu, ten volle bewust, dat zij dit ballingsoord verlaten ging, de geheele kloostergemeente, eerst de leekzusters, daarna de novicen en vervolgens de geprofesten, aan haar sterfbed om als overste eene laatste vermaning tot haar te richten. Hoe teeder en liefderijk waren die laatste woorden! Hoe drongen zij door in de diepbedroefde harten en vervulden allen met troost en lijdensmoed! Welk een heilige ernst en diep doorzicht sprak er uit hare raadgevingen! Het waren woorden om nooit te vergeten. Toen de oudsten zich snikkend schaarden rondom hare stervenssponde, wees zij op den strengen plicht van de regeltucht te handhaven, tegen misbruiken en verkeerde gewoonten te waken, vrede en liefde te bewaren, en besloot haar geestelijk testament met

deze plechtige verklaring: »De geest van eigendom »is een pest, die de liefde tot God uit het klooster »verbant en talloze oneenigheden veroorzaakt; »voor allen, die de vrijwillige armoede hebben be- »loofd, is hij een bron van de grootste gewetens- »bezwaren.”

Nu had Catharina met al het ondermaansche afgerekend; de laatste oogenblikken wilde zij onge- stoord in het verkeer met Jezus doorbrengen. Daar vernam men tegen twee uur in den morgen een heerlijk gezang. »Kom, Bruid van Christus,” weer- klonk het onder de kloostergewelven, »Kom de »kroon ontvangen, die de Heer van Eeuwigheid u »weggelegd heeft.” Verrast snelden eenige Zusters naar het noviciaat, meenende, dat de stemmen van daar kwamen, doch de novicen beantwoordden hare vragen met de grootste verbazing. Teruggekeerd hoorden zij weder in bekoorlijke melodie: »Kom, »Bruid van Christus, gij zult gekroond worden.” Een kwartier uurs hield deze Engelenzang aan, toen zuchtte Catharina met stervende stem: »Ik »kom, o Jezus, ik kom.” Zij sloot met eigen hand hare oogen, strekte handen en voeten in kruisvorm uit, boog het hoofd en gaf in de grootste gelijk- vormigheid aan den gekruisten Verlosser zachtken- den geest. Juichend voerden de Engelenkoren hare reine ziel voor den troon des Allerhoogsten. Het was Vrijdag, feestdag van Maria-Lichtmis.

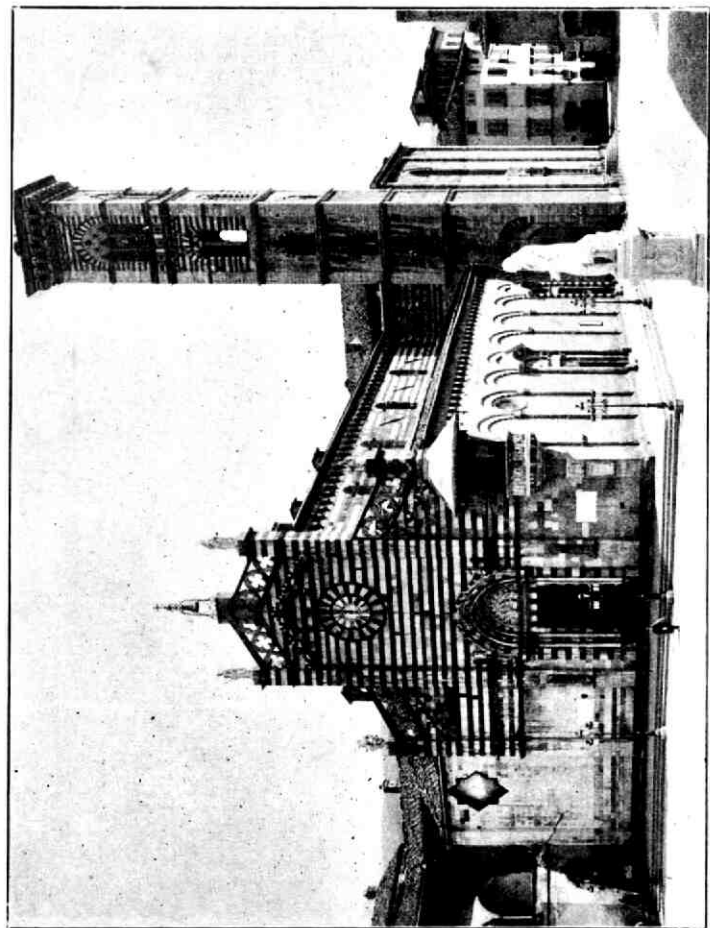
Droevig klepte de kloosterklok bij de eerste

morgenschemering over Prato's nederige daken en verkondigde, welk een slag er gevallen was, doch velen baarde dit ongewoon gelui geene verwondering: in visioen hadden zij de Heilige met heerlijkheid ten Hemel zien stijgen, verwelkomd door eene onafzienbare schaar Engelen en Heiligen. Alle inwoners spoedden zich naar het klooster om voor het laatst een blik te werpen op dat heilig lichaam, dat straalde van een zachten, bovennatuurlijken glans en duidelijk de merkteekenen droeg van 's Heeren wonden. Men kon zijn oogen aan dat treffend schouwspel niet verzadigen. Den derden dag werden de heilige overblijfselen, na in plechtigen optocht door Prato's straten te zijn rondgedragen, om zegen te brengen over de burgerij en de ontelbare toegestroomde Florentijnen, in het kloosterkoor door de Zusters in ontvangst genomen en weggesloten in eene grafnis.

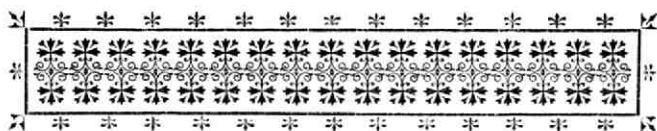
Geen dood vermocht den liefdeband tusschen Catharina en hare geestelijke kinderen te breken. Voortdurend verscheen zij aan de vrome Zusters, vermaande haar tot volmaakter leven, kondigde menigeen haar naderend einde aan en voorzag als eene zorgvolle moeder in de nooden des kloosters door nu eens de korenzolders met uitstekend graan te vullen, dan weder den verzuurden landwijn in aangename drank te veranderen. Uit alle streken van Italië trok men naar de Heilige van Prato om

hare hulp af te smeeken, en niet zelden met den wondervolsten uitslag.

Het was Benedictus XIV voorbehouden, Catharina kerkelijk onder het getal der Heiligen op te nemen. Nadat de Stedehouder van Christus in 1746 op het feest van den H. Philippus Neri aan diens graf het Hoogheilig Offer had opgedragen en diens voorpraak ingeroepen, hechtte hij het zegel der hoogste goedkeuring aan het canonisatie-proces van Catharina de Ricci, zoodat beide zielen, die in dit leven vereenigd waren geweest door de heiligste liefde, ook na dit leven deelden in de hoogste glorie, waartoe de rechtvaardige op deze aarde kan worden verheven.

De Kathedraal van Prato.

DE H. LUDOVICUS BERTRANDUS.

De jeugd van den H. Ludovicus. — De Heilige als novice en als novicenmeester. — Zijn apostolaat onder de Indianen van Nieuw-Granada; men tracht vruchteloos hem te vergeven. — De H. Ludovicus als prediker en biechtvader; hij ontsnapt wonderdadig aan een moordaanslag. — Hij wordt tot prior gekozen; zijn liefderijk en verstandig bestuur; zijn ijver voor de onderhouding der regels en zijne liefde jegens de armen. — Bewonderenswaardig geduld des Heiligen tijdens zijne ziekte. — Dood en verheerlijking des Heiligen.

 Den 1sten Januari 1526 werd het huwelijk van Joannes Bertrand en Joanna Angelica de los Exarchos, beide vrome echtelieden te Valencia, door God gezegend met de geboorte van een zoon, die bij het H. Doopsel den naam van Ludovicus ontving. Deze eerste telg was een kind van genade, van uitverkiezing. De Voorzienigheid had hem voorbestemd om voor geheel de wereld een toonbeeld van boetvaardigheid en versterving te worden. Het was alsof deze roeping

reeds in zijne eerste kinderjaren hem bewust was, want zwaarmoedigheid, droefgeestigheid bedekte zijn gelaat met een somber waas. Nooit speelde een lachjen om zijne lippen, onafgebroken welden tranen uit zijn oogen, ontvloten zuchten aan zijn hart. Het arme kind, vreesden de huisgenooten, leed voorzeker pijnen, die het nog niet kenbaar kon maken.

Op zekeren dag ging men met het ontroostbaar kind naar de kerk, toen plotseling een vreugdeglans het weemoedig gelaat verhelderde. Met zoeten glimlach aanschouwde het de vrome beelden en schilderijen, kon zich aan dat gezicht niet verzadigen en verliet slechts met tegenzin het Huis Gods. Het scheen toen reeds te beseffen, dat de kerk de wijkplaats is der bedroefden, de Heiligen onze voorsprekers zijn bij God. Zoo dikwijls voortaan de droefheid Ludovicus overmeesterde en zich in luid snikken openbaarde, geleidde men den kleine naar de kerk, en terstond straalde de glimlach der reine, hemelsche vreugde door de tranen der bitterste droefheid.

Vroegtijdig openbaarde zich bij den knaap eene vurige begeerte tot het gebed. Het was hem een vermaak te verkeerren met God, en de godsdienstplechtigheden in de verschillende kerken van Valencia bij te wonen. Van zijn achtste jaar af bad hij dagelijks de getijden der H. Maagd. Des avonds begaf hij zich vroeg naar zijn slaapvertrek, niet,

zooals de ouders meenden, om terstond te gaan rusten, maar om eerst geruimen tijd, dikwijls tot diep in den nacht, in het gebed door te brengen. Meermalen werd de vrome knaap door de dienstboden in die godvruchtige oefening bespied. Zij bemerkten, dat hij op den houten vloer sliep, ofschoon hij door zijn bed te keeren elk vermoeden van versterving van zich trachtte af te wenden. Des morgens gebruikte hij een enkele bete broods om zich van jongs af tegen het vasten te harden.

De liefde tot God, waarvan zijn onschuldig jongelingshart blaakte, spoorde hem aan om Jezus in Zijn arm en verborgen leven zoo getrouw mogelijk na te volgen. De kinderlijke verbeelding deed hem daartoe een naïef besluit nemen. Onder al de Heiligen, wier beelden hij in de kerk aanschouwde en vereerde, was er geen, die meer indruk op zijn vroom gemoed maakte, dan de H. Rochus, met zijn pelgrismantel, reishoed en wandelstaf. Evenals deze Heilige geboorteplaats, ouders en vrienden vaarwel te zeggen, als de arme van Christus in den vreemde zijn brood te bedelen, de heilige plaatsen en genadeoorden te bezoeken, zich geheel en zonder eenig voorbehoud aan Gods Voorzienigheid over te geven, dat was een denkbeeld zoo schoon, zoo aantrekkelijk, dat hij besloot het heimelijk te verwezenlijken. Op een goeden morgen was de kraap verdwenen. De ouders waren diepbedroefd en verkeerden in bange zorg; niemand kon hun inlich-

ting geven omtrent hun zoon. Daar vonden zij een brief, waarin Ludovicus met treffende bewoordingen zijn vast besluit te kennen gaf en zijne vermeende roeping mededeelde. Terstond zonden de ouders lieden uit om den jeugdigen pelgrim op te sporen; weldra kwam hij onder geleide in de huiselijke woning terug en moest nu stellig beloven dit ondoordacht voornemen te laten varen. Alleen werd hem toegestaan, volgens Spaansch gebruik, een geestelijk kleed te dragen, als teeken, dat hij met de wereld gebroken had en zich tot den priesterlijken staat voorbereidde.

Door het vertrouwelijk en veelvuldig verkeer met zijn biechtvader, P. Laurentius Lopez, religieus van het Predikheerenklooster te Valencia, een priester van diepe geleerdheid en heiligen levenswandel, ontwaakte bij Ludovicus het vurig verlangen om in de Orde van den H. Dominicus te worden opgenomen. Met den dag sprak die begeerte luider, vervulde hem met steeds grooter vreugde, totdat hij ten laatste zijn hartewensch aan zijn geestelijken vader openbaarde en met diens goedkeuring om het ordekleed verzocht. Reeds vleide hij zich met de hoop weldra onder de zonen van Spanje's beroemden Apostel te worden opgenomen, reeds was de gewichtige dag van de inkleeding, het afscheid van de wereld, bepaald, toen zijn vader tusschenbeide kwam, de zwakke gezondheid van Ludovicus als beletsel opwierp en zoovele bezwaren bijbracht, dat

de Prior beloofde den postulant niet aan te nemen.

De verwezenlijking van zijn zoeten droom zag de Heilige onbepaald verschoven. Bitter teleurgesteld liet hij toch niet na voortdurend het klooster te bezoeken. Een geheimzinnige kracht trok hem steeds derwaarts, gelijk de magneet het metaal. Op zijne wandelingen voerden zijne schreden als instinktmatig naar het klooster; met diep heimwee richtte zich zijn blik naar dat huis van God; en wanneer het geklep der kloosterklok hem in de ooren klonk, benijdde hij de kloosterlingen, die den Heer ongestoord konden loven en dienen. »Gelukkig struikgewas,” verzuchtte hij, toen hij eens eenige oranje-struiken in den kloosterhof besproeide, »hoe benijd ik u, dat gij binnen deze gewijde muren moogt leven, dat de vrome blik van Gods vrienden met welgevallen op uwen geurigen bloesem en uw frisch gebladerte mag rusten.” Soms tijds verschalkte hij de waakzaamheid van den broeder-koster, als deze na de Completen de kerkdeur kwam sluiten, en verschool zich in een der kapellen om daar, aan den voet des altaars neergeknield, van God en Zijne Heiligen de vervulling van zijn vurigsten wensch af te smeeken.

Na verloop van drie jaren kwam P. Joannes Micon als prior aan het bestuur des kloosters. Deze eerbiedwaardige priester, ervaren in de onderscheiding des geestes, nam zonder aarzelen Ludovicus

in de Orde op en gaf hem het ordekleed den 26sten Augustus 1544.

Ongestoord mocht hij den proeftijd niet doorbrengen, zijne ouders drongen er op aan, dat hij in een andere Orde zou treden, waar de levenswijze minder streng of de studie minder zwaar was, doch Ludovicus weerlegde alle moeilijkheden en hield vol, dat God, die hem tot dezen staat had geroepen, ook de middelen zou geven om daarin te volharden. »Dit is mijne rust in eeuwigheid,» schreef hij in een treffenden brief aan zijne ouders, »hier zal ik wonen, want ik heb ze uitgekozen.» Voor de kracht van zijn betoog gaven zij zich gewonnen; zij zagen het ijdele in eener tegenwerking, door overdreven bezorgdheid ingegeven, en dankten ten slotte God voor de buitengewone roeping huns zoons. Zonder verhindering kon nu Ludovicus het novituaat, de school der volmaaktheid, voortzetten.

De overweging was in dien heiligen tijd het dagelijksch voedsel zijner ziel. Vooral stonden twee waarheden hem steeds levendig voor den geest en vervulden zijn hart met angstvallige zorg: de Hemel en de Hel. Als middelpunt, als het teeken ter verheerlijking en ter verwerping beschouwde hij het Kruis; en dat bitter Lijden van den Godmensch greep hem zoo aan, dat hij in tranen wegsmolt, in verrukking geraakte en als ontzield aan den voet des Gekruisten neerzeeg.

Daar hij zijn leven moest inrichten naar de Constitutiën der Orde, bestudeerde hij ze met groote naarstigheid en volgde ze met nog grooter nauwgezetheid op. Zelfs de kleinste voorschriften der kloosterplechtigheden werden door hem geëerbiedigd en met zorg onderhouden. Een tweede richtsnoer was hem een geschrift van den H. Vincentius Ferrerius, genaamd: »Verhandeling over het geestelijk leven." Dat werkje was zijn geliefkoosd boekje, zijn vriend, dien hij steeds bij zich had en voortdurend raadpleegde. De strenge voorschriften, daarin gegeven, waren zoovele vertrouwbare gidsen op den weg der volmaaktheid. Nog meer gevoelde hij zich tot dezen leidsman getrokken, omdat de H. Vincentius niet alleen zijn ordebroeder, zijn stadgenoot was, maar hem ook in den bloede bestond. Het was hem eene vreugde de christelijke grondstellingen, door den Heilige vastgesteld, op zoo wondervolle wijze in diens leven te zien toegepast. Deze beschouwing maakte ook den grondslag uit zijner kinderlijke vereering van den H. Vader Dominicus en van andere Heiligen. Hij overwoog, in welke deugden zij bijzonder hadden uitgемunt, en leerde alzoo van dezen den ootmoed, van genen de boetvaardigheid, van een ander de armoede. Hun voorbeeld zweefde hem in alle omstandigheden voor oogen. het spoorde hem aan tot zelfopoffering en voerde hem zoo ver op den weg der volmaaktheid, dat kloosterlingen, in het religieuze leven vergrijpd,

hem van verre nastaaarden. Altijd was hij ingetogen, vriend van het stilzwijgen, gematigd in het spreken, uiterst verstorven in het gebruik van spijzen, ootmoedig van harte en streng zich beheerschend. Met vreugde besloten dan ook de paters den novice tot het afleggen der geloften toe te laten.

Den 27sten Augustus 1545 was de voor Ludovicus belangrijkste maar ook gelukkigste dag, waarop hij gehoorzaamheid beloofde aan God, de H. Maagd Maria, den H. Dominicus, en zich plechtig verbond te zullen leven volgens den Regel van den H. Augustinus en de Constitutiën der Predikheeren tot aan den dood.

Nu ving voor hem een nieuw leven aan. Hij had zichzelf geheel aan God opgeofferd; zijn hart was volkomen gelouterd door het goddelijk vuur der liefde; geen ongeregelde neiging zou het ooit bezoedelen. In dien strijd tegen de zondige natuur was de versterving zijn geliefkoosd, maar geducht wapen. Nooit was hij over zich zelf tevreden; zijn ootmoed verweet hem laf hartigheid en spoorde hem aan tot nieuwen strijd. De gewone dagen van vasten en onthouding, door den Regel voorgeschreven, waren hem niet genoeg; hij ontzegde zich het genot van vele spijzen en stortte ze blijmoedig in den schoot der armen. Daarbij voegde hij eene strenge lijfskastijding. Van natuur had hij, als het ware, eene neiging tot de boetpleging, maar nu gaf hij zich met zooveel geestdrift daaraan over, tuch-

tigde zoo onverbiddelijk zijn tener lichaam, hield zoo weinig rekening met zijne zwakke krachten, dat hij ernstig ziek werd en tot herstel zijner ondermijnde gezondheid naar een ander klooster vertrekken moest. Eenigen tijd was er nu wapenstilstand. Vrome, medelijdende zielen drongen bij hem aan, dat hij voortaan de boetplegingen zou staken, dat zijn gestel daartegen niet bestand was, dat hij door overvloedig, krachtig voedsel zijn verloren krachten moest herwinnen, maar nauwelijks was hij weer hersteld, of de geweldige strijd tegen de hartstochten en vooral tegen de vleeschelijke driften werd met nieuwe verwoedheid hervat en voortgezet geheel zijn leven, totdat de dood hem den zegepalm gaf.

Een andere strik werd hem door den vorst der duisternis gespannen. Voorziende dat deze heilige, talentvolle kloosterling weldra een onvermoeide apostel zou worden en als een schitterend licht zou opgaan voor hen, die in de schaduw des doods gezeten waren, trachtte hij Ludovicus te overtuigen, dat hij zich uitsluitend aan werken van deugd en godsvrucht had te wijden en daarom de studie moest veronachtzamen. Een oogenblik stond de Heilige in beraad; het kwam hem inderdaad bijna onmogelijk voor, in een onverpoosd en innig verkeer met zijnen God te leven en tegelijk aan zijn studielust te voldoen. Het overwegen van diepzinnige vraagstukken, het opwerpen en wederleggen van theo-

logische moeilijkheden schenen hem af te leiden van de zoo gewenschte beschouwing van God, de hoogste waarheid en schoonheid. Hij gevoelde derhalve groote neiging om de studie, de bron van zooveel verstrooidheid, vaarwel te zeggen, doch begaf zich eerst tot het gebed en won den raad in zijner oversten. Nu bleek het hem weldra, hoezeer hij dreigde af te dwalen. Hij zag duidelijk in, dat God ook »de Heer der wetenschappen" is; dat ook door de studie het beeld van Christus, in wien »alle schatten van wetenschap en wijsheid schuilen" kon uitgedrukt worden; dat »de lippen des priesters de wetenschap moeten bewaren" om den goddeloozen de wegen Gods te leeren. Verre van de ziel af te trekken van God, brengt de ware studie haar weder tot den Oneindige. Zoo was de H. Thomas van Aquino door de studie gekomen tot steeds verhevener kennis van God, en door die kennis ontvlamd in steeds vuriger liefde. Dit voorbeeld van den Engelachtigen Leeraar verdreef bij Ludovicus alle angstvalligheid en spoorde hem aan voortaan gebed en studie onafscheidelijk met elkander te vereenigen.

De wil zijner oversten riep hem tot het H. Priesterschap. Den 23sten October 1547, nog geen twee en twintig jaar oud, droeg hij voor de eerste maal het H. Misoffer op, met eene godsvrucht, welke met de jaren toenam. Zij, die het geluk hadden met den Heilige om te gaan, verklaren, dat hij

dagelijks voor de H. Mis zijne biecht sprak en zich met de grootste ingetogenheid tot de Heilige Offerande voorbereidde. Kon hij, om de een of andere reden, de H. Mis niet opdragen, dan was hij den geheelen dag neerslachtig, gelijk eene bloem, die zonder besproeiing verdroogt en verdort, maar op Allerzielendag en Kerstmis, wanneer hij drie heilige Missen mocht lezen, dan straalde zijn gelaat de hemelsche vreugde af, die zijne ziel overstroomde. Ja, ooggetuigen hebben onder eede bevestigd, dat meermalen na de H. Consecratie zijn hoofd met een lichtgloed omhuld was. Gaarne verwijlde hij voor het Allerheiligste en bracht daar soms dagen en nachten in geestvervoering door. Ging hij eene kerk voorbij, dan moest hij daar eenige oogenblikken den verborgen Godmensch aanbidden en loven. »Hoe zouden wij eene frissche »waterbron kunnen voorbij wandelen,» zeide hij tot een zijner metgezellen, »zonder ons dorstig hart »te laven.»

Daar het novitiaat niet alleen dient om den religieus te beproeven, maar vooral om hem te vormen voor het volgend leven, bleef Ludovicus trouw aan de oefeningen en de voorschriften der eerste kloosterjaren. Deze volharding in de strenge kloostertucht deed zijn oversten besluiten om hem in 1551 tot novicenmeester te benoemen. Wel jeugdig scheen hij om een ambt te bekleeden, waaraan zooveel verantwoording verbonden is, maar vroom-

heid en wijsheid, zoo meenden zijn oversten, zouden tegen het gebrek in leeftijd opwegen. Dat vertrouwen werd nooit geschokt.

De weg, dien de Heilige voor zijne novicen te volgen had, was zelf door hem gebaad. Hij moest anderen leiden langs hetzelfde ruwe pad, dat hij het eerst had bewandeld; hij moest ze opvoeren tot dezelfde verheven deugden, die hij zoo schitterend beoefende. Zijn voorbeeld zou zijn woord bevestigen, zijn leven zou de fakkel zijn, die zijne leer toelichtte.

Met heiligen ijver trachtte hij de jeugdige kloosterlingen in liefde jegens God te ontvlammen. Van dit goddelijk vuur brandde zijn hart, blaakten zijne woorden en daden, straalde zijn ingetogen, verstorven wezen. Eens voegde hij zich bij de novicen, terwijl zij zich in den hof ontspanden. Plotseling blonk zijn gelaat van heilige vreugde en riep hij uit: »Broeders, laten wij toch den Heer »onzen God beminnen!" Deze kreet, dit gelaat greep allen zoo sterk aan, dat zij, de recreatie onderbrekend, zich in stilte verwijderden om met God te verkeerem.

Die liefde ging gepaard met eene heilige vrees, waardoor hij somtijds te midden der onschuldigste genoegens in tranen uitbarstte. Zoo onthaalde hij eens zijne novicen op eene kleine versnapering en nam deel aan de kinderlijke vreugde, toen hij plotseling begon te weenen, opstond en zich naar zijne

cel spoedde. P. Thomas Arenas, vrezende dat den beminden vader eenig ongeluk overkomen was, snelde hem ter hulp en vond hem op den grond uitgestrekt, badende in een tranenvloed. Hij vroeg angstig wat hem deerde: »Ach," zuchtte de Heilige, »wij eten en praten, en ik weet niet, of ik voor »immer verloren zal zijn."

Als een der krachtigste middelen tot de volmaaktheid prees hij de overweging aan van Jezus' heilig lijden. »Niemand," placht hij te zeggen, »komt tot hooge beschouwing zonder den weg van »Christus te volgen, zonder Zijn lijden mede te »lijden." Vandaar wilde hij, dat elke cel haar kruisbeeld had, opdat dit zichtbaar aandenken van den goddelijken Minnaar der zielen tot wederliefde zou ontvlammen. Naar den voet van dat kruisbeeld moesten de religieuzen steeds ijlen in alle wederwaardigheden, daar zouden zij troost vinden in hunne verlatenheid, moed in het lijden, kracht in de bekoring, maar vooral de wetenschap der Heiligen, want, zeide hij, »het Kruis is de kweekschool, »waar de liefde, de gehoorzaamheid, de ootmoed »en alle deugden spoedig en treffend geleerd worden." — Eens vroeg hij aan frater Joannes Baga, of hij een Kruisbeeld in zijne cel had. Op diens ontkenning hernam hij: »Niemand kan een ware »zoon van den H. Dominicus zijn, als het beeld »van onzen gekruisten Verlosser zijne cel niet versiert." Vervolgens nam hij een Kruisbeeld van

den muur, reikte het hem over en zeide: »In Hem »zult gij vinden, al wat gij begeert.»

De liefde tot God kan echter in de harten niet bloeien, zoo de eigenliefde er nog wortelt. Onvermoeid maande Ludovicus daarom zijn novicen tot inwendige en uitwendige versterving, tot onderdrukking van eigen zienswijze en vooral tot onderwerping van den eigen wil. Der hardnekkige vijandin moest geen duim gronds gegund worden; er mocht niet worden gerust, voordat zij geheel uit het hart verbannen was. Daar zij nu dikwijls, na het brengen van groote offers, zich vastklampt aan beuzelingen, kleine ijdelheden en gerieflijkheden, beval de Heilige zijn novicen menigmaal om van cel en huisraad te verwisselen, brevier, boeken, beeldjes, enz. onder elkander te verruilen.

Nog andere wapenen gaf hij hun in de vuist: den ootmoed en de boetpleging. Zelf gaf hij hun een voorbeeld. Hoe werden allen tot nederigheid aangespoord, als zij hun novicenmeester, die toch zoo heilig was en volmaakt, met innige overtuiging en droevig hart hoorden zeggen, dat hij de slechtste was van alle menschen; als hij hen smeekte om zonder schroom al zijne gebreken bekend te maken en hun daarvoor belooning toezegde! Hoe overwon hij door zijn voorbeeld de vrees, waardoor de religieuzen voor lichaamskastijding en versterving terugdeinsden! Hij kastijdde zich meermaalen daags met felle geeselslagen; en, ofschoon hij

dit deed in het geheim, werd het toch bekend.

Eens had hij vergeten, terwijl hij zijn lichaam tuchtigde, de deur zijner cel te sluiten. Frater Franciscus Allemani kon het niet langer aanhooren, trad moedig de cel binnen, maar wie beschrijft zijne ontzetting? Vloer en muren waren overal bespat met het bloed des Heiligen. — Een ander maal geeselde hij zich, omdat hij een novice zonder genoegzame reden eene lijfskastijding had toegediend. Toen later twee novicen de met bloed doorweekte geeselkoorden ontdekten, besloten zij hem deze niet terug te geven, opdat hij perk zou stellen aan zulk eene verregaande strengheid. Het baatte echter niet. Nu waagde het een frater hem te zeggen, dat hij den Prior zou waarschuwen. »Ik bid u,» sprak Ludovicus, »ik bid u ter liefde Gods, »zwijg. Ik zal mij beteren.» En waarin bestond die verbetering? Voortaan omgordde hij zich met een linnen doek, opdat het bloed den vloer niet zou bespatten en zijne boetpleging verraden.

Was hij gestreng jegens zich zelve, niet minder was hij het jegens de hem toevertrouwde religieuzen. Nalatige en trage kloosterlingen, wier verbetering zich liet wachten, gaf hij geen vrij spel; de minste overtreding werd streng gestraft. Als des Vrijdags na de nachtgetijden de novicen zich van hunne overtredingen moesten beschuldigen, kon men, zegt de kroniek, een klein tafereel van het Laatste Oordeel zien. Alle schuld werd openbaar; wat de

novicen zelven niet beleden, hetzij uit vergeetachtigheid, hetzij uit kwaden wil, dat wist de Heilige, als had hij alles opgeteekend. De strengste straffen en boetplegingen werden hierbij niet gespaard. Die strengheid werd echter gematigd door voorzichtige zachtmoedigheid. »Ik zal u niet straffen,» sprak hij eens tot een schuldigen novice, »hoezeer gij het ook hebt verdiend, gij kunt het nog niet dragen. »Doe echter zelf boetvaardigheid; leg u zelf eene boete op, die u tot delging uwer schuld het meest geschikt voorkomt.»

Voor allen, zonder onderscheid, klopte zijn hart met vaderlijke teederheid. De novicen waren hiervan overtuigd; in moeilijkheden en beproevingen kon ieder op hem rekenen. Vandaar droegen allen hem eene kinderlijke liefde toe, die gepaard ging met oprechten eerbied voor zijn gezag, niet minder dan voor zijne heiligheid.

Zoo verstond Ludovicus de zeldzame en moeilijke kunst door wijze gestrengheid en opofferende liefde de jongelingen, verschillend van inborst en aanleg, te vormen tot verstorven religieuzen, tot heilige priesters, tot apostelen, die, brandend van Jezus' liefde, ter verbreiding van het Godsrijk uittogen. Vele Dominicanen, die hem tot geestelijken leidsman mochten hebben, schitterden later door hunne deugd in de uitgestrekte Amerikaansche missiën, aan de beroemde Spaansche hoogeschoolen, op de voornaamste bisschopszetels.

De H. LUDOVICUS BERTRANDUS,
Beschermeilige van Columbia.

Op zekeren dag, terwijl hij zich met zijne geestelijke kinderen onderhield, meldde zich een vreemdeling aan, die voorgaf uit West-Indiën te komen. Het woord West-Indiën alleen, deed den Heilige van vreugde trillen, dan dacht hij aan het roemrijk apostolaat, waar zoovelen zijner medebroeders zich voor de eer van God en het zielenheil opofferden. Terstond moest de gast in het klooster komen en zijn wedervaren verhalen. Met gespannen aandacht, evenals de jongste novice, luisterde Ludovicus naar den reiziger, vooral toen deze de vermoeienissen en gevaren der missiereizen, de wreedheden der woeste bewoners met levendige kleuren schilderde. In zijn hart ontwaakte een heilig verlangen om ook derwaarts te snellen en, zoo het God behaagde, daar den marteldood te sterven. De gehoorzaamheid, die bij God meer geldt dan offeranden, weerhield hem echter van te voldoen aan dit verlangen. Doch eenigen tijd later kwamen twee Predikheeren uit het verre Westen, om arbeiders te werven voor den uitgestreken wijngaard; zij hadden brieven bij zich van den Pater Generaal, waardoor iedereen verlof werd gegeven om naar de missie te gaan. Nu kon niets de uitvoering van zijn plan verhinderen; hij zou en moest de wereldzee oversteken. Zijne bloedverwanten smeekten hem dit voornemen te laten varen, zijne medebroeders baden hem medelijden te hebben met de hem toevertrouwde religieuzen, de prior des kloosters wees hem op

zijne zwakke gezondheid, die onmogelijk tegen de vermoeienis van den overtocht, laat staan van het zware missieleven, zou bestand wezen, al die pogingen dienden nergens toe, dan om zijn onwrikbaar besluit des te spoediger ten uitvoer te brengen. Op een morgen in de Goede Week van het jaar 1562, na de H. Mis met de diepste godsvrucht te hebben opgedragen, viel hij den Prior te voet, smeekte diens vaderlijken zegen en verliet onder de tranen der dierbare medebroeders het oude klooster van Valencia. Vertrouwend op Gods Voorzienigheid trok hij welgemoed zonder reisbenoodigheden naar Sevilla, waar een groot galjoen zeilklaar lag.

In gezelschap van verscheidene religieuzen stak hij in zee. Zijn verstorven leven, zijn langdurig bidden trok de aandacht van reisgenooten en scheepsvolk. Allen werden gesticht door zijn voorbeeld en vereerden hem als een heilige. Stak er storm op, dreigde er noodweer, men beval zich aan in zijne gebeden, en het gevaar was geweken. — Eens viel er een takelblok uit den mast op het hoofd van een kloosterling neder. De ongelukkige viel voor dood tegen het dek neder. IJlings kwamen geneesheer en heelmeeester toegeschoten, algemeen was de verslagenheid. Doch Ludovicus drong met onverstoorbare kalmte tot den bewustelooze door, wees alle geneeskundige hulp van de hand, besprenkelde den ongelukkige met gewijd water, en ziet: den

volgenden morgen stond de kloosterling geheel hersteld op, tot groote verwondering van alle scheepsgezellen.

Daar doemde eindelijk aan den gezichteinder het langgewenschte Amerika op. In heilige geestdrift viel Ludovicus bij dit gezicht op de knieën. Ziedaar dan het land, waar hij het Kruis des Verlossers ging planten, waar hij de Blijde Boodschap zou verkondigen, waar hij als apostel, zoo hij hoopte, zijn bloed zou vergieten. Het vaartuig liep de haven binnen van Cartagena, eene stad in het tegenwoordige Columbia, destijds Nieuw-Granada geheeten. Terstond begaf zich Ludovicus naar het klooster, dat de Dominicanen hier onder bescherming van den H. Joseph gebouwd hadden, en stelde zich geheel ter beschikking van den Prior. ¹⁾

Na eene korte voorbereiding ging hij op last van zijn oversten beurtelings ter prediking naar Tubasca, Cipacoa, Paluato, Mompoix en andere Indiaansche nederzettingen. Volgens het woord des Verlossers: »Gij zult noch goud, noch zilver bezitten, noch geld in uwe gordels, noch male voor den weg, noch twee rokken, noch twee schoenen, noch staf," toog de vrome religieus, slechts beladen met een brevier en eene H. Schrift, ondanks de felle keerkingshitte te voet door de verschroeide

¹⁾ Dit klooster strekt thans tot bisschoppelijk seminarie; de cel, door het verblijf van den H. Ludovicus geheiligd, wordt nog in eere gehouden.

steenvlakten, door de dichte wildernis, over de steile ongebaande bergpaden. Honger, dorst, gebrek en kwelling waren hem eene vreugde. Hoe zagen de Indianen met diepen eerbied en kinderlijke verbazing tot dezen afgezant des Heeren op, wiens komst slechts vrede spelde en heilgenade! Hoe stroomden allen, klein en groot, tot dien »Broeder van God,» zooals zij hem noemden, om zijn zegen te ontvangen en te luisteren naar zijn woord, dat door iedereen verstaan werd. God immers had den Heilige de gave der talen geschonken, zoodat hij, ofschoon Spaansch sprekend, in de onbeschaafde en vreemdste tongvallen verstaan werd.

Inderdaad, hij was geen blanke, zooals de Spanjaarden, maar een engel. Hij stelde zich tevreden met een weinig ruwe spijs der inboorlingen, koos zich bij voorkeur de armste stulp tot woning uit, sliep op eenige dunne latten en was elk oogenblik voor ieders dienst gereed, zonder in het minst ongeduld of weerzien te laten blijken. Alles was hij voor allen. Zoolang hij onder deze natuurkinderen vertoefde, om de H.H. Sacramenten toe te dienen en het Evangelie te verkondigen, was er feest en vreugde, maakte hij zich tot vertrek gereed, dan verdrongen zij zich rondom hem, weenend en tot blijven verbidde; ging hij werkelijk heen, dan kwamen zij om strijd aangedragen met vruchten en alles, wat zij in hunne armoede konden aanbieden. »De Heer zal er in voorzien, kinderen,»

spak dan de Heilige glimlachend, weigerde volstrekt iets aan te nemen en schonk hun tot onderpand zijner liefde den apostolischen zegen.

Daar Ludovicus deze missiereizen gewoonlijk alleen aflegde en uit ootmoed de bovennatuurlijke gunsten verzweege, waarmede God zijne prediking bevestigde, moeten wij ons tevreden stellen met enkele bijzonderheden, door ooggetuigen gestaafd; maar die spaarzame trekken geven ons genoegzaam den apostel weer, in wien Christus' woord bewaarheid werd: »In mijnen naam zullen zij duivelen »uitdrijven, nieuwe talen spreken, slangen opnemen, »en indien zij iets doodelijks zullen drinken, zal »het hun niet schaden; kranken zullen zij de handen opleggen en zij zullen gezond worden.»

Eens verliet Ludovicus een Indianendorp, waar volgens gewoonte ieder hem om strijd vruchten aanbood. Onverbiddelijk wees hij echter alles af. P. Hieronymus Cardiglia, die hem vergezelde, zag dit spijtig aan, want zijn reiszak was geheel ledig. Ontevreden volgde hij den Heilige, maar die ontevredenheid uitte zich weldra in bittere klachten, toen het volk uit het gezicht verdwenen was en eene onafzienbare woestenij zich overal uitstreckte. »Scheep moed, broeder," sprak de Heilige bemoeidigend, »draag het kruisje met geduld; God zal »het loonen." Die woorden hadden niet de gewenschte uitwerking, integendeel, P. Hieronymus veroorloofde zich de beleedigendste verwijten. Toen sprak Lu-

dovicus: »Welnu, broeder, laten wij daar een weinig uitrusten." Zij traden in een dicht woud, doch waren nauwelijks eenige schreden voortgegaan, of daar ontwaart P. Hieronymus een struik, met goudgele appels, tusschen frisch gebladerte verscholen, terwijl een koel, helder beekje langs den wortel voortkabbelt. In een oogwenk is nu de honger gestild, de dorst gelescht. Tot groote verbazing was echter in geheel den omtrek, zoo ver het oog slechts reikte, zulk een struik niet te bekennen. Ondanks deze wonderbare uitkomst kon P. Cardiglia zich niet vereenigen met de apostolische levenswijze des Heiligen; hij hield aan met morren en wilde zich van zijn vromen gezelschap verwijderen. Toen sprak Ludovicus: »Broeder, ga in vrede. God zij u genadig! »Het spijt mij, dat ik u niets geven kan, maar nog »meer, dat gij altijd in ellende zult leven en ster»ven." Zooals de Heilige voorspelde, is geschied.

Een ander maal trok hij, in gezelschap van P. Fernandez, door een dier duistere wouden, waar het wild gedierte veilig huist, toen plotseling twee schrikwekkende panters den weg versperden. P. Fernandez slaakte een kreet van angst en riep uit: „Vader, waar voert gij mij heen! Moeten deze »monsters mij verscheuren?" — »Vrees niet mijn »zoon," zeide de Heilige kalm, »God is met ons." Hij sloeg een kruis, vervolgde zijn weg, de roofdieren verdwenen.

Tubara was een der plaatsen, door het bezoek

van Ludovicus het meest bevoorrecht. Diep waren de inwoners in afgoderij en zedeloosheid verzonken, zoodat zij in den aanvang doof waren voor zijne preeken, ongevoelig voor zijne smeekingen en tranen. Maar, wat het woord niet vermocht, bewerkte het voorbeeld, zijn heilig leven. Binnen korten tijd waren alle bewoners, zooals uit het doopboek blijkt, bekeerd en gedoopt. Eene Indiaanſche vrouw sloeg echter geen geloof aan de deugd des Heiligen. Op ingeving des duivels kwam zij des avonds aan de hut kloppen, die de priester nabij de kerk bewoonde. Hij opende de deur, maar nauwelijks had hij de bezoeker gezien, of hij begreep haren laaghartigen toelag, wierp haar de deur toe, ijldes naar het altaar, ontblootte zich de schouders en geeselde zich meedoogenloos, daarbij God smeevend om de verleiding te verdrijven. Drie uren lang weerklonk het heiligdom van de geeselslagen, vergezeld van verzuchtingen. De zondares, die buiten stond, hoorde alles aan; berouw vervulde haar gemoed, tranen van oprecht leedwezen welden bij haar op, zij smeekte den Heilige om vergeving, en bekeerde zich. — Als kinderen aan hunnen vader, waren deze Indianen aan Ludovicus gehecht; zij trachtten hem bij zich te houden en hielden zijne gedachtenis in eer. De kluis des Heiligen veranderden zij in eene kapel, kwamen daar in alle wederwaardigheden bidden, en schrijven aan de bescherming des apostels het voorrecht toe, dat allen, on-

danks het gemis van priesters, Christen zijn gebleven. Eenige mijlen verder doopte Ludovicus binnen drie jaren 1500 Indianen. Deze bekeering kostte den onverschrokken missionaris bijna het leven. In hunne verblindheid hadden de inlanders strooien hutten voor hunne afgoden gebouwd. Deze plaatsen waren den Heilige een gruwel; hij ging er heen, en stak ze in brand. Onder aanvoering der stamhoofden trokken de wilden, wraakroepend en tierend, naar het houten bedehuis, dat voor den éénen, waren God was opgetrokken. Vertrouwend op God, wachtte de apostel, met het Kruis in de hand, de verbitterde menigte aan den drempel af. Hoezeer zij ook naar wraak dorstten en door hunne offerpriesters werden opgehitst, het scheen dat een geheimzinnige macht hen terughield, niemand durfde nadertreden en de hand slaan aan den priester des Heeren. — In diezelfde plaats was een stamhoofd, die openlijk in overspel leefde, een misdaad, ook door de heidenen verfoeid. Ondanks die ergernis begaf hij zich onder de geloovige menigte om de godsdienstoefening bij te wonen. Toen Ludovicus tijdens de preek den rampzalige herkende, riep hij hem verontwaardigd toe: »Al zijt gij geen Christen, gij zijt onderworpen aan de wet der natuur, en deze verbiedt u in overspel te leven." Bij deze woorden staat de struische Indiaan woedend op, en slingert met beide handen den predikant een verwaarloosde knots naar het hoofd. Het geduchte wa-

pen valt echter voor de voeten des Heiligen, en blijft trillend in den grond steken. Zonder eenige ontsteltenis vervolgde Ludovicus zijne toespraak, daarna las hij met de grootste ingetogenheid de H. Mis.

Tijdens eene missie te Cipacoa heerschte er eene allesverdorrende droogte; kruiden, planten, struiken zelfs de bladeren aan de boomen schroeiden weg door de gloeiende zonnestralen. De hemel scheen van koper, de aarde van ijzer. In dien uitersten nood, door fellen honger gekweld, kwamen Christenen en ongeloovigen tot den missionaris en smeekten om uitkomst. Het was op den vooravond van het feest der heilige Martelares Catharina. »Vertrouwt op God en de Heilige, wier feest wij morgen vieren,» sprak de apostel met diep medelijden, »want deze vermag veel bij God. Tot haar moeten wij bidden, opdat zij ons in dezen nood beschermme. Baant een weg naar gindschen bergtop, in het gezicht der zee; bouwt daar een looverhut tot overhuiving van een altaar. Morgen zullen wij, met Gods genade, in optocht daarheen trekken, en ik zal daar de H. Mis opdragen.» In den vroegen morgen schaarden zich meer dan duizend man tot een optocht; onder gebed en smeekgezag zette zich de stoet in beweging, kroop langzaam tegen den berghelling op, gevolgd door Gods Dienaar, wiens pijnlijke trekken van smartelijke boetpleging getuigden, wiens lippen de vurigste

gebeden prevelden. Na het H. Misoffer sprak de Man Gods een apostolisch woord tot de menigte. Hij wekte haar geloof op, verlevendigde haar vertrouwen op Gods Voorzienigheid, verhaalde den heldhaftigen marteldood der H. Catharina, en beloofde plechtig in den naam van den waren God en door de voorspraak der H. Catharina, den zoo vurig verlangden regen. Nog had hij niet geëindigd, of wolken vertoonden zich aan den gezichteinder, pakten samen, dreven aan en . . . daar druppelde, ruischte, plaste de regen; de dorstige aarde werd overvloedig gedrenkt.

Vele jaren bracht Ludovicus door in het gebergte van Santa Marta en aan de Noordkust van Columbia, waar de oogst zoo overvloedig was, dat men het aantal bekeerlingen op 15000 begroot. Van dit apostolaat is vooral merkwaardig de bekeering van twee Caraïbische stammen, een volk, dat wel eer de Antillen bewoonde. Wreed en woest van aard, uiterst verbitterd op het blanke ras, bewezen zij afgodische eer aan het gebeente van een priester, dat in hun midden begraven lag en vierden daarbij heidensche feesten en spelen. Wat de Heilige ook beproefde om de rampzalig verdoolden tot inkeer te brengen, zijn preeken, zijn gebeden, zijn lijfkastijding, zijn vasten, niets maakte eenigen indruk op die versteende harten. Toen besloot hij doortastend te handelen. Op zekeren nacht ontvoerde hij het gebeente. Deze stoutmoedige daad

bracht het geheele kamp in opschudding; terstond grepen zij naar pijl en boog, lans en knots om den vermetelen blanke te dooden, den geroofden schat te overmeesteren, de eer der goden te wreken. Hadden eenige reeds bekeerde Caraïben hunnen vader niet verdedigd, of liever, had Gods Voorzienigheid niet over hem gewaakt, Ludovicus zou aan de handen dezer bloeddorstige boschmensen niet ontsnapt zijn. Nu echter voerden zijne getrouwen hem ijlings naar eene zekere schuilplaats. Beveiligd was hij hier tegen alle geweld, maar niet tegen de sluwe list der wraakgierige Indianen. In schijn van zich te bekeeren, kwam een afgodspriester bij den Heilige te gast, en wist heimelijk het zwaarste vergif in den beker zijns gastheers te werpen. Oogenblikkelijk voelde Ludovicus een hevige koorts als vuur hem door de aderen stroomen; geweldige krampen en benauwdheden overvielen hem, iedereen vreesde, dat hij den geest zou geven. Te midden der ontsteltenis, der algemeene droefheid, lag daar de Heilige, wel ineenskrappend van pijn, maar met kalme berusting op het gelaat, met het Kruis en den Rozenkrans in de handen. Slechts betreurde hij de afwezigheid van een priester, het gemis der H. H. Sacramenten. Vijf dagen hing hij aldus tusschen leven en dood. toen hij eensklaps eene slang uitbraakte, en genezen was tot verbazing der Indianen, die aan de zekere uitwerking van het vergif niet twijfelden. »O, gelukkige dood!» zuchtte de

Heilige, »gelukkige dood! waardoor ik hoopte den »martelpalm te verwerven.”

Van het vasteland stak Ludovicus naar de Antillen over, waar vele stammen bij gebrek aan priesters zeer verwilderd waren, en het Christendom in bijgeloof en afgoderij ontaard was. Of hij op dien tocht de Benedenwindsche Eilanden: Aruba, Curaçao en Bonaire aandeed, kan, hoe waarschijnlijk dit ook zij, niet tot zekerheid gebracht worden. Ongetwijfeld landde hij op de verder gelegen eilanden Sint-Vincent en Sint-Thomas. Op eerstgenoemd eiland predikte hij tot eene groote menigte negers, toen een opperhoofd, kenbaar aan een vuurrood kleed en groote blinkende oorringen, tot den apostel naderde en openhartig vroeg: »Vader, wat preekt »gij toch van een kruis! Wie is die gekruisigde? »Ik wenschte wel hem te zien.” Ludovicus strekte zich nu in de houding eens gekruisigden tegen een boom uit en liet de duidelijke sporen van den gekruisten Godmensch achter. Al het volk viel vol ontzetting op de knieën, en loofde God. De hoofdman noodigde den Heilige in zijne hut, liet zich onderrichten en bekeerde zich met geheel zijn stam.

Op Sint-Thomas had de Heilige eene verhevenheid beklommen en wilde daar onder de schaduw van een plataan het Evangelie gaan verkondigen, maar de bewoners waren hem niet goed gezind. Mochten enkelen het oor leenen aan de stem der genade, de meesten bleven doof, ja lieten zich door

hunne hoofden tegen den onvermoeiden zendeling ophitsen, en brachten steenen aan om hem te dooden. Zijne volgelingen drongen aan, dat hij zou vluchten, zijn leven sparen; doch de Heilige hield manmoedig stand, zag kalm de ongelukkigen met hunne steenen naderen, en zeide tot zijn getrouwen: »Vreest niet, zij hebben niet alleen geen »macht om een steen te slingeren, maar zelfs niet »om mij in het minst te schaden." Inderdaad, allen schenen door de hemelsche gestalte van den Godsgezant als door schrik verstijfd; zij lieten de steenen uit de hand vallen, luisterden deemoedig toe en smeekten met vermorzeld hart om het H. Doopsel. Toen Ludovicus met zijn scheepje het eiland verliet, waren nagenoeg allen bekeerd.

Zeven jaren verkeerde hij onder deze wilde of halfbeschaafde stammen, overal het Woord Gods predikend, weldaden verspreidend, wonderen werkend. Zieken genas hij, duivelen dreef hij uit door het teeken des Kruises. Meermalen was de aanraking van zijn rozenkrans, dat wonderbaar kleinood, voldoende om aan zieken de gezondheid weer te geven, de verstokte zondaars tot inkeer te brengen. Hij werd vereerd als een heilige, maar beschouwde zich als een groot zondaar, als een onwaardig werktuig in Gods hand. — Eens, toen hij weder iemand van eene gevaarlijke kwaal had genezen, riep een zijner medebroeders opgetogen uit: »Pater Ludovicus, »welk een groot wonder hebt gij verricht!" Doch

de Heilige antwoordde: »zwijg, beminde broeder, »dat is het werk van God; ik kan niets goeds »verrichten. Gods Almacht werkt dit tot bekeering »der Indianen." — Waarlijk op dezen geloofsprediker kan men Sint-Paulus' woord toepassen: »Hoe liefelijk »zijn de voeten van hen, die het Evangelie ver- »kondigen van vrede, die het Evangelie verkondigen »van het goedel!"

Wat den Heilige noopte om dit vruchtbaar apostolaat, waarvan wij slechts enkele feiten aanstipten, waarwel te zeggen, is Gode alleen bekend, zonder wiens bijzondere ingeving hij nooit eenig besluit nam. Wij zullen ons daarin niet verdiepen. Kort en goed, hij vroeg en kreeg verlof van zijn oversten om naar Spanje terug te keeren. Na eene rampspoedige reis, waarop hij door zijn gebed het schip van een wissen ondergang redde, betrad hij weder den vaderlandschen boden, waar hij overal den goeden geur van Jezus Christus zou verspreiden.

Met de grootste hartelijkheid werd Ludovicus door zijne medebroeders te Valencia ontvangen. Allen verheugden zich als kinderen, die na lange afwezigheid hun veelgeliefden vader wederzien. De jaren mochten hem hebben gekromd, de door-gestane vermoeienissen zijne krachten gesloopt, de geleden smarten diepe voren hebben gegroefd in zijn verstorven gelaat, hij beminde allen nog met dezelfde teedere liefde, die in God haren oorsprong vindt, hij brandde nog van denzelfden ijver voor

de stipte vervulling der kloostertucht. Gelijk voorheen was hij allen een voorbeeld; niemand kon bespeuren, dat een zevenjarig bedrijvig missielevens aan zijne vrome gewoonten iets geschaad had.

Daar het gerucht van zijn zegenrijk apostolaat zijne komst was vooruitgemeld, zoo was het geen wonder, dat de kloosterbroeders hem dringend vroegen om zijne tochten en lotgevallen te verhalen, de buitengewone gunsten mede te deelen, waarmede God zijn arbeid gezegend had. Doch de ootmoed sloot hem den mond. Een der paters, wien dit zwijgen verdroot, vroeg: »Wat moeten wij dan gelooven »van de wonderen, die, zegt men, door u geschied »zijn?» Zonder zweem van ijdelheid, antwoordde hij: „Ik weet van mij niets te verhalen dan zonden.” »Maar,” hernam de andere: »het zou toch de mede- »broeders stichten, als gij verhaaldet, wat groote »dingen de Heer door u gedaan heeft.” — »Zij hebben »Mozes en de profeten,” gaf hij ten antwoord, als wilde hij zeggen: zij hebben het Evangelie en de levens der Heiligen, daaraan kunnen zij zich spiegel- »elen. »Wilt gij stichting,” vervolgde hij, »werp u »aan den voet des Kruises, daar zult gij de vol- »maaktheid leeren.” Deze belijdenis van eigen zondigheid kwam voort uit eene diepe overtuiging. »Ik ben een groot zondaar,” verzuchtte hij meermalen, »ik ben Gods genaden onwaardig.” Vandaar duldde hij niet, dat men hem eerbied bewees, vooral niet, wanneer die eerbied voortkwam uit hoogach-

ting voor zijne vroomheid; niets wat hem dieper griefde. Toen eene schaar volks zich aan de kloosterpoort verdrong om pater Ludovicus te zien en te spreken, om zijn gebed te verzoeken, om vragen te stellen omtrent de toekomst, of wonderen af te smeeken, zeide hij verstoord: »Zij schijnen mij »voor een soort waarzegger of Egyptischen toove- »naar te houden. Zij stellen mij allerlei vragen »om mij in verlegenheid te brengen.»

Voortdurend waren zijne gedachten op God en de eeuwige waarheden gevestigd. Zonder God kon geen gesprek hem boeien, en was hij terstond afgeleid door vrome mijmering. »Laten wij toch God dienen, »want Hij is zoo goed,” sprak hij, een ijdel gesprek afbrekend; en hij zeide deze woorden met zulk eene klem en zooveel gevoel, dat alle aanwezigen diep ontroerd werden.

Bij zijne terugkomst was de prediking van Gods Woord zijn voornaamste werk. Hoog was het denkbeeld, dat hij van dit priesterlijk ambt had opgevat; streng waren de eischen, die hij zich daarvoor stelde. »De predikant”, zoo was een zijner stelregels, »moet evenzeer, ja nog meer voorbereid »zijn dan de preek zelve; zijn leven moet de voorbereiding zijn van zijn woord.” De grond zijner welsprekendheid lag in zijn hart. Waarom deed hij de toehoorders weenen en snikken, als hij sprak van Jezus' bitter lijden? Waarom doorboorden zijne kreten als gloeiende schichten het hart? Omdat

Indianen van Nieuw-Granada (Columbia).

hijzelf verteederd werd bij de beschouwing van Christus' smarten, en dorstte naar het heil der zielen, waarvoor de goddelijke Verlosser zijn kostbaar Bloed vergoten had. Dát was de reden, waarom op zijn woord de verstaftedwaalde zondaars wederkeerden en de hardvochtigste gemoederen week werden, want van natuur bezat hij eene ondankbare stem en dierf daarbij den steun der welsprekendheid. Hij sprak »niet in overredende woorden van menschelijke wijsheid, maar in betooning »des Geestes en der kracht." Dat woord, gesproken uit het hart, trok steeds eene talrijke menigte tot zich. De kathedralen waren te klein om de toegestroomde scharen te bevatten; meermalen predikte hij op de pleinen in de open lucht. Overal wenschten de geloovigen den gewijden redenaar te hooren; en de Heilige voldeed aan aller begeerte, zoolang zijne zwakke krachten het toelieten.

Tot de prediking bereidde hij zich voor door strenge boetpleging, maar vooral door het gebed. Lang overwoog hij, wat hij tot de geloovigen zou spreken en raadpleegde als tolk Gods de Eeuwige Wijsheid. Moest hij in de buitenparochiën gaan preeken, gelijk meestal tijdens de Vasten, dan leefde hij zoo verstorven mogelijk, wees alle vleeschspijzen af en stelde zich tevreden met een weinig gekookte groente. Nachtrust gunde hij zich dan weinig, sliep op den vloer, maar droeg zorg zijn bed te keeren, om zijne boetpleging niet te verraden.

Somtijds bleef hij geheel den nacht in het gebed verslonden, gelijk te Lyria, waar hij op het hoogfeest van Kerstmis zou prediken. Het was hem onmogelijk in dien heiligen nacht, waarin het goddelijk Kind Jezus in een armen stal ter wereld kwam, in een warm vertrek te overnachten. In alle stilte verliet hij tegen middernacht zijne kamer en begaf zich naar de koude stal, waar hij, op stroo geknield, bij eene kribbe die plechtige stonden in beschouwing doorbracht.

In zulk een heilige stemming verbeidde hij het gewichtig uur, waarop hij als gezant des Allerhoogsten zou optreden. Nog enkele oogenblikken in de sacristij voor het Kruis, of voor het Allerheiligste Sacrament neergeknield, nog eenige vurige verzuchtingen tot God gestierd, en hij beklom den kansel, beziel met een heilig liefdevuur, dat meer dan eens op zichtbare wijze van zijn gelaat uitstraalde en hem in lichten gloed hulde. Zoo getuigden vele geloovigen, dat, bij eene prediking in de Sint-Michaelskerk te Valencia, de Heilige door een hemelschen glans was omvloten.

De heilige ijver, waarvan hij brandde voor de eer van God en het heil der zielen, deed hem onverschrokken strijden tegen de ondeugd. Vooral waar het kwaad zoozeer was toegenomer, dat het zich onbeschaamd in het openbaar vertoonde en velen tot ergernis strekte, steeg zijne verontwaardiging ten top; dan ontzag hij zich niet, het in 't openbaar

te geeselen en te brandmerken, en met zulke duidelijke bewoordingen, dat de schuldigen als met den vinger konden worden nagewezen. Dit bracht hem eens in groot gevaar. In de kerk van het Sint-Anna-klooster te Albayda had de Heilige, als naar gewoonte, hevig tegen de zonde uitgevaren. Een edelman, van losbandig leven, achtte zich door de woorden des apostels gekrenkt. Hij wachtte den prediker bij de kerkdeur op, en liet hem door zijn lijfknecht zeggen: »zoo gij die woorden niet terugtrekt, zal ik u dooden". De Heilige was door die bedreiging geenszins onthutst, maar gaf ten antwoord: »Gelukkig zal ik wezen, als ik sterven mag »voor hetgeen ik gepredikt heb." Den volgenden dag, toen Ludovicus met een broeder zich naar zijn klooster begaf, zagen zij den verbitterden edelman op een snuivend ros hem te gemoet rennen. De broeder wilde uitwijken en door de vlucht zich redden, maar de Heilige beval hem onverschrokken voort te gaan. Dra stond de ruiter voor hen, greep zijn vuurroer en riep woedend; »Wat booswicht! »Durft gij mijne eer rooven?" Tegelijkertijd legde hij zijn wapen op de borst des Heiligen aan en haalde den haan over. De dienaar Gods behield zijne hemelsche kalmte, maakte het Kruisteeken en..... plotseling is het vuurroer veranderd in een kruis. De edelman staart verbijsd; hij kan zijne oogen niet gelooven. Hij stijgt van zijn paard, werpt zich voor de voeten des

kloosterlings neder, smeekt om genade en bekeert zich. ¹⁾

Een ander maal moest hij in eene dorpskerk prediken. De landheer uit den omtrek, die van de onverbiddelijke gestrengheid des apostels gehoord had en vreesde, dat ook zijn misdadig leven duchtig zou worden gegispt, bezoldigde drie spionnen om op de woorden des Heiligen te letten. Het drietal ontmoette elkander onder weg, sprak over de lastgeving, ging de kerk binnen en vatte post. Weldra verschijnt Ludovicus, bestijgt den predikstoel en vangt aldus aan: »De Farizeërs hadden slecht éénen »Judas bezoldigd om Christus over te leveren, doch »hij, die zich mijn vijand noemt, heeft er drie ge- »zonden om mij te vangen.»

De bespieders hadden genoeg vernomen.

Nog dieper indruk maakte zijn woord, toen zich eens onder zijn gehoor twee edellieden bevonden, die, ondanks zijn afzonderlijke vermaningen, tot groote ergenis der geloovigen in hun overspel volhardden. Gelijk weleer de H. Joannes de Dooper den koning Herodes, zoo verweet Ludovicus den beiden wellustelingen hunne misdaad. Die vermetelheid ging hun te ver. Ziedend van toorn wilde de een den prediker terstond te lijf, maar schrok terug, toen een vlam den Heilige omkronkelde,

¹⁾ Ter herinnering aan dit feit wordt de H. Ludovicus Bertrandus afgebeeld, houdende in de hand een kruis, waarvan de voet in eene geweerkolf uitloopt.

terwijl de ander, hem met een ponjaard aan de kerkdeur afwachgend, het verraderlijk wapen aan zijn hand ontglippen liet, toen Ludovicus met doordringenden blik hem vroeg: »Wien zoekt gij?»

De netten, die de Heilige door zijn apostolisch woord uitwierp, haalde hij, om zoo te spreken, door zijne vermaningen, raadgevingen en machtsbevoegdheid als biechtvader in. Had hij op den kansel door zijn ernstig woord den zondaar tot inkeer gebracht, met de gestrengheid eens rechters tot verantwoording gedagvaard en met Gods eeuwige straf bedreigd, in den biechtstoel was vooral de vaderlijke goedheid aan het woord, die den rouwmoedigen zondaar medelijdend oprichtte en hem troostend toesprak: »Zoon, uwe zonden worden »u vergeven." Daar wist hij de geheime roerselen van 's menschen hart te ontdekken, den geest der neigingen en handelingen te onderscheiden, want God had hem bevoorrecht met eene diepe kennis van het menschelijk hart. Met vasten blik zag hij op den bodem des harten den oorsprong der verschillende overtredingen, begreep, welke middelen ter bestrijding moesten aangewend worden, en liet zich niet door de kunstgrepen en het guichelspel des duivels misleiden.

Een zijner biechtkinderen deelde hem mede, dat zij met hemelsche visioenen begunstigd werd. Zij aanschouwde meermalen een jongeling in hemelschen luister, die haar allerlei verborgenheden van

het Hemelrijk meedeelde. »Neem u in acht,” waarschuwde de Heilige, »dat is geen engel, maar een »duivel.” Zij was echter van hare dwaling niet te overtuigen en hield staande een engel gezien te hebben. Wederom had zij eene verschijning. »Ik »weet zeer goed,” zeide haar de vermeende engel. »dat pater Ludovicus u tegenstreeft; stoor u echter »niet aan zijne woorden, maar volg mijn raad. Ik »zeg u de waarheid; en tot bewijs: ziedaar dien »jongen man, blakend van welstand; oogenblikkelijk »zal hij sterven.” Inderdaad zeeg deze ongelukkige, dien zij op straat zag loopen, plotseling dood neder. Ten volle overtuigd, kwam de vrome ziel zegevierend bij haren biechtvader terug. »Het is geen engel, »het is de duivel,” herhaalde hij zonder aarzelen. Het baatte niet; zij bleef geloof hechten aan haar visioen, doch kwam later tot zulk een diepen val, dat zij hare halsstarrige eigenwijsheid niet genoeg betreuren kon.

De zeldzame kennis van het menschelijk hart werd bij den dienaar Gods nog vergroot door bovennatuurlijke openbaring, want door een wonder wist hij dikwijls feiten, die menschelijker wijze niet gekend konden worden. P. Ferreri verhaalt, dat, toen hij afscheid nam van Ludovicus, deze hem zegende en zeide: »Pater, denk er aan die »zonde te biechten.” Hier herinnerde hij mij een misslag, dien ik vier jaar vóór mijne inkleeding bedreven en totnogtoe vergeten had. Tot P. An-

dreas Cabrerizo, die bij hem gebiecht had, zeide hij ernstig: »Kent gij het gewicht der biecht? »Waarom beschuldigt gij u dan niet van die zonde?» Hier noemde hij eene geheime zonde, die hij alleen door openbaring weten kon. — »In een algemeene »biecht, bij gelegenheid mijner professie,” zoo verhaalt een geloofwaardig religieus, »kwam ik aan »eene zonde, die ik uit schaamte aarzelde te belijden. De goede pater riep uit: »»Hoe nu, zijt »gij een Judas? Waarom wilt gij die zonde ver»»zwijgen?” en zeer nauwkeurig duidde hij mij »de zonde aan.” — Violanta Juncar, een zijner biechtkinderen, zeide: »Pater het kost mij altijd »eenige moeite aan u mijne zonden te belijden, »want, voordat ik den mond geopend heb, kent gij »al mijne zwakheden en zonden.” — »Zwijg, mijne »dochter,” sprak hij berispelend. »Hoe komt gij aan »die dwaze inbeelding!” — Van deze bovennatuurlijke kennis van de verborgenheden des harten waren de huisgenooten nochtans zoo overtuigd, dat zij, wier geweten niet rein was, eene ontmoeting met Ludovicus ontweken, of eerst gingen biechten.

Voor alle zielen, die zich aan hem toevertrouwden, koesterde hij de grootste bezorgdheid. Hij bad voor haar en deed boete. Een zijner biechtelingen stelde zich gedurende een nacht aan groot gevaar bloot! De Heilige wist dit bij openbaring, en bracht al dien tijd in waken en bidden door om haren val te voorkomen. God verhoorde zijn gebed. Den

volgenden morgen ging hij zijne geestelijke dochter bezoeken, verweet haar die zondige begeerte en zeide: »O, onbedachtzaam kind! Welk eene moeite heeft het mij gekost om u terug te trekken van den rand des afgronds, waaraan gij speeldet" — Op zekeren dag bezocht hij te Valencia eene vrouw van hoogen stand, voor wier bekeering hij veel gebeden en zich de schouders vaak tot bloedens toe gegeeseld had. Hij zeide haar in heiligen ernst: »Daar, op die plaats hebt gij zóó dikwijls gezondigd." De schuldige stond van schrik verpletterd, omdat het getal en de omstandigheden harer zonden zoo juist werden aangegeven. De Heilige vervolgde: »Zie, hoeveel uwe zonden mij gekost hebben." Hier toonde hij, hoe de bloedige geeselsstriemen zijn kleed hadden besmeurd. De zondares was geheel ontsteld, en smeekte bijna wanhopig: »Pater, wat moet ik doen? Hoe moet ik aan die zonden ontkomen?" — »Laat de vijftien heilige Missen lezen, die gij vroeger ter eere van den H. Rozenkrans beloofd hebt." — De openbaring ook van deze geheime belofte deed haar nog gereeder aan het bevel des boetprofeten gehoorzamen.

Door den wil zijner ordebroeders zag Ludovicus zich tot prior benoemd van het Sint-Onuphriusklooster (1570—1573), op twee uur afstands van Valencia, en daarna van het beroemde klooster van Valencia (1575—1578).

Nauwelijks was hij als prior te Valencia gekozen

en bevestigd, of hij begaf zich naar de cel, waar eertijds de H. Vincentius Ferrerius gewoond had, wierp zich voor diens beeltenis op de knieën en bad: »O, heilige Vader Vincentius! men heeft mij, »die geheel ongeschikt ben, tot prior gekozen. Ik »draag u mijn prioraat over; aanvaard het, bid »ik u. Ik zal uw supprior zijn en volgens uwe »bevelen handelen." Daarna boog hij zich om de voeten van het beeld te omhelzen, maar dit neeg zich tot hem, als ware het met leven beziel. In de eerste dagen van zijn prioraat had hij in eene geestverrukking eene drievoudige verschijning van het Heilig Aanschijn op Veronica's doek. »Hij vroeg mij," schrijft pater Antistius, »wat »dit wel zou beteekenen, maar antwoordde zelf: »Het zijn de beproevingen en de smarten, die mij »gedurende de drie jaren van mijn bestuur wachtten." Hij ontveinsde zich de moeilijkheden niet, die aan dit zwaarwichtig ambt verbonden waren, en achtte zich uit ootmoed ongeschikt om het waardig te bekleeden. De vrees van aan zijne talrijke plichten te kort te zullen schieten, gunde zijn angstvallig geweten geen rust.

De eer van God was het beginsel zijner handelingen. Om dezen levensregel steeds voor oogen te hebben, liet hij aan den muur zijner cel een bord ophangen, waarop met zware letters deze woorden des Apostels te lezen stonden: »Indien ik den menschen behaagde, ware ik Christus' dienstknecht

»niet." Zoo dikwijls de wil der menschen in strijd was met den wil van God, gaf deze spreuk den doorslag.

Ondanks zijne waardigheid, bleef Ludovicus dezelfde eenvoudige, verstorven religieus. Met weezin liet hij zich elke eerbetuiging welgevallen. Voor zoover zijne bezigheden het niet verhinderden, gaf hij zich over aan het gebed en de versterving. Meermalen zagen de religieuzen tot hunne verbazing, hoe de Prior, aan den voet des Kruises in het gebed verzonken, omgloord werd van een hemellicht, dat zelfs buiten zijne cel een zachten glans verspreidde, of ontwaarden met ontzetting menige bloedspat, de sporen zijner geduchte lijfkastijding. Zoo vernam eens P. Joannes Baga, dat Ludovicus tegen middernacht zich naar de kapel des H. Vincentius begaf. In alle stilte volgde hij diens schrenen, en begreep uit het onmeedoogend snerpen der wreede geesels, wat in dat heiligdom voorviel.

Als overste was hij allen een voorbeeld van plichtsbetrachting. Daarom was hij bij alle gemeenschappelijke oefeningen tegenwoordig, ontbrak nooit aan het koorgebed, al kon hij somtijds uit zwakte niet staande blijven, al moest hij zich langs den muur voortslepen en zittend in zijn koorzetel het priorale ambt waarnemen. Moest hij buiten het klooster prediken, dan kwam hij terstond, gewoonlijk nog 's avonds, bij zijne broeders weder. Hij was hun vader, derhalve moest hij over allen waken. Die plicht

stond hem steeds levendig voor den geest, daaraan ontleende hij die vurige welsprekendheid, wanneer hij, vooral in het kapittel, de broeders onderhield over de deugden eens kloosterlings. Hij beval hun de onthechting, de armoede ten sterkste aan, en wilde dat iedereen een gedeelte van zijn maaltijd voor de armen zou afzonderen. Doch nog meer drukte hij hun de gehoorzaamheid op het hart, want, zeide hij, de armoede, welke door God op den hoogsten prijs gesteld wordt, is die, waardoor de mensch van zijn eigen wil afstand doet.

Dat hij als prior de broederlijke berisping niet veronachtzaamde, lijdt geen twijfel, want zij is een gevolg van welbegrepen naastenliefde, maar zij werd gegeven met voorzichtigheid, zachtheid en heiligen ernst, zoodat zij meer uitwerkte dan de strengste bestraffing. Het baatte niet zich hierbij te verontschuldigen, of zijn misslag te ontkennen, want niets, zelfs niet de gedachten, waren den Heilige verborgen. Zoo vroeg eens een kloosterling verlof om naar Valencia te gaan, maar begaf zich heimelijk naar het Karthuizerklooster te Porta-Coeli. Bij zijne tehuiskomst vroeg hem de Heilige: »Hoe hebt gij het »gemaakt bij de Karthuizers?» De kloosterling antwoordde: »Ik ben niet te Porta-Coeli geweest; ik »heb geen Karthuizers gezien?» — »Weet gij wel, »wat gij zegt,» hernam de Prior ernstig, »Gij zijt »in dat klooster geweest, gij hebt er aan het koor-

»gebed deelgenomen, gij hebt er het habijt gevraagd." Beschaamd erkende hij te hebben gelogen, en vroeg vergiffenis. — Een ander maal kwamen twee broeders van den termijn. De aalmoezen waren zoo overvloedig geweest, dat zij besloten een paar realen achter te houden voor een volgenden keer, wanneer de opbrengst wellicht geringer zou zijn. Toen zij den Prior de aalmoezen overreikten, vroeg deze: »Is dit al het geld, dat gij ingezameld hebt?" Zonder blozen antwoordden zij: »Ja." Daarop sprak Gods dienaar met gefronst gelaat. »Wat hebt gij »in uwen mouwzak verstoken? Geeft mij de geld-»stukken." — Met recht verklaarden dikwijls de kloosterlingen: »Wij weten niet, wat wij van onzen »Prior moeten denken. Men zegt, dat hij doof en »bijziende is, maar hij weet alles, wat wij doen."

Bij de zorg voor het geestelijk heil zijner onderdanen, ging hem ook hun tijdelijk welzijn ter harte. Kleeding en voeding moesten toereikend zijn, zelfs in tijden, waarin het klooster onder schuldenlast of tegenspoed gebukt ging. Vanwaar de noodige middelen kwamen om eene talrijke broedergemeente te onderhouden, kerk en klooster te verfraaien, zou onverklaarbaar wezen, indien de Heilige, wijzend op het Kruisbeeld zijner cel, niet had gezegd: »Ziedaar, mijn vader, mijn weldoener, die in alles »voorziet."

Dat vertrouwen werd eens wonderbaar beloond. Op zekeren dag, tegen het uur des middagmaals,

boodschapte hem de supprior, dat er brood ontbrak. Zeven brokkelingen was alles, wat opgediend kon worden voor meer dan dertig man. Zonder eenige ontroering te verraden, beval de Man Gods: »Laat den reftermeester luiden." De broeders kwamen op het gegeven teeken in de eetzaal te zamen. De Heilige sprak den zegen uit, en allen zetten zich aan tafel. Volgens aloud gebruik van de jongsten af beginnend, deelden de tafeldienaars het weinige brood aan de religieuzen uit, maar, hoeveel zij ook uitreikten, de broodkorven kwamen niet ledig. Reeds waren alle kloosterlingen voorzien, toen nog eene aanzienlijke hoeveelheid brood overbleef. Ludovicus sloeg dankbaar de oogen ten Hemel, terwijl allen Gods vaderlijke Goedheid loofden.

De armen werden door den Heilige niet vergeten, want hij wist, dat een klooster het toevluchtsoord is der armen, en de overste de uitdeeler van Gods weldaden. Nooit klopte dan ook een arme aan de kloosterpoort zonder een aalmoes te ontvangen, ja, de portier kreeg last niemand af te wijzen. Deze milddadigheid werd spoedig ruchtbaar onder de bedelende menigte, zoodat dagelijks meer dan 300 armen aan het klooster te Valencia onderstand ontvingen. Behalve deze aalmoezen liet de Heilige nog grooter gaven toekomen aan de geheime armen, die wegens hun stand zich schaamden te bedelen. Het was, alsof de vrome Prior over onuitputtelijke rijkdommen beschikken kon;

en toch was het klooster doodarm en in vervallen staat. Meermalen wekte deze ongehoorde vrijgevigheid de onrust op van zijne religieuzen, die niet allen een even vast en kinderlijk vertrouwden op den hemelschen Vader hadden. Doch hij stoorde er zich niet aan. »Wees maar gerust,» zeide hij tot broeder Joannes Perez. »Vreest gij, »dat God ons verlaten zal? Geef uit ware liefde »aan de lijdende ledematen van Jezus Christus »alles, wat wij hebben, zoo noodig de laatste bete »broods, en God zal voor ons zorg dragen.» Hij herinnerde hun het woord, tijdens den hongersnood van 1556 door P. Michael van den H. Dominicus, prior te Valencia, gesproken tot eenige religieuzen, die zich verwonderden over zijne aanzienlijke aalmoezen: »Hoemeer er de kloosterpoort uitgaat, des »te meer komt er de kerkdeur in.» — Algemeen moest men erkennen dat, waar Ludovicus aan het hoofd stond, de kloosters ondanks zijne milddadigheid, of liever, juist wegens zijne milddadigheid, nooit grooter tijdelijken noch geestelijken bloei genoten.

Groot was Ludovicus' vreugde, toen in 1578 de tijd van zijn prioraat, waarvan hij tevergeefs bij den Pater Generaal ontheffing gesmeekt had, ten einde liep. Wat hij van God gevraagd had: zijne laatste jaren geheel te mogen besteden aan een zaligen dood, werd hem gegeven. Nog meer, vurig had hij steeds verlangd naar den marteldood, ook

den marteldood zou hij sterven. Geen dag zou hij meer in gezondheid doorbrengen.

De vermoeienissen en ontberingen van het misieleven hadden zijne zwakke gezondheid reeds lang geknakt en hem verschillende kwalen berokkend; zoo leed hij aan eene gezichtsverzwakking, welke met de jaren toenam, aan voortdurende oorpijn, waardoor het gehoor verdoofde, aan eene smartelijke verzwering aan het linkerbeen, dat ongeneeslijk bleek. Doch nu overviel hem een heirleger van kwalen. De geneesheeren stonden voor een onoplosbaar raadsel. Alle geneesmiddelen werden te baat genomen, alle behandelingen der kunst beproefd, maar zij vermeerderden slechts het lijden, zoodat de Heilige, door smart overmand, als buiten zichzelf uitriep: »Ach, ik bid u, laat den goeden God begaan. Zijn H. Wil geschiede!» — Ook gebeurde het, dat zij hem volstrekt alle voedsel ontzegden. Gedurende verscheidene dagen doorstond de zieke deze martelende proef, maar ten laatste, bijna stervend, smeekte hij P. Antistius, »Ach, goede broeder, bij Jezus' heilige Wonden, bij de liefde der Moedermaagd, ik bid u, geef mij eenige kruimeltjes brood.»

Ondertusschen kwamen, bij het vernemen zijner ziekte van alle kanten ongelukkigen naar het klooster geloopt, om voor zich of voor anderen genezing van lichaamskwalen af te smeeken. De Heilige,

afgemarteld door eigen lijden, verwierf voor hen genezing, maar voor zich vroeg hij God om geen verlossing, integendeel, hij herhaalde steeds: »Heer, »brand en kerf mij hier, maar spaar mij in de »eeuwigheid." De eenige klacht, die men uit zijn mond opving, gold zijne verplegers. Niet dat hij, gelijk menig, veeleischende, wispelturige kranke, klaagde over onvoldoende zorg of oplettendheid, neen, hij klaagde, dat zij hem te liefderijk behandeldden, hem verplichtten buiten noodzakelijkheid iets te gebruiken, en hem verboden de beste spijzen voor de armen af te zonderen.

Den heldenmoed om zijne pijnen met zulk een geduld te doorstaan, putte hij in de H. H. Sacramenten. Dagelijks sprak hij zijne biecht, en sleepte zich voort naar de huiskapel om de H. Eucharistie te ontvangen. Niets kon hem daarvan terughouden. Medelijdende zielen waarschuwdten hem, hij zou door die krachtsinspanning zijn dood toch niet verhaasten. »Broeders," sprak Ludovicus, »de heilige »Sacramenten der Kerk dooden niet, maar strekken tot welzijn van ziel en lichaam."

Tegen alle verwachting openbaarde zich in de lente van 1581 een vleugje van herstel. De Aartsbisschop van Valencia, een trouwe vriend en vurige vereerder des Heiligen, liet hem naar zijn buitenverblijf Godeglia vervoeren, waar hij persoonlijk den kranke verpleegde. Deze vernederende liefdedienst bracht Ludovicus in groote verlegenheid,

maar de vrome Aartsbisschop was niet te bewegen, om deze verpleging aan anderen af te staan. Weldadig scheen de buitenlucht op den lijder te werken, zijne medebroeders vleiden zich met een langzaam herstel, doch de Heilige gaf menigeen uitdrukkelijk te kennen, dat hij op den feestdag van den H. Dionysius, den 9den October, sterven zou.

Inderdaad, hij stortte weer in, en zag tot zijn groote vreugde zijn dierbaar klooster weder. De koorts woedde door al zijne leden; het was, alsof zijne beenderen verbrijzeld werden. Terwijl hij eens lag te stenen, en zijne ledematen trilden van smart, naderde zijn doorluchtige vriend de sponde, boog zich over den lijder en zeide troostend: »Pater »Ludovicus, zijt gij niet verheugd, dat God in Zijne »Barmhartigheid u laat deelen in Zijn lijden, opdat »gij des te reiner deze wereld verlaat?» — »O, »zeker Monseigneur," antwoordde de zieke. »Ik zou »mijne smarten tegen alle goederen der wereld niet »willen verruilen. Ik bloos van schaamte, als ik »denk, dat de goede God aan mij, grooten zondaar, »buiten alle verdiensten, zulke gunsten verleent." En hij zuchtte met pijnlijken glimlach: »Heer, spaar »mij niet hier, maar spaar mij in de eeuwigheid."

Langzamerhand naderde de dood zijne lijdenssponde; niet als een schrikbeeld, maar als een reddende engel, wiens komst hij met smart verbeidde. Ludovicus telde de dagen, die hem van de aanschouwing Gods scheidden. Den 6den October

De H. LUDOVICUS BERTRANDUS.
(Ware afbeelding.)

vroeg hij P. Joannes Lescano, welke dag het was der week. Deze antwoordde: »Vrijdag." — »Op welken dag valt het feest van den H. Dionysius?" vroeg hij verder. »Op Maandag," was het antwoord. Toen telde hij met de vingers: »Vrijdag, Zaterdag, »Zondag, Maandag." Vervolgens zuchtte hij: »O, »God! nog vier dagen leven! Uw heilige Wil »geschiede!"

De laatste dagen, die zijn sterven voorafgingen, lag hij onbewegelijk op zijn ziekbed uitgestrekt, als ware hij aan geheel de omgeving onttrokken. Nu en dan verdreef een zoete glimlach de pijnlijke trekken van zijn bleek, uitgemergeld gelaat, wanneer hij een blik sloeg op het Kruis, dat hij in zijne vermagerde vingers als vastgeklemd hield. Dan straalden zijne reeds dofte oogen van een heilig liefdevuur, dan ontsnapten vrome verzuchtingen aan zijn verstorven lippen. Met eene godsvrucht, die alle aanwezigen in tranen deed wegsmelten, ontving hij de laatste H.H. Sacramenten en sterkte zich met het Brood der Engelen.

Eindelijk was het feest van den H. Dionysius aangebroken. Tegen tien uur in den morgen wendde hij zich tot den Aartsbisschop, die zijn sterfbed niet kon verlaten en murmelde: »Help mij, ik sterf, »lees het Evangelie en zegen mij". De prelaat las weenend het Evangelie, en maakte het kruisteeken op het voorhoofd van zijn vriend. De doodsklok riep de kloosterlingen te zamen. Allen kwamen

toegesneld, en, terwijl zij de gebeden der stervenden baden: »Opdat hij ontslagen van de boeien des lichaams tot de glorie des Hemelrijks moge gebruiken door onzen Heere Jezus Christus, die met den Vader en den H. Geest leeft en heerscht in alle eeuwen der eeuwen,» werd de ziel des Heiligen door de Engelen opgevoerd voor den troon van God. Een schitterend licht straalde op dat plechtig oogenblik uit den mond des ontslapenen; over zijn gelaat verspreidde zich een heldere glans; eene wonderzoete geur vervulde het vertrek; eene hemelsche muziek liet zich hooren. Waarlijk, kostbaar in de oogen des Heeren is de dood Zijner Heiligen!

De H. Overblijfselen van den H. Ludovicus werden het voorwerp eener vrome vereering, en het bevoorrecht werktuig, waardoor Gods Almacht de schitterendste wonderen wrocht, want zijn graf was heerlijk. In 1608 werd de H. Ludovicus Bertrandus door Paulus V zalig verklaard, in 1671 door Clemens X plechtig in de rij der Heiligen opgenomen, en later door Alexander VIII tot *patroon van Nieuw-Granada* verheven.

DE H. ANTONINUS.

Vergeefsch verzoek van den H. Antoninus om in de Orde van den H. Dominicus te worden opgenomen. — Novitiat van den Heilige — Stichting van het klooster San Marco te Florence. — Vriendschap tusschen den H. Antoninus en den beroemden schilder Fra Angelico. — Zielenijver van den Heilige; zijne zorg voor de armen en onwetenden. — De Heilige wordt zijns ondanks aartsbisschop van Florence. — Huiselijk leven in het aartsbisschoppelijk paleis. — De H. Antoninus ijvert voor de zedelijke verbetering van geestelijkheid en volk. — Liefdadigheid van den Heilige, vooral tijdens pest en hongersnood. — Zijn gelukzalige dood.

 Florence, het paradijs van Italië, doorwasemd van den balsemgeur der bloemen, doorsneden van den Arno-stroom, in welks kristallijnen wateren zij hare koepels en torens, paleizen en kerken trotsch weerspiegelt, schitterde tegen het einde der 14de eeuw in steeds toenemende pracht en heerlijkheid. Torensplits bij torenspits rees uit het groenende dal ten hemel,

paleis aan paleis schaarde zich langs de verrukkelijke boorden, wijder en wijder strekten zich de stedewallen over de vruchtbare beemden uit. Het was alsof jeugdige levenskracht door de burgerij joeg, nu zij, fier op hare bevochten vrijheid, in het bewustzijn harer onafhankelijkheid, zich aangordde, om op het gebied van handel, nijverheid, wetenschap en kunst onsterfelijke lauweren te plukken. Tal van kunstenaars bracht zij voort, die met beitel, penseel, graveerstift haren roem verheerlijkten in monumenten, die tijd en vergetelheid tarten.

Doch al die aardsche luister moest wijken voor den bovenaardschen glans, waarmede Gods genade een van Florence's edelste zonen omstraalde, den H. Antoninus, want wat is de aureool der verhevenste genieën bij de schitterende kroon der heiligheid? Een monument, zeker niet minder edel en onvergankelijk, schiep ook hij door zijne vroomheid en milddadigheid in de harten van het Florentijnsche volk. Welke stormen ook loeiden, welke opstanden en omwentelingen de Toscaansche republiek ook beroerden, hoevele geslachten elkander ook opvolgden, nog spreekt het volk met liefde, eerbied en geestdrift van den Florentijnschen Heilige bij uitnemendheid, nog herdenkt het in zegening zijn goeden, heiligen Antoninus.

Den 8sten dag van Lentemaand des jaars 1390 werd Nicolaas Pierozzi een zoon geboren, die bij den H. Doop den naam van Antonius ontving. Ni-

colaas Pierozzi behoorde tot den aanzienlijken burgerstand en maakte deel uit van de orde der rechters en geheimschrijvers, een genootschap, dat grooten invloed op de Staatszaken uitoefende. Tweemaal had hij zelfs het gewichtig prioraat bekleed. Antonius kenmerkte zich van zijne vroegste jeugd door eene beminnelijke zachtheid van karakter en door eene natuurlijke neiging tot de deugd. Hij was de oogappel zijner ouders, die hem met gemeenzame hartelijkheid bij voorkeur Antonino of Tonino, den kleinen Antonius, noemden. Dezen naam behield hij echter, toen zijne grootte geen gelijken tred hield met zijne jaren, zelfs beneden de middelmaat bleef. Doch wat de natuur hem aan lichamelijke ontwikkeling weigerde, schonk zij hem overvloedig aan geestelijke kracht. Zijn bevallig gelaat met die fijne, zachtgeteekende trekken verried wel een tenger en ziekelijk gestel, maar uit zijn blikken sprak een scherp verstand en een vastberaden wil. De geest heerschte over het stof.

Van andere kinderen onderscheidde zich Antoninus door een ernst boven zijne jaren, door een geest van afzondering, die hem van de kinderspelen aftrok en immer God deed zoeken in het gebed. Zijn vermaak bestond in het bezoek van 's Heeren Huis, in het bijwonen der kerkelijke plechtigheden, in het aanhooren van Gods Woord. Wanneer hij op weg naar de school de kerk van den H. Michael

voorbijging, kon hij niet nalaten het heiligdom binnen te treden en daar in de kapel der Allerheiligste Maagd, of aan de voeten van den gekruisten Jezus een oogenblik in vurig gebed te toeven. Waarom hij dan smeekte? Welke genade hij zoo dringend van God afvroeg? De overlevering meldt ons, dat hij den Hemelschen Bruidegom der zielen, de onbevleete Moedermaagd bijzonder vroeg om de teederste en beminnelijkste aller deugden, de maagdelijke zuiverheid. Bij de beschouwing van Maria's heerlijkheden, bij het zoet verkeer met den goddelijken Heiland, steeg de vrome zucht uit zijn engelrein gemoed: *Sancta et immaculata virginitas, quibus te laudibus efferam nescio.* »O, heilige en »onbevleete maagdelijkheid, hoe zal ik u naar waarde »kunnen prijzen." De schoonheid dezer deugd boeide hem zoo sterk, ontvlamde zoozeer zijn gemoed, dat hij voor de beeltenis zijner hemelsche Moeder neergeknielt plechtig de gelofte deed in den maagdelijken staat te zullen leven. Tot belooning louterde het goddelijk liefdevuur zijn hart van alle zinnelijke driften; nooit meer gevoelde hij den prikkel des vleesches. Van de Onze-lieve-Vrouwenkapel richtte hij zijne schreden naar het Kruisbeeld, waar de gefolterde Godmensch hem toeriep: »Gij allen, »die voorbijgaat, ziet of er eene smart is gelijk »aan de mijne." Diep ontroerd wierp hij zich daar aan de voeten des Gekruisten neder, gaf zich over aan de beschouwing van Jezus' bitter lijden en

smolt in tranen weg. In die vervoering zijner liefde richtte hij tot den Heiland woorden van medelijden, troost en leedwezen, die op wonderbare wijze door den lijdenden Godmensch beantwoord werden. Bij het ruchtbaar worden van dit aangrijpend feit, werd het mirakuleus Kruis een voorwerp der vrome volksvereering, en is dit gebleven tot op den huidigen dag.

In die tijden werkte een uitgelezen schaar van heilige mannen, de vrucht van de tranen en offers der H. Catharina van Siena, aan de herstelling der Orde van den H. Dominicus, die door de zwarte pest, de aanhoudende oorlogen en de verwarringen, van het groote Westersche schisma, als door zoo-vele stormen, geteisterd, bijna een puinhoop gelijk was. De kloosters waren deels verwoest, deels ontvolkt; en het klein getal religieuzen, die den rampspoed overleefden, waren tot verslapping der regels, als het ware, genoodzaakt. Doch daar blies de Geest Gods over het beenderenveld; er voer leven door het dorrend gebeente. Eene keurbende van kloosterlingen met levendig geloof, edelmoedig hart en blakenden ijver, verrees te midden der verwoesting. Raymundus van Capua, de Generaal der Orde, verhief den ouden kriegsstandaard, hem door de Seraphijnsche Maagd van Siena ter hand gesteld; en op zijn machtig woord rukten zij aan om onverschrokken den weg te volgen, weleer door den grooten Ordestichter aangewezen. Een der beroemdste kampioenen was

de gelukzalige Joannes Dominicus, een man, die zoo krachtig bijdroeg tot de oplossing van het schisma en geheel de Christenheid aan zich verplichtte. Omstreeks 1404 nu kwam deze Man Gods, machtig in woord en werken, te Florence. Het was, alsof een profeet verscheen in Babylon.

Gebrandmerkt werden de misbruiken in Gods Kerk; getuchtigd werd de lichtzinnigheid des volks; tot schande gemaakt de weelde en wellust der menigte; daarentegen wakkerde hij het smeulend godsdienstig bewustzijn door zijn brandend liefdevuur aan, en bracht het tot vollen gloed. Een geweldige schok ging door het wufte, wereldsche Florence. Vele jongelieden verzaakten aan een toekomst van eer, grootheid en genoegens, om zich onder de leiding des boetepredikers te stellen. Antoninus woonde ook met klimmende bewondering en steeds vuriger geestdrift de bezielde preken des grooten apostels bij; ook in zijn hart ontwaakte een onweerstaanbaar verlangen om de wereld te verlaten en God te gaan dienen. Nauwelijks had hij dan ook vernomen, dat te Fiesole een klooster zou worden gesticht, dat door strenge regeltucht anderen tot voorbeeld moest strekken, of zijn plan was gemaakt: derwaarts zou hij zijne schreden richten.

Weldra zien wij Antoninus zijn vaderstad verlaten en den grooten weg opgaan, die naar het naburig Fiesole leidt. Alvorens deze kleine stad te

bereiken, die op een heuveltop, omringd door groenende boschages, zich zacht tegen den blauwen hemel afteekent, ontmoet hij rechts van den liefelijken weg een uitgestrekt gebouw, dat nog niet geheel voltooid schijnt. Dat is de stichting van Joannes Dominici, het nieuwe klooster, de toekomstige verblijfplaats van heiligheid, wetenschap en kunst. Hij klopt aan de kloosterpoort; de godvreezende Prior doet open; de jongeling deelt hem het doel zijner komst mede. Reeds bij de eerste kennismaking gevoelt de kloosterling een bijzondere genegenheid voor Antoninus, een genegenheid, die steeds grooter wordt, naarmate de jongeling de schatten van geest en hart meer openbaart.

Als zijn zoon had hij hem willen aannemen, maar met weemoed ziet hij, in welk een tenger lichaam die schoone ziel gehuisvest is. Hoe zou hij vasten, onthouding, nachtwaken, versterving, een streng leven kunnen doorstaan? En toch, dit was een strenge eisch. Wilde hij niet een klooster stichten, waar de regeltucht nauwkeurig onderhouden werd? De stem des harten moest zwijgen voor de stem van den plicht. Hoe zwaar het ook viel, het verzoek werd afgeslagen. Doch Antoninus hield aan. Daar zag de religieus, dat de jongeling een lijvig boek onder den arm droeg. »Wat is dat voor een boek?» vroeg hij. »Dat is een boek van het kerkelijk recht, het decreet van Gratianus,» antwoordde de jongeling. »Hoor eens,» zeide de

kloosterling half schertsend. »Ik weet raad.” »Leer het van buiten, en zoodra gij het kunt opzeggen, zal ik uw verlangen inwilligen.” Met deze woorden wilde de Prior hem vriendelijk afwijzen; Antoninus vatte dit echter zoo niet op, en zeide schalks glimlachend: »Tot ziens!”

Binnen een jaar meldde hij zich weder aan het klooster met de mededeeling, dat aan de voorwaarde des Priors voldaan was. P. Joannes Dominici was verwonderd den jongeling weer te zien, maar zijne verbazing steeg, toen deze hem het lijvig boek ter ondervraging aanbood. Ter loops deed hij eenige vragen, doch wat hij ook vroeg, onmiddellijk ontving hij het antwoord weder, letterlijk, in dezelfde vaak langdradige rechtstermen. De Prior moest hier eene zeldzame wilskracht, een wondertrouw geheugen, een scherp verstand erkennen. Hij aarzelde niet langer; hij bezat te veel menschenkennis om zich hier te vergissen; hij gaf zich gewonnen. »Kom terug,” zeide hij, »op het feest van den »H. Dominicus, wanneer onze kerk geconsacreerd »wordt, dan zult gij het ordekleed ontvangen.”

Den 4den Augustus 1405 schonk de gelukzalige Joannes Dominici aan Antoninus en nog drie jongelingen het gewaad der Orde. Onmiddellijk na zijne kleeding vertrok de jeugdige Dominicaan naar het klooster van Cortona, waar het novituaat gevestigd was. Daar trof hij in P. Laurentius de Ripafratta een geestelijken leidsman, die door den Geest Gods

werd verlicht. Treffend is de schets, die hij van dezen eerbiedwaardigen religieus, later de eer der altaren waardig gekeurd, in een zijner brieven geeft. »Niemand was grooter minnaar der armoede, grooter »versmader dezer wereld, zoo ijverig bij het dage- »lijksch gebed in den nachtelijken koordienst, zoo »godvruchtig bij het opdragen der H. Mis Voor »anderen inschikkelijk en zacht, was hij voor zich- »zelven gestreng, zeer geduldig bij rampspoed en »langdurige lichaamssmart. Hij was een schat- »kamer der gewijde wetenschap, een redenaar, niet »spitsvondig, maar bondig en rijk, een biechtvader, »onovertroffen in ijver. Niemand liet hij ongetroost »heengaan; menigeen bracht hij door zijn liefderijk »woord tot inkeer. Hij was een toonbeeld van »heiligheid, een spiegel van reinheid, een groot »vriend en onderhouder der kloostertucht, een zoon »der gehoorzaamheid, een kind van ootmoed, be- »mind bij God en de mensen." In zulk een school moest Antoninus, wiens hart voor het goed zoo ontvankelijk was, noodzakelijk vorderen in de volmaaktheid. Hij had slechts de voetstappen te drukken zijns meesters. Daarbij werd zijn ijver niet weinig geprikkeld door het voorbeeld zijner mede-novicen, waaronder de gelukzalige Petrus van Tiferno, Fra Angelico en anderen, die door hunne heiligheid uitblonken. Schoon lag Cortona als een luthof door bergen afgesloten en zich badend in het zonnelicht, maar nog schooner was de luthof

dezer edele zielen, door Gods genadelicht zoo overvloedig bestraald.

Na een jaar onder de leiding van pater Laurentius in het geestelijk leven te zijn geoefend, legde hij de plechtige geloften af en keerde naar Fiesole terug om met de hoogere studiën te beginnen. P. Joannes Dominici was er in geslaagd eene theologische school in het nieuwe klooster te vestigen en aldus de strenge regeltucht met nauwgezette studie te vereenigen; gebed en studie moesten samengaan. Men kan zich voorstellen, met welk een ijver de Heilige zich op de gewijde wetenschappen toeleigde; hoe de meerdere kennis van God zijn hart in vuriger liefde tot God ontvlamde, en wederkeerig de liefde tot God zijn dorst naar hemelsche kennis prikkelde. Met alle kracht streefde hij naar het ideaal, dat ook de II. Dominicus zich had voorgesteld: de volmaakte beoefening der evangelische raden, vereenigd met wetenschap en zielenijver.

Toen hij zijne studiën had voltooid en de priesterlijke waardigheid ontvangen, was de roep zijner heiligheid, wetenschap en voorzichtigheid reeds zoo verspreid, dat verschillende kloosters om strijd hem tot prior kozen. Gaarne had hij zich aan die waardigheid onttrokken, want eerbejag was hem vreemd, maar de wil der Oversten en plichtbesef gaven den doorslag. Achtereenvolgens werd hij prior in de kloosters te Rome, Napels, Gaeta, Siena, Fabriano,

Cortona en Fiesole. Aan het bekleeden dier waardigheid waren, vooral in dien tijd, tal van bezwaren verbonden. Het was de wil van den Generaal-overste, dat alle religieuzen weder tot de oorspronkelijke, strenge levenswijze zouden terugkeeren; dit te bevorderen, daartoe mede te werken, was de uitdrukkelijke taak des priors. Doch met hoeveel moeilijkheden had zulk een kloosterhervormer niet te kampen? Hier stuitte hij op verklaarden onwil, op een halsstarrig vastklemmen aan overgeleverde misbruiken; daar moest hij zwakheid, vooroordeel, onwetendheid ontzien; elders zich voorbereiden op bedekte tegenwerking, laster en ondank. Nu eens was onbegrijpelijke zachtmoedigheid, dan weder vastberaden strengheid voorgeschreven. Al deze moeilijkheden wist Antoninus, ondanks zijn jeugdigen leeftijd, door goedheid en beleid te overwinnen; hij veroverde aller harten en verwierf zich aller vertrouwen. Wat hij zijn medebroeders oplegde, beoefende hij eerst zelf; en draalde menschelijke zwakheid om zijn voetspoor te volgen, dan was hij inschikkelijk, waardeerde den goeden wil en stelde, waar hij het beste niet kon verkrijgen, zich tevreden met het betere.

Als prior te Fiesole legde hij den grondslag voor het beroemde Predikheerenklooster San Marco te Florence, waarvan hij tevens de eerste overste werd. Deze stichting hadden de religieuzen hoofdzakelijk te danken aan Cosmas de Medicis, een vriend en

vereerder van den H. Antoninus, en aan het herhaald verzoek der Florentijnen, die aan het kleine Fiesole zijne bloeiende kloostergemeente benijdden. Na langdurige onderhandeling met de kerkelijke overheid, verwierf de magistraat in 1436 van Eugenius IV een decreet, waarbij de Silvestrijnen, wier getal aanmerkelijk geslonken en voor den kerkelijken dienst niet meer toereikend was, hun klooster San Marco zouden verlaten en overdragen aan de Dominicanen van Fiesole. In hetzelfde jaar namen de nieuwe bewoners het klooster plechtig in bezit. Op verlangen des Pausen, die zich toen te Florence bevond, moest deze intrede zeer luisterrijk zijn. De stafdragers der Republiek openden den feestelijken stoet, daarna kwamen de kloosterlingen onder geestelijk gezang, vaak overstemd door de toejuiching des volks, en vervolgens drie pauselijke legaten in groot ornaat met talrijk gevolg. Het oude klooster, somber als eene gevangenis beantwoordde echter weinig aan deze feestelijke stemming; het was vervallen, uitgewoond en had 't vorige jaar door een brand veel geleden. De zoo statig binnengeleide bewoners vonden nauwelijks huisvesting en waren zoo kwalijk tegen regen en wind beschut, dat een groot gedeelte krank werd. Doch deze ellende zou van korten duur zijn. Cosmas de Medicis had met vorstelijke mildheid besloten het klooster te herbouwen: en welhaast begaf zich zijn bouwmeester Michelozzi naar

San Marco met de noodige plannen. Gewoon paleizen en lustverblijven voor den prachtlievenden Cosmas te bouwen, vrij kunnende beschikken over de onmetelijke schatten zijns meesters, had hij een grootsch plan ontworpen voor een uitgestrekt, geriefelijk, monumentaal klooster, dat voorzeker de toejuiching van zijn vermogenden lastgever en van de kunstlievende Florentijnen verwerven zou. Maar onverzettelijken tegenstand vond hij bij den prior, den H. Antoninus. De Heilige keurde niet alleen alles af, maar was ter nauwer nood zijne verontwaardiging meester. Hij zelf ontwierp een plan, bepaalde de maat en waakte over de uitvoering, uit vrees dat zijn vrijgevege weldoener zijne voorschriften heimelijk zou ontduiken door het vergrooten der afmeting of het aanbrengen van overtollig sieraad. Zijne liefde tot eenvoud en armoede had een zwaren kamp te voeren tegen de vorstelijke vrijgevigheid en de eischen van vriendschap en dankbaarheid; ten laatste liet hij toe, dat de lokalen ten algemeenen nutte: de kerk, de kapittelzaal, de refter, de bibliotheek wat ruimer en fraaier werden opgetrokken, maar van het plan der cellen mocht geen duimbreed worden afgeweken. Deze kamertjes zijn dan ook nauwelijks bewoonbaar. Laaggewelfd en bekrompen, ontvangen zij spaarzaam licht door openingen, die men den weidschen naam van vensters geven kan, maar eerder aan schietgaten doen denken. De bouw des

Klooster van San Marco te Florence.

kloosters in 1437 begonnen, werd voltooid in 1443, terwijl de kerk reeds den 6den Januari 1442 door paus Eugenius plechtig was ingewijd.

Hoe eenvoudig, armoedig, doodsch het klooster ook was, toch zouden die zwijgende muren door het machtig woord der kunst beginnen te spreken van God.

In het novitiat had Antoninus een jeugdigen landgenoot aangetroffen: Guidolino van Vicchio, die met het kloostergewaad den naam van Fra Giovanni ontvangen had, maar in de gedenkboeken der schilderkunst met gulden letteren als Fra Angelico staat opgeteekend. Engelachtiger natuur was niet denkbaar; hij scheen, als het ware, strijkelings over de wereld te zweven, en meer in den Hemel dan op de aarde te verkeeren. Tusschen beide vrome religieuzen was weldra eene heilige vriendschap ontstaan; zij brandden van dezelfde liefde tot God en streefden naar hetzelfde ideaal: zielen te winnen voor God. Wat zij in de overpeinzing van Gods verborgenheden hadden aanschouwd, zouden zij aan het volk Gods vertolken, Antoninus door zijn wel-sprekend woord, Fra Angelico door zijn weergaloos penseel.

Fra Angelico kwam in San Marco; zijn schildersgenie herschiep het klooster in een Paradijs. Langs de muren der kloostergangen, der zalen, ja zelfs der cellen, ontrolt zich eene reeks van heilige gestalten en hemelsche tafereelen, die den onver-

schilligsten toeschouwer bewondering afpersen en in verrukking brengen. Welk een rijkdom van kleurschakeering, welke sierlijk golvende gewaden, maar bovenal, welke hartaangrijpende, verheven figuren! Zóó moet de kunstenaar zijne scheppingen in hemelsche visioenen aanschouwd hebben, om ze zoo waardig, zoo vergeestelijkt, zoo hemelsch te hebben kunnen weergeven... De kloosterschildering is eene doorlopende, treffende overweging; alles ademt een levendig geloof, een diepgevoeld medelijden, eene teedere godsvrucht.

Terwijl Fra Angelico zich beijverde door penseel en palet de stoffelijke menschen op te voeren tot een hooger leven, het verblijf der Zaligen, trachtte Antoninus door prediken, biechthooren, raadgevingen, de zielen aan het aardsche te ontrukken en den weg ten Hemel te wijzen. Niemand verliet hem ongetroost. Volgens het woord des Apostels, dat de genadegaven des Heiligen Geestes gegeven zijn ten algemeenen nutte, stelde Antoninus, die de wijsheid en de kennis, voor een geestelijken raadsman onontbeerlijk, in de hoogste mate bezat, zich geheel ten dienste van den evenmensch. Geen wonder, dat men allengs van alle kanten naar San Marco stroomde, om een onderhoud met den Prior, die in den mond des volks »Antoninus de raadgever" genoemd werd. Met de neteligste zaken, met ingewikkelde rechtsvragen en twistpunten kwam men aan zijne cel; en het was inderdaad stichtend

om te zien, hoe de goedhartige Prior met engelachtig geduld allen te woord stond, armen en rijken, zonder iemand af te wijzen. Met één enkel woord ruimde hij vaak doornige moeilijkheden uit den weg, bevredigde twistende partijen en bracht den haat tot zwijgen. Vooral koesterde hij medelijden jegens de ongelukkige zielen, die door gewetensangst werden gekweld. Met zachtheid, maar beslist, voerde hij ze op den veiligen weg terug en herstelde den vrede des harten.

De wijsheid van San Marco's Prior blonk vooral uit in 1439, toen Eugenius IV het algemeen Concilie van Ferrara naar Florence verlegde. De hereeniging van de Grieksche met de Latijnsche Kerk was, zooals men weet, het doel dezer indrukwekkende vergadering. Om hierin te slagen had de Paus de voornaamste godgeleerden der Westersche Kerk ontboden; onder dezen ook Antoninus. Bovendien ontving de waardige Prior een pauselijk schrijven, om in zijn klooster de godgeleerden zijner Orde te vereenigen, ten einde in afzonderlijke bijeenkomsten de gewichtige vraagstukken te behandelen en te verklaren. Mannen, uitstekend door vroomheid en geleerdheid, zooals de gelukzalige Petrus van Palermo, Joannes de Montenegro, Joannes de Torquemada, Dominicus de Corella, en zoovele anderen, wier namen de Kerk dankbaar herdenkt, vereenigden zich rondom den minzamen klooster-voogd, die steeds het woord des Heeren gedachtig

bleef: »Wie onder u de eerste wil zijn, die zal uw »dienstknecht zijn.»

Welk eene vreugde vervulde zijn apostolisch hart, toen het gewichtig werk, waaraan hij zoo krachtdadig had medegearbeid, met den schitterendsten uitslag werd bekroond, toen den 6den Juli de klokken der Florentijnsche kathedraal alle deelgenooten van het Concilie tempelwaarts riepen, om de zoolang afgebeden hereeniging bij te wonen. Daar zag men eenerzijds den Griekschen Keizer, den Patriarch van Constantinopel met tal van Oostersche Bisschoppen; anderzijds den Paus met zijne Kardinalen, Bisschoppen en Prelaten; beide Kerken, thans niet meer gescheiden, maar één in het geloof, één in de liefde. Vreugdetranen ontsprongen aller oogen, juichkreten ontsnapten aller borst, bij de afkondiging dier gedenkwaardige akte: »Juicht hemelen! »Aarde, spring op van vreugde, want gevallen is »de scheidsmuur tusschen het Oosten en het Westen, »hersteld de vrede en de eendracht op den hoeksteen, Jezus Christus.»

Na den afloop van het Concilie overwoog Antoninus met zijne medebroeders, hoe zij met den besten en zekersten uitslag aan het zielenheil van het Toskaansche volk konden arbeiden. Hij was overtuigd, dat er geen diepingrijpende verbetering des volks kon gehoopt worden, dan door godsdienstig volksonderricht. Dat was de hun aangewezen weg. En zoo verliet op zekeren dag de gelukzalige Con-

stantius da Fabriano met eenige paters en eene schaar jeugdige ordebroeders het klooster, om in de steden, vlekken en dorpen van Toscane het Evangelie te gaan verkondigen. Hun Evangelie was in waarheid een Evangelie des vredes; overal verklaarden zij de geloofswaarheden, brachten zondaars tot inkeer en doofden twist en tweedracht onder het landvolk.

Het apostolaat te Florence had Antoninus zichzelf voorbehouden. Aan pogingen om het godsdienstig leven in deze wereldsche stad op te wekken, had het wel niet ontbroken, maar zij waren niet krachtig, niet volhardend geweest. Er hadden zich, op aansporing van een vromen Benedictijn, vereenigingen gevormd van godsdienstige mannen, die ieder in een aangewezen wijk der stad des Zondags aan de jongelingen godsdienstonderricht gaven. Het plan verdiende toejuiching, maar bij gebrek aan een verstandig en voorzichtig bestuur, kwijnde de instelling weg. Dit nam een keer, toen Antoninus zich aan het hoofd stelde. Zijn woord was zoo bevattelijk, zijne goedhartigheid zoo aantrekkelijk, dat hij al onderrichtende zijne vrij lichtzinnige toehoorders wist te boeien en mee te slepen. Weldra kwamen ook ouderen van dagen toegestroomd, gretig naar het geestelijk brood, dat hij voor de kleinen gebroken had.

Nieuw leven schonk hij ook aan eene andere vrome broederschap, weleer door den gelukzaligen

Carlo dei Conti gesticht, namelijk de nachtwaken voor het Allerheiligste Sacrament. Op de Zaterdagen en de Vigiliën der feesten kwamen de leden der broederschap in hunne kerk bijeen en brachten daar op het voorbeeld der eerste Christenen, den nacht door in gebed, zang, aanbidding en overweging. Antoninus was de ziel dezer vrome bijeenkomsten. Zijn vurig, apostolisch woord, dat, gesteund door zijn verheven voorbeeld en zijn streng leven, reeds zoo geschikt was om de ongevoeligste toehoorders te treffen, werd vooral dan onwederstaanbaar, wanneer hij in die plechtige oogenblikken het volk sprak van Jezus' Liefde in dit hoogheilig Geheim; dan stortte hij het vuur, waarvan zijn boezem gloeide, in de harten des volks over, dan wierpen allen in aanbidding zich voor Gods Majesteit neder, of loofden in geestdrift Sion's Redder, Aanvoerder en Herder.

Doch een duurzaam monument, dat reeds vier eeuwen tart, stichtte zijn liefdadig hart in de vereeniging der verzorgers voor de zich schamende armen, ook genaamd: »vereeniging der goede lieden »van Sint-Maarten."

In den burgerkrijg, waardoor Cosmus de Medicis zich van Florence had meester gemaakt, waren vele adellijke familiën, die zich tegen zijne heerschappij hadden verzet, tot den bedelstaf gebracht. De toestand dezer ongelukkigen was diepbetreurenswaardig. Beroofd van hunne goederen, uitgesloten

van alle openbare betrekkingen, leden zij het nijpendst gebrek, zoo mogelijk nog vergroot door de zorg om hunne armoede voor de medeburgers te verbergen en hun stand op te houden. Den overwinnaar, die hunne schatten verspilde, een aalmoes vragen, dit zou strijden tegen alle eergevoel. Deze stille armen nu wekten bijzonder Antoninus' medelijden op. In dien nood moest voorzien worden. In 1441, nadat hij zijn plan rijpelijk had overwogen, riep hij twaalf eerbare burgers in het klooster bijeen en schilderde hun met zoo levendige kleuren den rampzaligen toestand dezer ongelukkigen, dat allen tot tranen toe bewogen werden en zich aanboden om tot den onderstand dezer armen bij te dragen. De Heilige legde hun zijn plannen bloot. Hij had de stad in zes wijken verdeeld, over elke wijk stonden twee armverzorgers, die, zoo noodig, nog zes medehelpers konden benoemen. Vervolgens las hij verschillende bepalingen voor omtrent het armbestuur, de plichten der armbezoekers, het inzamelen der aalmoezen, het beheer en de aanwending der gelden. Voor de geestelijke nooden der armen stelde hij, ook voor de toekomst, de kloosterlingen van San Marco beschikbaar. Al deze verordeningen, waarin menschenkennis en praktische zin doorstralen, wonnen den bijval aller aanwezigen. De broederschap werd opgericht; zij viel in den geest der liefdadige burgers, zooals de milde aalmoezen getuigden. Dat zij op degelijke grondslagen rustte,

blijkt wel hieruit, dat in de 17de en 18de eeuw vele armbesturen, vooral in Frankrijk, naar dit voorbeeld werden ingericht. Niet minder welsprekend getuigt dit de vorstelijke gift, die zij sinds vier eeuwen jaarlijks aan de armen kan uitkeeren. Met recht heeft dan ook het Florentijnsche volk vóór eenige jaren den stichter dezer liefdadige instelling, den Vader der armen, een fraai standbeeld opgericht.

Terwijl Antoninus zich met alle kracht aan het apostolaat onder de burgerij wijdde, stierf Bartholomeus Zabarella, aartsbisschop van Florence. Bij verschillende personen sprak de begeerte naar den politieken invloed, de hooge waardigheid, het weelderig verblijf en het rijk inkomen, die aan dezen bisschopszetel verbonden waren, luider dan de vrees voor de verheven bediening, de zware verantwoording en de drukkende geestelijke zorgen. Zij vroegen zich niet af, aan welke gevaren zij zichzelven en zoovele zielen gingen blootstellen, maar zochten langs open en bedekte wegen de voorspraak van invloedrijke prelaten bij den Paus te verwerven. Zulk een drang werd er van vele zijden op het pauselijk Hof uitgeoefend, dat Eugenius IV niet wist, hoe zich uit dien neteligen toestand te redden. Negen maanden verliepen, en nog had de Opperpriester geen besluit kunnen nemen; hij kon geen man vinden, wien hij dien gewichtigen zetel met gerust hart kon toevertrouwen.

Men zegt, dat Fra Angelico, die destijds het Vaticaan met zijne wonderschoone muurschilderingen opluisterde, den Paus aanried den Prior van San Marco tot den aartsbisschoppelijken zetel van Florence te verheffen. Zoo dit waar is, heeft hij zijn ouden vriend nooit grooter verdriet kunnen berokkenen. De H. Antoninus werd benoemd. Nauwelijks verspreidde zich dit gerucht te Florence, of geheel de burgerij juichte van vreugde; zij wenschte zich geluk met de benoeming van een medeburger, die wel niet door hooge afkomst en grooten rijkdom, maar des te meer door den glans zijner deugden schitterde.

Antoninus was afwezig. Als vicaris-generaal hield hij een canoniek bezoek in de kloosters van Toscane. Verrast door die ongelukstijding, besloot hij onmiddellijk te vluchten, naar het eiland Sardinië de wijk te nemen en zich daar zoolang schuil te houden, totdat de Paus door een tweede keus in den bisschopszetel zou hebben voorzien. Doch zijn plan werd verijdeld. Een zijner neven achterhaalde hem, en reikte hem het bevelschrift over. De Heilige besloot nu terug te keeren, maar zond tegelijk de dringendste smeekbrieven tot de Romeinsche prelaten en tot zijne vrienden te Florence, opdat zij den dreigenden slag zouden keeren. Zelfs schreef hij een ootmoedigen brief tot den Paus, en bad hem nadrukkelijk om op de benoeming terug te komen. Niets baatte. De Florentijnen drongen bij

den Opperpriester aan om deze waardige keuze te bekrachtigen; zijne vrienden en vereerders zagen in deze benoeming den vinger Gods; paus Eugenius gebood hem onder bedreiging met kerkelijke straf de waardigheid te aanvaarden. »Nooit,» zeide deze Paus, »heb ik iemand onder straffe van excommunicatie de bisschoppelijke waardigheid moeten opleggen, behalve den Aartsbisschop van Florence, »die, zooals ik wist, niet anders te bewegen ware »geweest.»

Diep bedroefd, als had een groot ongeluk hem getroffen, kwam Antoninus in alle stilte in het klooster te Fiesole weder, waar hij weleer in de eenzaamheid, gelijk Maria aan de voeten van Jezus, zooveel geestelijke geneugten gesmaakt had. Met weemoed dacht hij aan die gelukkige, vreedzame jaren; en zijn hart kromp in een van angst bij de gedachte aan de zorgbarende toekomst. De gehoorzaamheid maakte echter aan alle tegenwerpingen een einde; hij onderwierp zich, maar niet zonder in tegenwoordigheid zijner medebroeders plechtig te hebben verzekerd: »God, die harten en nieren »doorgrondt, is mij getuige, dat ik nooit zulk eene »waardigheid heb begeerd, en dat mijn wil alleen »buigt voor den Wil van God en de geboden »zijner Kerk.»

Na de bisschoppelijke wijding te Fiesole ontvangen te hebben, verliet hij in den vroegen morgen van den 13^{den} Maart 1446 het klooster, en begaf

zich, vergezeld van zijne ordebroeders naar de kerk van San Gallo, dat onder de muren van Florence lag. Daar kwamen de geestelijkheid en de gouvernementsleden der Etrurische hoofdstad den Kerkvoogd plechtig afhalen. Het was een schitterende ruitersstoet. Betooverend wierp de zon haar gouden stralen over de blinkende harnassen, flikkerende lansen en zwaarden, en verhoogde den glans en den gloed der zijden, damasten, fluweelen gewaden. De menigte verdrong zich in de straten; de huizen waren met kostbare tapijten en festoenen versierd, maar hij, wien al deze eer, al dat uitbundig gejuich gold, had geweigerd een voet in den stijgbeugel te zetten, hij ging, bitter weenend, te voet in het armst habijt, dat hij bezat. Op het Borgo, een der voornaamste pleinen, ontschoeide zich de Aartsbisschop en vervolgde barrevoets zijnen weg. Bij dit gezicht, bij die scherpe tegenstelling, dien koninklijken luister tegenover die schamele armoede, geraakte het volk in de hoogste 'geestdrift. Het viel hem te voet, kuste zijne handen en riep opgetogen uit: »Ziedaar een Heilige, een Engel des »Hemels!»

Zoo hield Antoninus zijne intrede in zijne bisschopsstad, zoo nam hij in de kathedraal bezit van zijnen zetel.

Als aartsbisschop moest de Heilige een prachtig paleis betrekken, maar hoe stuitte het den vromen kloosterling, die de armoede tot zijne bruid, zijne

levensgezellin gekozen had, zich hier overal omringd te zien van alles, wat weelde en geriefelijkheid slechts kon uitdenken. Het was hem een ergernis overal te moeten staren op de kostbaarste meesterstukken van marmer en edel metaal, geen vertrek te kunnen betreden, waar kunst en smaak niet over schatten gouds beschikt hadden. Dat moest veranderen, en wel zoo spoedig mogelijk. Binnen weinige dagen had dat woelige paleis met zijn marmeren trappen en weelderige zalen eenige gelijkenis gekregen van een klooster. Alle rijkdom was verdwenen; tapijten, kunststukken, kostbare snuisterijen, fijngedreven vaatwerk waren zorgvuldig verwijderd. De ruime zalen van het uitgestrekte paleis konden hem niet bekoren; hij had zich eene cel laten bouwen in den bekenden stijl van San Marco, eene cel, ruim genoeg voor een tafel, een bed en een stoel. Zijne hofhouding bestond uit zes personen, waaronder steeds een ordebroeder. Zij werden ruim bezoldigd, maar mochten, om allen schijn van winstbejag of simonie te vermijden, van niemand eenige gift aannemen.

Zooveel mogelijk trachtte Antoninus als kloosterling te leven; de wetten der Orde waren hem heilig. Ofschoon leeftijd, ambtsbezigheden, veelvuldige krankheden hem van de onderhouding der religieuze vastenwetten ontsloegen, wilde hij toch van geene verzachting weten. Des Vrijdags ontzegde hij zich alle gebruik van zuivel en eieren. Wat

overigens opgediend werd, ging bijna ongebruikt heen, want de Heilige scheen meer zich aan tafel te zetten om den geest te voeden met de stichtende lezing, dan wel om zijne lichaamskrachten te versterken. Noodeloos was het smakelijker of fijner gerechten te bereiden; zijn smaak was zoo verstorven, dat hij geen voorkeur van spijzen kende; daarbij mochten, volgens zijn uitdrukkelijken wil, geene andere spijzen worden voorgezet, dan die men den armen aan de poort van het paleis verstrekte.

In zijne kleeding had hij niets veranderd. Wie hem niet kende, zou meenen een eenvoudigen religieus te zien. Ook de boete-oefeningen des kloosters had hij niet nagelaten. Zijn tenger lichaam kromp vaak ineen onder de geeselslagen, terwijl zijne lendenen steeds omkneld waren door een ijzeren keten.

Een groot gedeelte van den dag, en ook van den nacht, bracht hij in het gebed door. Na eene korte rust stond hij verheugd op, want de uren van zaligheid waren aangebroken; hij mocht zich rustig en stil gaan onderhouden met zijn God en Zaligmaker. Dan geraakte hij in geestvervoering; een hemelsch licht omstraalde zijn opgetogen gelaat, en meermalen zagen zijne dienaren hem eenige ellen boven den grond zweven. Ook onder zijne overstelpende bezigheden verhief hij dikwijls zijn hart tot God. »Onder al die wereldsche zorgen en verstrooiingen,»

zeide hij, »kunnen wij onze ziel niet in vrede bewaren, zoo wij in ons hart geen hoekje vrijhouden, waar de drukte der zaken en de angst der zorgen niet kunnen doordringen." Een zijner geestelijken ried hem aan, wat minder tijd aan het gebed te besteden. »Goede vriend," zeide de Bisschop, »nooit zou ik den zwaren last der bisschoppelijke waardigheid kunnen dragen, als ik die rustplaats niet had," hier wees hij naar zijne bidkapel.

Het verstorven, afgezonderd leven verhinderde Antoninus niet om al zijne zorg aan de belangen van een bisdom te wijden, dat destijds in een beklagenswaardigen toestand verkeerde. Door de aanhoudende oorlogen, de verwoede partijschappen, de verwarringen van het schisma had de tucht onder de geestelijkheid veel geleden. Waren de religieuze Orden, ofschoon door hare regels meer beveiligd, ver van den eersten ijver afgeweken, nog meer liet bij de wereldlijke geestelijkheid de tucht te wenschen over. Weelde, gemakzucht. werkeloosheid waren overal binnengeslopen; en een krachtige hand was er noodig om den stroom te keeren, die priesters en leeken ten verderve voerde. Antoninus was dus hier de rechte man op de rechte plaats. Moed bezat hij in de hoogste mate, want hij werd verslonden door den ijver voor 's Heeren Huis; recht, want wat hij anderen oplegde, beoefende hij zelf zoo volmaakt mogelijk. Door zelf een voorbeeld te geven van een uiterst verstorven leven, kan hij ook anderen tot

versterving, tot verbetering des levens aanmanen. Doch hij liet het niet bij ernstige vermaningen; somtijds gaf hij door daden eene gevoelige, langheugende berisping.

Zijden gewaden, veelkleurige kleedingstukken, opzichtelijke haartooi had hij den geestelijken verboden; stemmig, in zwarte toog moesten zij optreden. Ondanks dit voorschrift zag hij bij eene plechtige gelegenheid een priester, die op wereldsche wijze zijn haar had opgemaakt. De Bisschop riep hem tot zich, verweet hem zijne verwijfde ijdelheid en beroofde hem met de schaar van zijne gekrulde, doorgeurde lokken. De arme man stond verslagen en wist niet, waar hij uit schaamte zich bergen zou. »Mijn zoon, laat af die ijdelheid," zeide de Bisschop op hartelijken toon, »wees voortaan een »goed priester." De harde les droeg vruchten, voortaan was hij een toonbeeld van streng priesterlijke zeden.

De Heilige was gewoon de nachtgetijden met zijne huisgeestelijken in het aartsbisschoppelijk paleis te bidden, terwijl de kanunniken hunne kerkelijke gebeden in de kathedraal verrichtten. Nu was hem, omstreeks het jaar 1455, ter oore gekomen, dat zij nalatig waren in hun koorgebed en des nachts dikwijls ontbraken. Ongeacht zijn vijf-en-zestigjarigen leeftijd en zijn ziekelijk gestel, begaf zich de Kerkvoogd voortaan elken nacht naar de kerk om bij het koorgebed voor

te zitten. Hoe guur en bar het jaargetijde ook wezen mocht, niets kon hem weerhouden. »Eens, »in een winternacht,» zoo verhaalt zijn secretaris Castiglione, »toen onze Bisschop, reeds zeven-en-»zestig jaar oud, zich wederom naar de kathedraal »wilde begeven, stormde het geweldig en viel er »een zware stortregen. Ik stelde den zwakken grijs-»aard voor, deze keer tehuis te blijven. Maar hij »antwoordde: »»de Apostel zegt door honger en »»dorst, door koude en naaktheid. Blijft gij thuis, »»zoo gij wilt, maar ik moet het voorbeeld geven.»” Hij ging. Het liep iedereen in het oog, dat noch bij zijn vertrek, noch bij zijne terugkomst een enkele druppel hem bevochtigd had.

Maar niet alleen door zijn echt priesterlijk leven, door zijne nauwgezette plichtsbetrachting ging de vrome Bisschop zijne geestelijkheid voor, hij was ook allen een lichtbaak in het zoo moeilijk bestuur der zielen door de uitgave van een werk, waaraan hij jarenlang met de vlijt eener mier, zooals hij zegt, gearbeid had. De vrije oogenblikken, die zijne werkzaamheden hem zoo schaars gunden, hij had ze niet laten verloren gaan, hij had ze gebruikt, er mede gewoekerd en een werk tot stand gebracht, dat niet alleen bewondering wekte, maar ook onberekenbaar veel nut heeft gesticht Dit werk, *Summa theologica* of Handboek voor de Godgeleerdheid genoemd, behandelt de grondstellingen der zedenleer. Eerst ontwikkelt hij het wezen der

De H. ANTONINUS, Aartsbisschop van Florence.

ziel in haren oorspronkelijken staat, hare boven-natuurlijke bestemming, hare vermogens en gaven. Vervolgens toont hij, hoe deze Paradijsstaat jammerlijk verloren ging door de zonde; hoe dit kwaad de zedelijke orde verstoorde, den mensch beroofde van zijne bovennatuurlijke gaven en tevens verzwakte in zijne natuurlijke vermogens. Oordeelkundig gaat hij het kwaad na in al zijne vertakkingen, wijst op de afschuwelijke boosheid, waarin de zonde zich in alle omstandigheden van het menschelijk leven openbaart, op de verwoestingen, die zij aanricht in de ziel, in het huisgezin, in de maatschappij. Eindelijk geeft hij den weg aan, die de verdoolde, diepgevallen ziel weer tot hare oorspronkelijke grootheid moet terugvoeren. Welk een opgang dit belangrijk, degelijk werk maakte, hoezeer het door de geleerden werd op prijs gesteld, blijkt wel hieruit, dat het honderdvijftig jaar lang der geestelijkheid tot handboek strekte en binnen vijftig jaren achttien uitgaven beleefde.

Toen nu de priesterschap, van wie de Heer gezegd heeft: »Gij zijt het zout der aarde, gij zijt het licht der wereld," in haren voormaligen luister was hersteld, legde Antoninus zich met alle kracht toe op de zedelijke verbetering zijner kudde. Zij eischte al zijne zorg. »Het bewaken mijner kudde, »die niet bestaat uit gewillige en onnoozele schapen, maar uit trotsche leeuwen, grijpende wolven »en ander wild gedierte," aldus schreef hij, »neemt

»zoozeer mijn tijd in beslag, dat ik nauwelijks gelegenheid heb om aan de hemelsche dingen te denken.»

Woekeraars, kaartleggers, dobbelaars, wulpsche tooneelspelers zochten partij te trekken van de laagste hartstochten der menigte, maar zij onderonden, welk een wilskracht er school in den kleinen Aartsbisschop. Een streng decreet verbood onder kerkelijke straffen hun eerloozen handel, en wees de overtreders van dit verbod de stad uit. Aan deze verbodsbepaling meenden eenige voorname jongelieden, steunende op hun adel, zich niet te moeten storen. Hunne speelwoede werd door een nieuw uitgevonden dobbelspel zoo aangewakkerd, dat zij het bisschoppelijk gezag trotseerden. Dit stout vergriep mocht de Heilige niet dulden. Zoo-dra hij vernam, dat de kansspelers bijeen waren, liet hij des avonds het aartsbisschoppelijk Kruis voor zich uitdragen, en trok in heiligen ijver naar het hoogadellijk huis. Juist trad hij de zaal binnen, toen de spanning ten hoogste gestegen was. Dobbelsteen en kaarten gingen rond onder gelach en gevloek. Verontwaardigd werpt zich de Heilige op de speeltafels, stoot ze omver, treedt geld en speelkaarten met voeten en slingert den onverlaten verpletterende verwijten toe. Dit onverwacht en onverschrokken optreden des Aartsbisschops verbijs-tert de overmoedige spelers; verschrikt en beschaamd stuiven zij uit een, gelijk weleer de koopers en

verkoopers in den tempel voor den toornenden blik des Heilands.

Het hinderde den vromen Aartsbisschop geweldig, dat de Florentijnen zich zoo oneerbiedig gedroegen in de kerken. Hij, die brandde van eene vurige liefde tot het H. Altaargeheim, en als prior steeds geijverd had, om de godsvrucht tot het H. Sacrament bij allen te verlevendigen, moest als bisschop zeker diep gegriefd worden, wanneer hij zag, dat de burgers met onbegrijpelijke lichtzinnigheid geen acht sloegen op Christus' tegenwoordigheid in het H. Tabernakel, en in 's Heeren Huis zich bewogen met eene gemeenzaamheid en vrijmoedigheid, als verkeerden zij in de huiselijke woning. Wanneer hij van zulk eene oneerbiedigheid getuige was, ontzag hij rang noch stand, en wees den lichtzinnigen de tempeldeur. Eens, terwijl de Prelaat, aan het hoofd der kanniken in de kathedraal de Vespers deed, ontstond er door het binnentrekken van een bruidstoet zulk een gewoel, dat het koorgebed er door gestoord werd. De Heilige was tot in het diepste zijner ziel verontwaardigd. Hij staat van zijn zetel, gaat naar de sacristie, neemt een stok en begint links en rechts dat luchthartig volk uit de kerk te drijven. »Pakt u weg,» roept hij. »Voort, de kerk is een »huis des gebeds, maar gij maakt er een roovershol »van.» Zijn gramstorige blik, zijn van verontwaardiging trillende stem, nog meer dan zijn dreigend

gebaar en de vrees voor de slagen, doen de lichtzinnige menigte uit een stuiven.

De zorgen des herders strekten zich ook bijzonder uit tot de geloovigen, die hier en daar in het gebergte verspreid woonden. In die afgelegen dorpen en vlekken, waar het volk, verwijderd van alle stedelijk verkeer en verstoken van voldoende onderwijs, verwilderd was, tierde het bijgeloof welig voort. Zelfs de priesters, zooals men hem berichtte, bezaten daar niet de vereischte kennis, noch den plichtmatigen ijver om de zielen voor te lichten en te leiden. Persoonlijk wilde de Heilige zich van den treurigen staat overtuigen; met eigen oogen de behoeften zijner kudde leeren kennen, om des te beter daarin te voorzien. Hij bezocht dan, gezeten op zijn trouw muildier en vergezeld van een secretaris en een dienstknecht, alle parochiën, de kleinste en afgelegenste niet uitgezonderd. Meermalen las men de vermoeienis en uitputting, vaak hevige lichaamssmart op zijn gelaat, maar de Heilige onderdrukte elke klacht, poogde welgemoed te schijnen en bemoedigde zijn afgematte reisgezellen. Kwam hij in eene parochie, dan riep de klok het landvolk kerkwaarts; de herder wachtte daar zijne schapen. Als een liefhebbend vader hield hij daar zijn kinderen hunne plichten voor, wees op de heerschende misbruiken en wekte het godsdienstig leven weder op. Zijn verblijf geleek eene missie. Wat hij door goedheid, welwillendheid, somtijds

ook door vastberadenheid en bedreiging op het volk niet vermocht, verwierf hij door gebeden, of bewerkte door wonderen.

Toen hij op een dezer rondreizen de rivier de Seva overstak, geraakte de muilezel van zijn kanunnik te water en werd met zijn berijder door den stroom meegesleept. De geestelijke, in doodsangst verkeerend, riep de hulp in van zijn Bisschop. Antoninus wendde zich kalm naar den drenkeling, zegende hem, en terstond bevond zich het lastdier op het droge en was de kanunnik gered. — Een ander maal trok hij door de vallei van Mugello, toen men hem berichtte, dat een priester in de nabuurschap ernstig ziek lag. Hij spoedde zich derwaarts, legde den zieke de handen op, en oogenblikkelijk stond deze geheel hersteld van zijne sponde op. — Tijdens eene overstroming van den Arno werden twee jongelingen in een bootje door de golven voortgestuwd. Zij konden het stroomgeweld niet breken en liepen gevaar tegen rotsen verbrijzeld te worden, toen zij den Heilige den oever zagen naderen. Luidkeels riepen zij om hulp. Ook nu strekte de Heilige zegenend de handen uit; en het was alsof de stroom oogenblikkelijk gehoorzaamde: het bootje glijdt vanzelf naar den oever en brengt de opvarenden ongedeerd aan de voeten van hunnen redder.

Geen wonder, dat het volk bij de nadering van zijn Bisschop, of liever van »den Heilige» zooals

het hem noemde, eerbiedig op de knieën viel en om den zegen smeekte. Het vereerde in hem den vertegenwoordiger Desgenen, die ook in allen eenvoud weldoende rondging door de vlekken en steden van Juda.

De goedhartigheid van Antoninus verhinderde niet, dat hij met alle kracht opkwam voor de rechten der Kerk; dan stond hij onverbiddelijk pal. De Achtmannen, een Florentijnsch gerecht, hadden bevel gegeven om twee priesters, die wegens ergerlijken levenswandel in hechtenis waren genomen, op klaarlichten dag naar het aartsbisschoppelijk paleis te voeren. Om ze aan de bespotting en de verachting van het grauw prijs te geven, gingen twee herauten, op klaroenen blazende, hen vooruit. Al het gepeupel liep te hoop, omringde en volgde de ongelukkigen onder gejouw en lagen schimp. Dit droevig schouwspel greep den Heilige geweldig aan. De ergernis aan het volk gegeven, de onteering van den geestelijken stand, de verkrachting van het kerkelijk recht, want priesters mochten alleen voor een geestelijke rechtbank worden gevoerd, waren zoovele grieven, die zijne rechtmatige vervolgenheid wekten. Terstond begaf hij zich naar de rechtbank der Achtmannen, bracht de ambtenaren in scherpe bewoordingen de onbetamelijke en onwettigheid hunner handelwijze onder het oog en kondigde aan, dat zij den grooten ban waren ingeloopten. Wilden zij hiervan ontslagen worden, dan

moesten zij zich tot den Paus wenden. Nooit zou hij dulden, dat de wereldlijke macht in de rechten der Kerk greep! De bewindslieden zagen met ontzetting hun misdrijf in, en schreven, daar zij de onwrikbaarheid des Kerkvoogds kenden, ootmoedig naar den Paus om kwijschelding hunner straf. De Opperpriester beval, dat zij zich met den Aartsbisschop moesten verstaan en schuld belijden. De Heilige sprak hen van de kerkelijke straf vrij, maar, omdat de ergernis in het openbaar was gegeven, moest ook het eerherstel in het openbaar geschieden. In een ruigen, boetesak gehuld, met een koord om den hals, stelden zij zich bij de deur der kathedraal en ontvingen, ten aanschouwe der geheele burgerij, van den Aartsbisschop onder de gebruikelijke geeseling kwijschelding der straf. Deze strenge rechtspleging maakte in geheel het land diepen indruk.

In een geschil met den H. Stoel had de Florentijnsche regeering den gezant des Pausen gegijzeld. De Heilige was juist ter uitoefening zijner verheven bediening afwezig. Niet zoodra had hij van deze schandelijke inbreuk op het kerkelijk recht vernomen, of hij spoedde zich naar de stad, begaf zich naar het paleis van den Hoogen Raad en berispte hem met groote verontwaardiging over het onrecht den Stedehouder van Christus aangedaan. »Gij hebt geen recht," zoo verweet hij hun, »om geweld te plegen aan een kerkelijk persoon, welke

»reden gij ook voorgeeft. Zoo gij den gezant niet »op staanden voet vrijlaat, sla ik allen in den «kerkelijken ban.” Een der regeeringspersonen, door die fiere taal verbitterd, wilde den moedigen prelaat vrees aanjagen. »Zoo gij niet zwijgt,” riep hij verbolgen, »verliest gij uwen zetel; werpen wij »u uit het raam.” — »Och,” zeide de Heilige zonder de geringste ontsteltenis, »zoolang reeds verlang »ik naar den marteldood, maar ik ben dat geluk »niet waardig. En mijn bisdom? Beroof er mij »van, en gij zult mij een grooten dienst bewijzen. »Altijd draag ik den sleutel mijner cel van San »Marco bij mij, in de hoop, eens daar terug te »keeren.” — Voor een man met zulk een inborst moest alles bezwijken.

De H. Kerk zwaait in de kerkelijke getijden den H. Antoninus den lof toe van den heiligen man Job: »Den blinde was ik tot oogen, den kreupele »tot voeten, den armen een vader.” En met recht. Tot oogen strekte hij als leeraar in de christelijke zedenleer, tot voeten als handhaver van het recht, maar de derde titel is zijn schitterendst aureool: Antoninus was den armen een vader.

De christelijke liefdadigheid is de karaktertrek van dezen grooten Bisschop. Wij zagen reeds, hoe deze deugd in hem uitblonk als prior van San Marco, maar nu aan het hoofd van een aartsbisdom geplaatst, waarvan de inkomsten schatten bedroegen, kon hij met vorstelijke mildheid

in de behoeften zijner arme kinderen voorzien.

Het was niet alleen liefde tot de armoede, maar ook het heilig verlangen om de noodlijdenden bij te staan, dat alle weelde uit zijn paleis was verbannen. De opbrengst der gouden en zilveren vaten, der kostbare meubelen en kunststukken verdween in den schoot der armen. Toen een rijk edelman bij een bezoek aan het paleis, ontwaarde, welk een klein en versleten kleed over de legerstede des Heiligen lag uitgespreid, liet hij onmiddellijk door zijn huisknecht een nieuw en schoon dekkleed brengen. Het baatte echter niet. Tot zijne verwondering vond hij eenige dagen later zijn geschenk bij een uitdrager terug. Hij kocht het, en bracht het den dienaar Gods weder, doch het deken ging terstond weder denzelfden weg. Tot driemaal wedijverden aldus de Bisschop en zijn weldoener in edelmoedigheid, toen werd het geval ruchtbaar en haastten zich velen, om den liefdadigen herder geld en goed voor zijne armen ter hand te stellen.

Eertijds wekte de aartsbisschoppelijke hofstoet de bewondering op en den trots der Florentijnen. Het was een verrukkelijk schouwspel, als die gulden karossen met die fiere dravers, die van goud blinkende koetsiers, palfreniers en lakeien over de zonnige pleinen kwamen aangerold, maar thans schenen de fraaie stallen te treuren over hunne verlatenheid en zich te schamen over hunne armoede. Een armzalig muilezeltje, dat veler spot- en lach-

lust gaande maakte, verving het trotsch gespan. Sommigen laakten het gedrag des Kerkvoogds, noemden het zonderling en overdreven; anderen oordeelden het niet overeenkomstig, ja strijdig met zijne waardigheid, doch Antoninus bekommerde zich niet om die oordeelvellingen. Toen men hem vroeg, waarom hij geene paarden en jachthonden hield, zeide hij: »Ik heb de goederen der armen »niet ontvangen om dieren te voeden.»

Tot het aartsbisschoppelijk paleis behoorde een schoon park met heerlijke dreven, fraai houtgewas en zeldzame planten; deze lusthof vond echter geen genade in de oogen des Heiligen. Op zekeren morgen kreeg de hovenier het zonderling bevel alles om te kappen en uit te roeien, en den hof in bouwland om te scheppen, waarvan de opbrengst voor de armen moest worden bestemd.

Voor iedereen stond het paleis open. Armen werden er met dezelfde welwillendheid ontvangen als de rijken; en meer dan eens moesten de voornaamste personen des lands wachten, totdat de Heilige eenige arme bedelaars troostend had toegesproken. Het was hem een waar genoegen met vaderlijke deelneming naar de ongevallen zijner kinderen te luisteren; een zoete troost door weldaden in hunne vaak naïef geopenbaarde nooden te voorzien. Deze ongekennde goedhartigheid gaf aanleiding, dat men somtijds misbruik trachtte te maken van zijne vrijgevigheid en goedheid. Zoo poogde

eens een looze gast den Heilige op Nieuwjaarsdag te verschalken. Hij vulde een korfje met geurige appels en dacht; »Ik zal ze den Aartsbisschop »aanbieden, dan ontvang ik zeker eene flinke belooning, het tienvoudig der waarde." De Aartsbischop, die de bedoeling des milden gevers doorschouwde, nam het fruit vriendelijk aan en zeide kortaf: »God »loone het!" Dat was den landman wel wat weinig; liever had hij eenige klinkende dukaten ontvangen. Hij verliet dan ook slecht gemutst het paleis, maar nauwelijks was hij weg, of de Heilige liet hem terugroepen. Schrijfgereedschap en een weegschaal werden tot bevreemding des dorpelings binnengebracht. De Aartsbisschop schreef op een briefje de woorden: „God loone het!" en legde het op een der schalen, terwijl hij de andere met de vruchten belaadde. Tot aller verbazing scheen het briefje zwaar geworden als lood en deed de weegschaal overslaan. Nu sprak Antoninus tot den bouwman: »Gij ziet, dat mijn: God loone het! meer »waard is dan uwe vruchten. Ik heb u dus ruimschoots betaald, ga in vrede!" — Dit wonder maakte zulk een diepen indruk, dat het nageslacht ervan gewaagde, en men den Heilige pleegt voor te stellen met eene weegschaal in de hand.

Behalve de liefdadigheid, die Antoninus aan huis beoefende — men noemde daarom zijn paleis een armengasthuis — droeg de Heilige nog krachtig bij tot stichting, instandhouding of uitbreiding van

openbare instellingen van liefdadigheid. Zoo verrees er te Florence een vondelingshuis en een weeshuis. Maar het treffendst openbaarde zich zijn vaderhart in het noodlottig jaar 1448, toen de pest uitbrak en geheele straten ontvolkte. In dien uitersten nood verzamelde de Aartsbisschop rondom zich eenige onverschrokken jongelieden en religieuzen, als medehelpers; verwierf van den Staat drie duizend gulden en trad tegelijkertijd als verpleger, trooster en geneesheer der arme zieken op. Zelf ging hij dag en nacht door de besmette wijken, gevolgd van zijne medehelpers en van zijn muilezel, die zwaar beladen was met kleederen, spijzen en artsenij. Hij waagde zich in de ellendigste krotten, drong tot de arme kranken door, schonk hun al wat zij ontbeerden, sprak hun lijdensmoed in en bewees hun op allerlei wijze zijne hartelijke, vaderlijke bezorgdheid.

Even heldhaftig gedroeg zich de Heilige, toen in 1453 zijne kudde weder door hongersnood werd geteisterd. Alle inkomsten van zijn aartsbisschoppelijken zetel, schenkingen, legaten, gaf hij den armen. »Ik ben geen bezitter mijner inkomsten,» placht hij te zeggen, »maar slechts een uitdeeler; »en den armen komt daarvan het grootste deel toe.» Intusschen bleef de nood aanhouden. Was de liefdadigheid des Heiligen onuitputtelijk, het gebrek scheen een onverzadelijke maalstroom. Na de schenking van alle geldmiddelen, werden huisraad en

kleederen verkocht, terwijl op de nooddrift alles werd uitgespaard. Nog was het gebrek niet gekeerd. Nu wendde zich de Aartsbisschop tot den Staat, schreef dringende bedelbrieven naar den Paus en verschillende vorsten, en slaagde er ten laatste in den geesel Gods van zijne dierbare kudde af te weren. Met recht zeide Cosmas de Medicis: »Onze stad is door allerlei rampen beproefd geworden, door oorlog, pest, hongersnood, aarbeving, oproer, maar ik geloof, dat zij nog slechts een »puinhoop zou zijn, zonder de gebeden en de toewijding van onzen heiligen Aartsbisschop.»

De roep zijner heiligheid verspreidde zich door geheel Italië. Pausen en vorsten kwamen hem raadplegen. Meermalen verscheen hij aan het pauselijk hof. Eugenius IV verlangde hem aan zijn sterfbed; Nicolaas V stelde hem op één lijn met gecanonizeerde Heiligen; Callistus III overlaadde hem met gunstbewijzen. Een zijner vrienden stelde hem vleiend het kardinalaat in het verschiet, doch de Heilige sprak: »Aan het graf, aan den dood moet ik denken, en niet aan waardigheden.»

Na een vermoeienden tocht naar Rome, voor de belangen der Florentijnsche Republiek in 1458 ondernomen, kwam de grijze Aartsbisschop doodzwak tehuis. Hij gevoelde het, zijne krachten namen af, het uur der verlossing zou weldra aanbreken. Eene lichte koorts greep hem aan en verteerde hem als een langzaam verslindend vuur. Toen oordeelden

de geneesheeren het noodzakelijk, om het wegluchtend leven zoolang mogelijk te behouden, dat de doorluchtige lijder naar een bisschoppelijk landgoed buiten de stad zou vervoerd worden. De Heilige was erkentelijk voor hunne bezorgdheid en toewijding, maar berustte volkomen in den Wil van God. »Wat zou ik mij bekommeren», zeide hij tot zijn secretaris, »om leven of dood; als Gods »heilige Wil slechts vervuld wordt, is het mij »genoeg.»

Den 1sten Mei 1459 verzocht hij de laatste troostmiddelen der H. Kerk. Nadat hij met innige godsvrucht de H.H. Sacramenten had ontvangen en een hartelijk dankgebed tot God opgezonden, dacht hij weder aan zijne dierbare armen. »Verkoopt al »wat ik bezit,» zeide hij, »en geeft het den armen.» Maar de Aartsbisschop van het rijke Florence, de arme van Christus, bezat nagenoeg niets meer. Al zijn huisraad ging de waarde van vier dukaten niet te boven.

Tegen het vallen van den avond, toen zijne krachten hem begaven, ontbood hij de kloosterlingen van San Marco. Altijd had hij gehoopt, na aflegging zijner waardigheid, daar zijne laatste dagen door te brengen en zich voor te bereiden tot den dood, maar, nu God hem deze gunst niet verleend had, wilde hij ten minste in tegenwoordigheid zijner dierbare medebroeders sterven. Zijne geestelijke kinderen kwamen terstond aangesneld, omringden

zijne stervenssponde en begonnen op zijn verzoek de Metten, welke de Heilige godvruchtig volgde. Zelf hief hij de Laudén aan, bad luide: »*Deus in adjutorium meum intende*, God kom mij ter hulp," en wel zoo aandoenlijk, dat allen in snikken losbarstten. In gebed ging de nacht voorbij; langzamerhand begon de Aartsbisschop te zieltogen. Daar ontsloot hij zijne stervende lippen, zeide glimlachend tot de H. Moeder Gods de lofspraak zijner jeugd; »*Sancta et immaculata Virginitas quibus te laudibus efferam, nescio*. Heilige en onbevleete »Maagd, hoe zal ik u naar waarde kunnen prijzen!"— Hij kuste het beeld van den gekruisten Jezus, en gaf den geest.

Het was de 2de Mei 1459, de vigilie van 's Heeren Hemelvaart. Zoo voer de gelukzalige Antoninus, de goede herder, die zijn leven voor zijne schapen had veil gehad, met den triomfeerenden Verlosser ten Hemel.

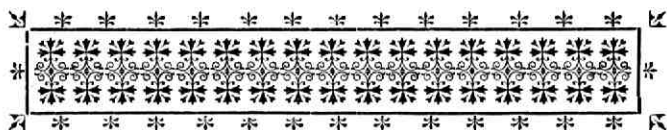
De mare van dit afsterven dompelde geheel Florence, vooral de armen, in diepen rouw. Ook Pius II, die zich juist in de stad bevond, kon bij het vernemen van dit doodsbericht zijne tranen niet weerhouden. Was de Heilige, tijdens zijn leven, een vijand geweest van alle praalvertoon, zijne begravenis moest op pauselijk bevel zoo luistervol mogelijk zijn. Plechtstatig werd het lijk van den heiligen Kerkvorst naar de kathedraal gedragen door zes bisschoppen, gevolgd door Christus' Stedehouder,

de hoogere geestelijkheid en de bewindslieden der Republiek. Geheel Florence, zoo arm als rijk, begeleidde en volgde treurend den rouwstoet.

In 1523 werd de H. Antoninus gecanonizeerd. Florence stichtte den algemeen beminden Aartsbisschop een prachtig altaar in de kerk van San Marco, waar het kostbaar overschot des Heiligen rust; het eerde met eene trouwe en dankbare liefde de gedachtenis des vromen herders, wiens zegenrijk werken in tal van stichtingen voortleeft, maar het ondervond ook meermalen op de schitterendste wijze, dat de H. Antoninus te allen tijde gebleven is een weldoener des volks, een vader der armen.

FRA ANGELICO van Fiesole.

AANHANGSEL.

Lijdenshymne der H. CATHARINA de RICCI.

 De H. Catharina heeft ons een lofzang nagelaten, dien zij verklaarde na haar eerste lijdensextase van Maria, de Moeder van smarten, ontvangen te hebben. Deze hymne bestaat uit twee deelen; het eerste gedeelte is eene aaneenschakeling van de treffendste Schriftuurplaatsen, die ons geleidelijk het bitter lijden van den Godmensch levendig voor oogen stellen; het tweede is eene reeks psalmverzen, waarin de Profeten de Barmhartigheid Gods loven en danken. Ofschoon dit gezang alleen voor het klooster van Prato bestemd was, heeft pater Franciscus Romeo, generaal der Predikheeren, het goedgekeurd en aan geheel de Orde aanbevolen. In verschillende kloosters wordt het nog op elken Vrijdag

in de Vasten gezongen. Wij deelen het hier mede met de wijze, waarop men het voordraagt.

Terwijl alle religieuzen in het koor voor het Kruis zijn neergeknield, vangt de Cantor met daling van stem in den II^{den} psalmtoon aan:

Amici mei et proximi mei:
adversum me appropinqua-
verunt, et steterunt. (Ps.
XXXVII, 12.)

Mijn vrienden en mijn
nabestaanden komen mij
tegenmoet, en blijven staan.

Na elk vers wordt eene korte pauze gehouden ter overdenking der gezongen woorden.

Traditus sum, et non
egrediebar: oculi mei lan-
guerunt prae inopia. (Ps.
LXXXVII, 10.)

Ik ben overgeleverd en
ontkom niet: mijne oogen
zijn verzwakt van nood.

Et factus est sudor meus,
sicut guttae sanguinis de-
currentis in terram. (Luc.
XXII, 44.)

En mijn zweet werd als
bloeddruppelen, die neder-
vielen op de aarde.

Circumdederunt me canes
multi: concilium malignan-
tium obsedit me. (Ps.
XXI, 17.)

Mij omringen tal van
honden; een bende van
kwaadwilligen houdt Mij
omsingeld.

Corpus meum dedi per-
cutientibus, et genas meas
vellentibus. (Isai. L, 6.)

Mijn lichaam bood ik hun,
die Mij sloegen, en mijne
wangen hun, die Mij den
baard uitrukten.

Faciem meam non averti
ab increpantibus, et conspu-
entibus in me. (Isai. L, 6.)

Mijn aangezicht keerde
ik niet af van hen, die Mij
scholden en bespuwden.

Quoniam ego in flagella
paratus sum, et dolor meus
in conspectu meo semper.
(Ps. XXXVII, 18.)

Want ik, voor geeselsla-
gen ben ik toebereid, en
mijne smart is voor mijne
oogen ten allen tijde.

Milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt super caput meum. (Matth. XXVII, 29.)

Foderunt manus meas, et pedes meos, et dinumeraverunt omnia ossa mea. (Ps. XXI, 17, 18.)

Et dederunt in escam meam fel: et in siti mea potaverunt me aceto. (Ps. LXVIII, 22.)

Omnes videntes me deriserunt me: locuti sunt labiis, et moverunt caput. (Ps. XXI, 8.)

Ipsi vero consideraverunt et inspexerunt me: dividerunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem. (Ps. XXI, 18, 19.)

In manus tuas commendo spiritum meum; redemisti me Domine, Deus veritatis. (Ps. XXX, 6.)

Het koor herhaalt: In manus tuas commendo, etc.

Memento famulorum tuorum Domine: dum veneris in regnum tuum. (Luc. XXIII, 42.)

Jesus autem, emissa voce magna, tradidit spiritum. (Marc. XV, 37; Joan. XIX, 30.)

De soldaten eene kroon van doornen vlechtende, zetten die op mijn hoofd.

Doorstoken hebben zij mijn handen en mijn voeten, geteld hebben zij al mijne beenderen.

En zij hebben mij tot spijsze gal gegeven, en in mijnen dorst mij gelaafd met edik.

Allen, die Mij zien, beschimpen Mij; zij spreken met de lippen en schudden het hoofd.

Zij hebben Mij beschouwd en hebben Mij bezichtigd: zij hebben onder zich mijne kleederen verdeeld, en over mijnen lijfrok hebben zij het lot geworpen.

In uwe handen beveel ik mijnen geest; verlost hebt Gij mij, Heer, Gij, God der waarheid.

Gedenk uwe dienaren Heer: als Gij komt in uw rijk.

Maar Jezus riep met luider stemme en gaf den geest.

Dit vers wordt met verheffing van stem gezongen; de

woorden: tradidit spiritum, als in de Passie van Palmzondag. Alsnu buigen allen zich diep neer, blijven in overweging, totdat de Prior het teeken geeft en de Cantor in den VI^{den} psalmtoon vervolgt:

Misericordias Domini in aeternum cantabo. (Ps. LXXXVIII, 2.)

Vere languores nostros ipse tulit: et dolores nostros ipse portavit. (Isai. LIII, 4.)

Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra. (Isai. LIII, 5.)

Omnes nos quasi oves erravimus: unusquisque in viam suam declinavit (Isai. LIII, 6.)

Et posuit in eo Dominus iniquitates omnium nostrum. (Isai. LIII, 6.)

Exsurge, quare obdormis Domine? exsurge, et ne repellas in finem. (Ps. XLIII, 23.)

De goedertierenheden des Heeren wil ik eeuwig bezingen.

In waarheid! Onze kwalen heeft Hij gedragen; en onze smarten heeft hij getorscht.

Maar verwond is Hij om onze ongerechtigheden: verbijzeld is Hij om onze misdaden.

Wij allen dwaalden als schapen, iedereen doolde zijns weegs.

En de Heer legde op Hem de ongerechtigheden van ons allen.

Rijs op! Waarom slaapt Gij, o Heer? Rijs op en stoot niet weg voor immer!

Het koor herhaalt: Exsurge, quare obdormis etc. De Cantor vervolgt:

Exsurge, quare obdormis Domine? exsurge, et ne repellas in finem.

Ecce Deus salvator meus: fiducialiter agam, et non timebo. (Isai. XII, 2.)

Rijs op! Waarom slaapt Gij, o Heer? Rijs op en stoot niet weg voor immer!

Ziet, God is mijn Verlosser: ik zal vertrouwen en niet vreezen.

Te ergo quaesumus, tuis
famulis subveni, quos pre-
tioso sanguine redemisti.
(Te Deum, v. 20.)

U smeeken wij dus, kom
uwe dienaren ter hulp, die
Gij door uw kostbaar bloed
hebt vrijgekocht.

Hier zegt de Prior :

v. Miserere nostri Jesu
benigne.

v. Ontferm U onzer goede
Jezus.

Liet koor antwoordt :

R. Qui passus es clemen-
ter pro nobis.

R. Die goedertieren voor
ons geleden hebt.

Daarna bidt de Prior :

Respice, quaesumus Do-
mine, super hanc familiam
tuam; pro qua Dominus
noster Jesus Christus non
dubitavit manibus tradi no-
centium: et crucis subire
tormentum.

Zie, smeeken wij Heer,
op dit uw huisgezin neder,
waarvoor onze Heer Jezus
Christus niet aarzelde zich
over te geven aan de han-
den der boosdoeners, en den
kruisdood te ondergaan.

Behalve dezen lofzang dankt de Predikheeren-
orde aan de H. Catharina de Ricci nog een vroom
gebruik. De allerheiligste Maagd Maria, zoo ver-
haalt de Heilige, verscheen haar eens en gaf te
kennen, dat hare getijden minder passend en met
teveel haast door de kloosterzusters werden ge-
ëindigd. Zij wenschte, dat allen na het gebed zou-
den neerknielen en om haren zegen smeeken, bid-
dende: *Nos cum prole pia, benedicat Virgo Maria.*
»Ons zegene met haar goddelijk Kind, de allerhei-
ligste Maagd Maria". De rijkste zegening zou dan
aller deel wezen. De H. Catharina bracht dit bevel

in haar klooster onmiddelijk ten uitvoer; van daar ging dit godvruchtig gebruik over tot andere kloosters, zoodat het overal in zwang kwam. Nog tegenwoordig wordt dagelijks in alle huizen der Predikheeren na het Rozenkransgebed Maria's zegen afgesmeekt met de woorden:

v. Nos cum prole pia,	v. Ons met haar goddelijk Kind,
R. Benedicat Virgo Maria.	R. Zegene de Maagd Maria.

Daarna spreekt de overste deze zegenbede:

Benedictio Dei Omnipotentis, Patris et Filii et Spiritus Sancti, per intercessionem Reginae Sacratissimi Rosarii, descendat super nos, et maneatsemper.
R. Amen.

De zegen van den Almachtigen God, van den Vader, en den Zoon en den H. Geest, dale over ons door de voorspraak van de Koningin van den allerheiligsten Rozenkrans, en blijve altijd bij ons.
R. Amen.

INHOUD.

	Blz.
VOORREDE	1
I. De H. Pius V.	
Michael Ghislieri treedt in de Orde van den H. Dominicus. — Zijn kloosterleven. — Hij wordt tot inquisiteur benoemd voor Lombardije. — P. Ghislieri commissaris van het H. Officie. — De Heilige wordt bisschop gewijd. — Kardinaal Alexandrinus, zijne levenswijze. — Kardinaal Alexandrinus tot Paus gekozen. — Pius V in zijn bijzonder leven. — Het christelijk leven te Rome opgewekt. — Pius V bezorgt de uitgave van den Roomschen Catechismus, verbetert het brevier en het missaal. — Pius V en Nederland. — De zeeslag bij Lepanto. — Stich- tend afsterven des Opperpriesters	5
II. De H. Catharina de Ricci.	
Catharina's jeugd. — Hare godsvrucht tot Jezus' bitter lijden. — De H. Catharina neemt, ondanks alle tegenstrevingen, den maagdelijken sluier aan te Prato. — Het mirakuleuze kruisbeeld. — Wondervolle extase bij de overweging van Jezus' lijden. — Gelijkvormigheid der H. Catharina aan den gekruisten Verlosser. — Zij bidt en lijdt voor de bekeering der zondaars. — De H. Catharina als priorin des kloosters. — Apostolische geest der Heilige. — De H.	

Catharina en de H. Philippus Neri. — Hare laatste ziekte en haar wondervol sterfbed . . 53

III. De H. Ludovicus Bertrandus.

De jeugd van den H. Ludovicus. — De Heilige als novice en als novicenmeester. — Zijn apostolaat onder de Indianen van Nieuw-Granada; men tracht vruchteloos hem te vergeven. — De H. Ludovicus als prediker en biechtvader; hij ontsnapt wonderdadig aan een moord aanslag. — Hij wordt tot prior gekozen; zijn liefderijk en verstandig bestuur; zijn ijver voor de onderhouding der regels en zijne liefde jegens de armen. — Bewonderenswaardig geduld des Heiligen tijdens zijne ziekte. — Dood en verheerlijking des Heiligen 97

IV. De H. Antoninus.

Vergeefsche verzoek van den H. Antoninus om in de Orde van den H. Dominicus te worden opgenomen. — Novitiaat van den Heilige. — Stichting van het klooster San Marco te Florence. — Vriendschap tusschen den H. Antoninus en den beroemden schilder Fra. Angelico. — Zielenijver van den Heilige; zijne zorg voor de armen en onwetenden. — De Heilige wordt zijns ondanks aartsbisschop van Florence. — Huiselijk leven in het aartsbischoppelijk paleis. — De H. Antoninus ijvert voor de zedelijke verbetering van geestelijkheid en volk. — Liefdadigheid van den Heilige, vooral tijdens pest en hongersnood. — Zijn gelukzalige dood . . 148

Aanhangsel.

Lijdenshymne der H. Catharina de Ricci. . . 193